З А Т В Е Р Д Ж Е Н О
В. о. директора Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти

_____ Марина БРИЛЬ

« 15 » _____2023 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ЗОРЯНІ СХОДИНКИ

Збірка п’єс для фортепіано
для елементарного та середнього (базового) підрівнів
початкової мистецької освіти

Київ – 2023

Укладач:

С. А. Нікітін — викладач, концертмейстер Черкаської дитячої музичної школи № 1 імені М. В. Лисенка

Рецензенти:

Н. М. Заболотня — викладач, заступник директора з навчально-методичної роботи початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу «Київська дитяча школа мистецтв № 5 імені Л. Ревуцького», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений працівник культури України

К. О. Щедролосєва — викладач, заступник директора з навчально-методичної роботи Комунального закладу спеціалізованої мистецької освіти «Музична школа № 3» Херсонської міської ради, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, доцент, кандидат педагогічних наук

Відповідальна за випуск А. Г. Полещук

Рекомендовано
на засіданні методичної ради
Черкаської дитячої музичної школи
№1 ім. М. В. Лисенка
(протокол № 2 від 20 квітня 2023 р.)
© Нікітін С. А., 2023 р.
© Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти, 2023 р.

Від автора

Збірка п’єс «Зоряні сходинки» є п’ятою моєю збіркою творів для фортепіано. Вона містить сімнадцять різнохарактерних творів різного ступеня складності виконання. Збірка має два розділи. Перший складається з дев’яти творів для 1-го – 3-го класів мистецької школи. Другий – розрахований на учнів старших класів школи і студентів музичних коледжів. В другому розділі сім п’єс і один фортепіанний ансамбль. Твори з цієї збірки я неодноразово виконував перед учнями і викладачами музичних шкіл, широким загалом громадськості та отримував позитивні відгуки про них.

Збірка п’єс для фортепіано «Зоряні сходинки» стане чудовим помічником для викладачів мистецьких шкіл і коледжів у вихованні підростаючого покоління юних музикантів.

Методичні рекомендації

Перший розділ містить дев’ять творів для 1-го – 3-го класів мистецьких шкіл: «**Балада**», «**Веснянка**», «**Марш**», «**Танок**», «**Барабан**», «**Осінній настрій**», «**Гуцульський танець**», «**Українська пісня**», «**Гутаперчивий клоун**». Усі ці твори сформовані враховуючи світогляд дитини, її відчуття мелодії, гармонії, ритму. П’єси нескладні, мають дуже приємні для сприйняття мелодії. Гармонічна підтримка лівою рукою бас або інтервали кварта чи квітна. Для учнів 3-го, 4-го класів – п’єси «**Осінній настрій**» та «**Гутаперчивий клоун**». В них акомпанемент у вигляді бас-акорд. В мелодіях використані різні види штрихів, динамічних відтінків.

Другий розділ розрахований на учнів старших класів музичної школи і студентів музичних коледжів. В ньому сім п’єс («**Прелюд**», «**Зоряний вальс**», «**Кола на воді**», «**Святковий вальс**», «**Спомин**», «**Ангел**», «**Романс**») та один фортепіанний ансамбль «**Танго**».

Усі ці твори пройшли апробацію часом. «**Святковий вальс**», «**Ангел**», «**Романс**» і «**Танго**» виконував симфонічний оркестр Черкаської обласної філармонії під керівництвом Заслуженого діяча мистецтв України Олександра Дяченка на моєму авторському концерті «Україна – і біль, і любов». Твори дуже тепло зустріла публіка. В збірці представлена фортепіанна версія цих творів. Їх можуть виконувати як учні старших класів мистецьких шкіл, так і студенти музичних коледжів.

«**Прелюд**» d-moll написаний в формі рондо. Для нього характерна складна партія лівої руки, акордова фактура, швидкий темп і яскравий

музичний образ. Акордовий початок твору з арпеджованим акомпанементом в партії лівої руки занурює слухача в атмосферу боротьби протилежностей. Тема – рефрен, яка звучить два рази, на початку і в кінці, відтворює напругу, яка проходить через весь твір. Середня частина в тональності D-dur має трохи повільніший темп, знімає на деякий час напругу і переходить в тему рефрен, яка відновлює попередній настрій. Твір грається на одному диханні. Він сподобається учням старших класів мистецьких шкіл та студентам музичних коледжів.

«**Зоряний вальс**» - грається легким звуком, без напруги. Експозиція і реприза практично однакові, але реприза трохи розширена за рахунок невеликого закінчення. В розробці темп потрібно прискорити, грати дуже легко, грайливо. В репризі грати *tempo primo*.

«**Святковий вальс**» - має варіативну форму розвитку. Сама назва твору говорить про те, як його потрібно виконувати. Невеликий вступ одразу занурює слухача в атмосферу свята. Акордове *tutti staccato*, яке повторюється декілька разів у творі, підтверджує настрій свята. Є варіація в однойменному мажорі, відхилення в *fis- moll, E-dur*. Реприза повторює експозицію.

«**Кола на воді**» – написані у довільній формі. Виконання цього твору потребує від учня навичок слухового контролю, відчуття вертикалі при побудові музичної тканини. Педаль запізнювальна, але для створення музичного образу можна грати весь твір і на одній педалі. Це на розсуд викладача.

«**Спомин**» - концертний твір, написаний в формі рондо. Вступ у вигляді невеликої прелюдії вводить в атмосферу роздумів, які переходять в саму тему спомину. Арпеджована частина створює відчуття схвильованості. Темп поступово збільшується підводячи нас до середньої частини. Вона схвильована, мелодія побудована октавами і акордами, акомпанемент арпеджований. Це дуже добре відображає хвилювання людини. Після октав динаміка твору зменшується до *piano*, але хвилювання нікуди не зникають, а поступово переходять через арпеджовану частину, яка грається обома руками, в тему самого спомину. За другим разом ця тема модулює на тон вище з динамікою на *forte*. В кінці фрази динаміка зменшується до *piano* і невеличке *ritenuto* і *fermata*. Після останньої ноти залишається ефект присутності.

«Ангел» - це джазова п’єса. Форма сонатного алегро. Твір дуже образний, розробка побудована з елементами імпровізації. Темп в розробці

швидкий, є невеличкий епізод, який переходить в репризу. В репризі використовуються елементи експозиції і цього епізоду. Маленький добрий Ангел проснувся, протер очі, подивився на світ й побіг гратися, балуватися, веселитися. Він дуже добрий, тому розробка, яка відтворює цей біг, повинна виконуватися дуже легким звуком. Теж саме стосується і партії лівої руки, яка грає *sving*. Ритмічна структура повинна бути дуже точною. Епізод виконується спочатку в верхньому регістрі, потім на октаву нижче, але теж грайливо. Реприза має частково характер експозиції, частково характер епізоду, на якому й закінчується п'єса, стверджуючи бешкетний характер Ангела.

«Романс» створений в формі варіацій. Експозиція – це пісня, що має заспів і приспів. Взаємодіють паралельні тональності. Далі варіативний розвиток. В першому епізоді імітуються елементи теми в імпровізаційній формі, в другому тема в варіативній інтерпретації подається в тональності однойменного мажору, бажано виконувати її більш рухливо, *con moto*. Третій епізод не прив'язаний до основної теми. Він виглядає як окреме бачення автором цього твору, демонструє трагізм, соціальну напругу, очікування подій, які ми не в змозі контролювати. Реприза повторює експозицію без відхилення в паралельний мажор.

«Танго» - ще один концертний твір. В збірці його представлено у версії фортепіанного ансамбля. Містить дуже яскраві мелодичні лінії, підголоски, відхилення в тональності *h-moll, F-dur*. Для творчого підходу до виконання дуже багато варіантів, але танго – це танго і його потрібно виконувати «з вогнем». Бажано дотримуватися позначених темпів.

РОЗДІЛ 1

Балада

Moderato

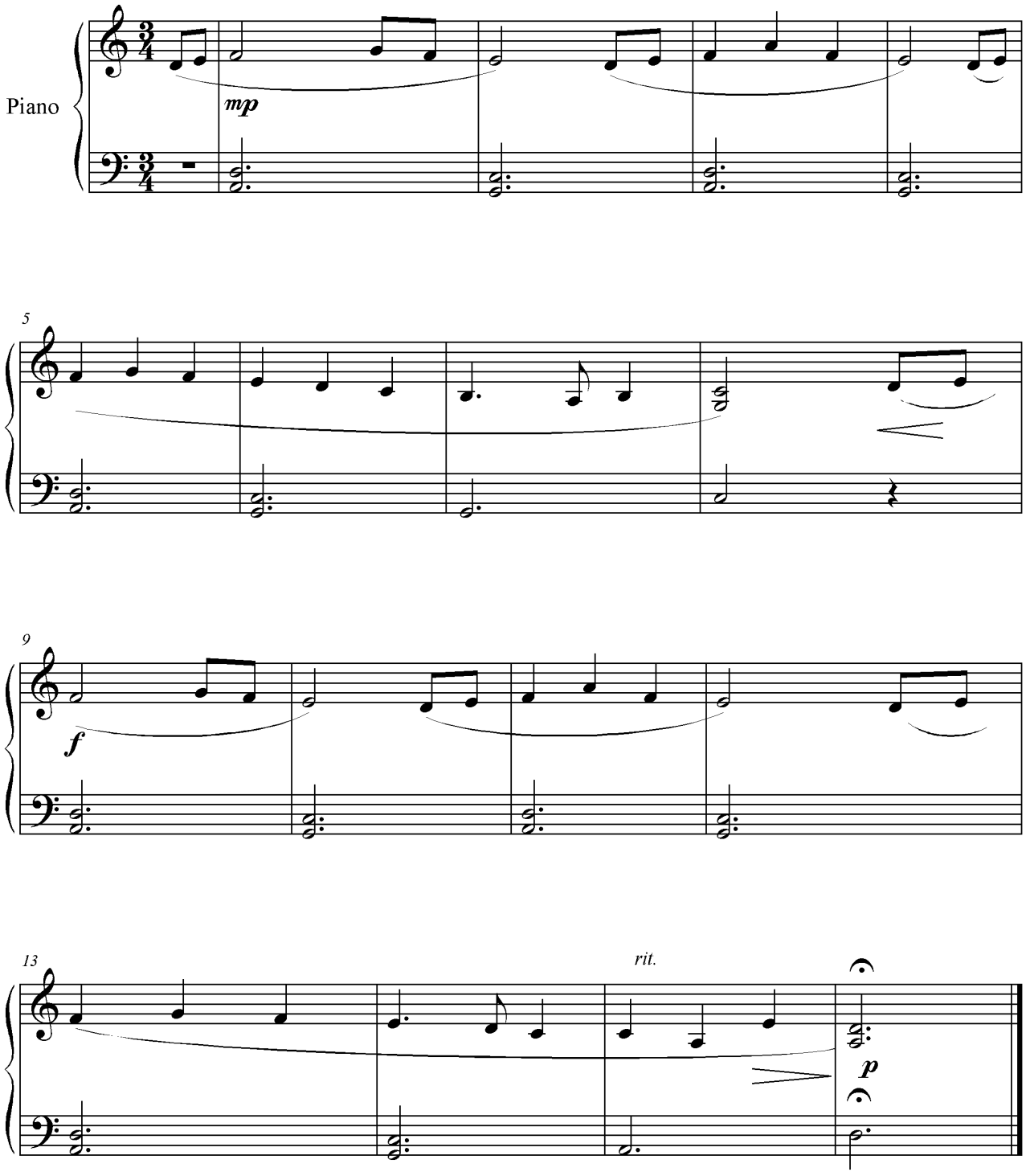

Веснянка

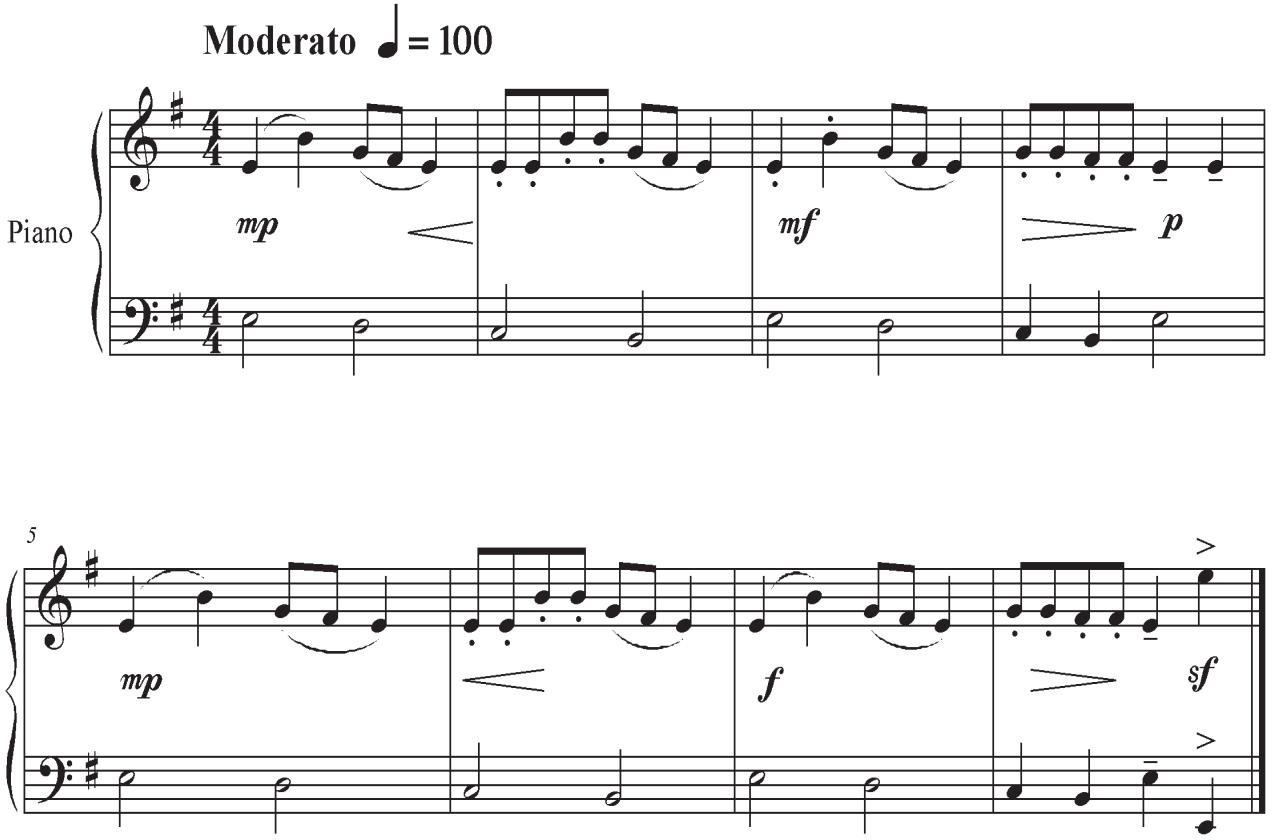

Марш

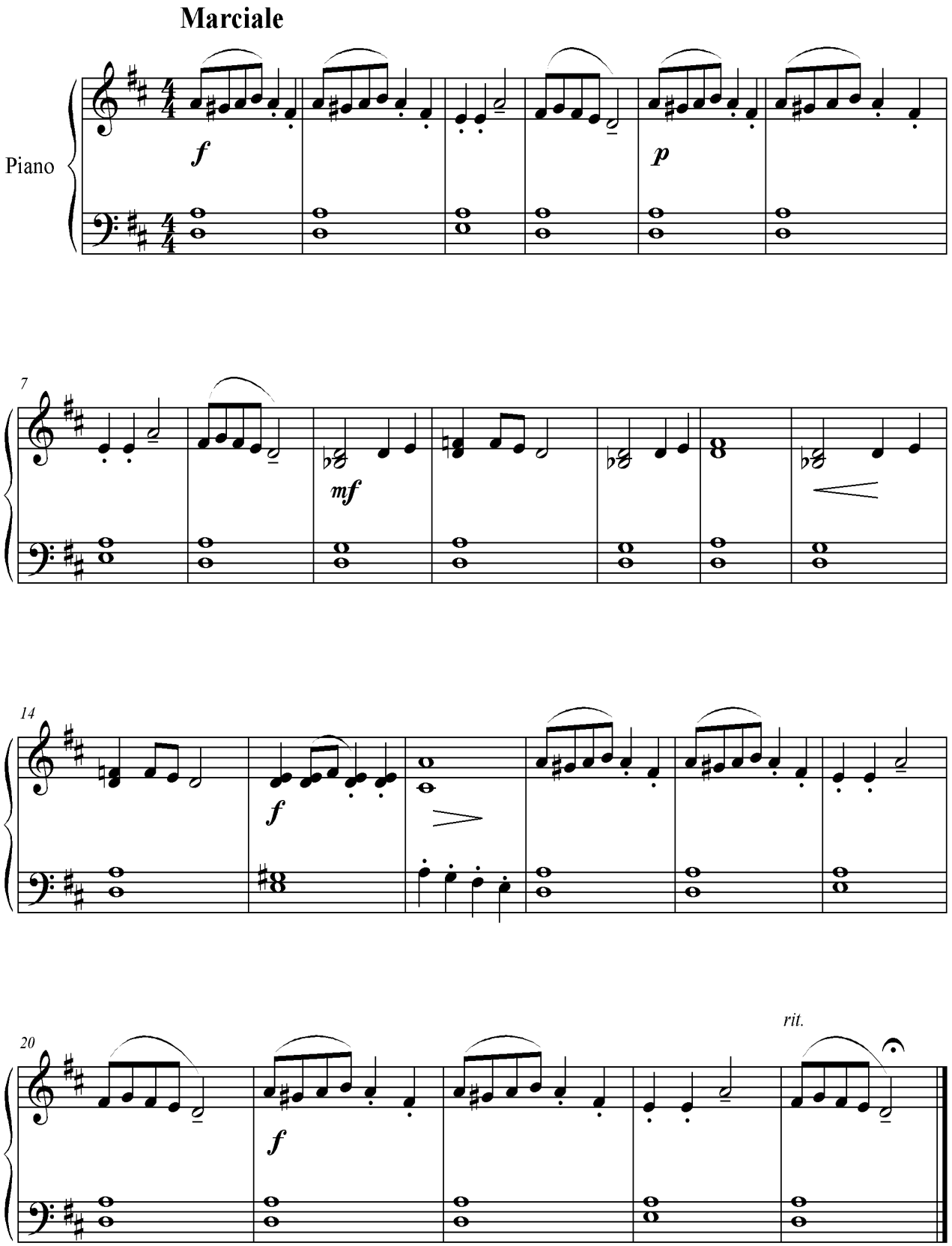

Танок

Moderato (Весело)

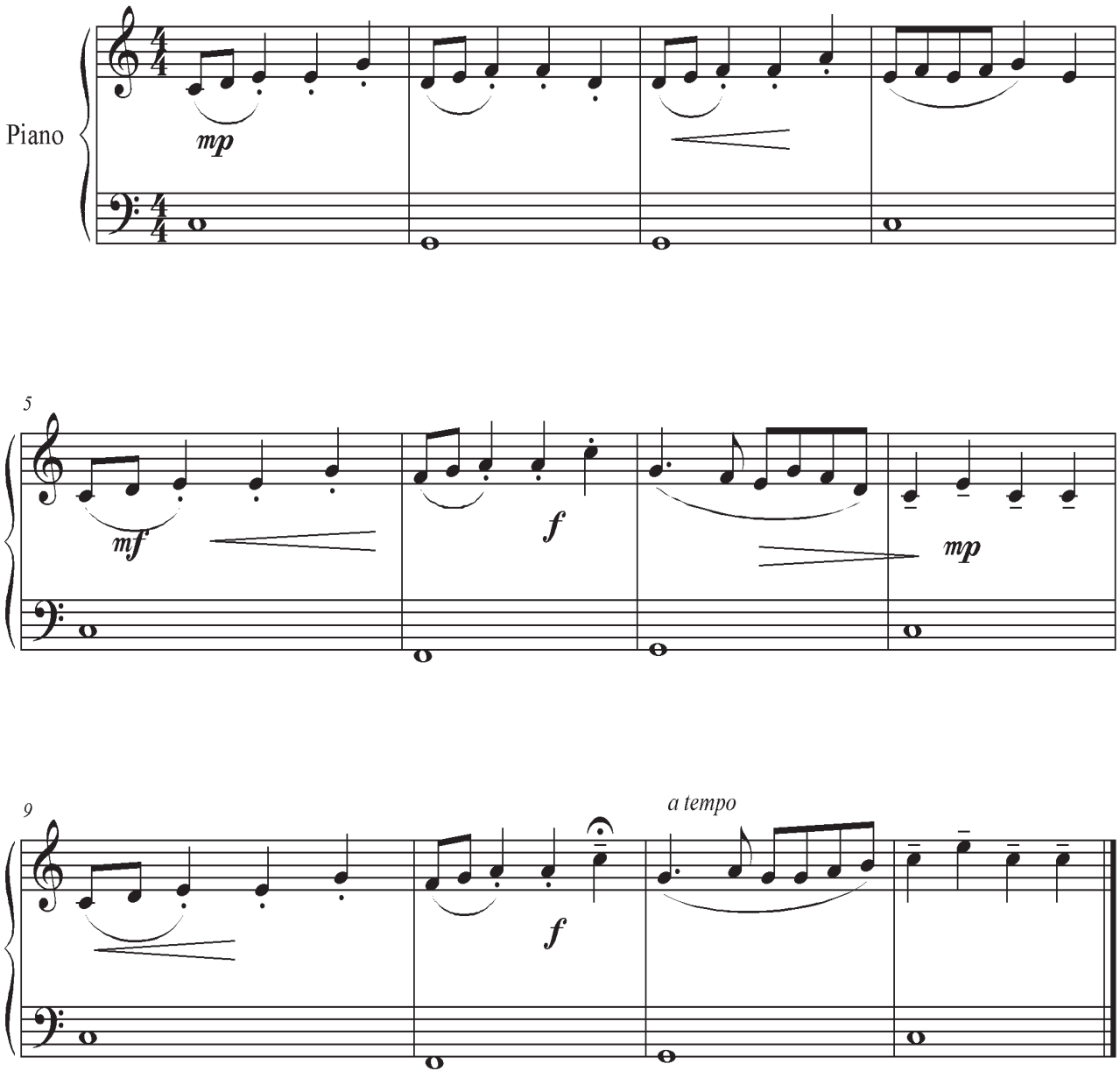

Барабан

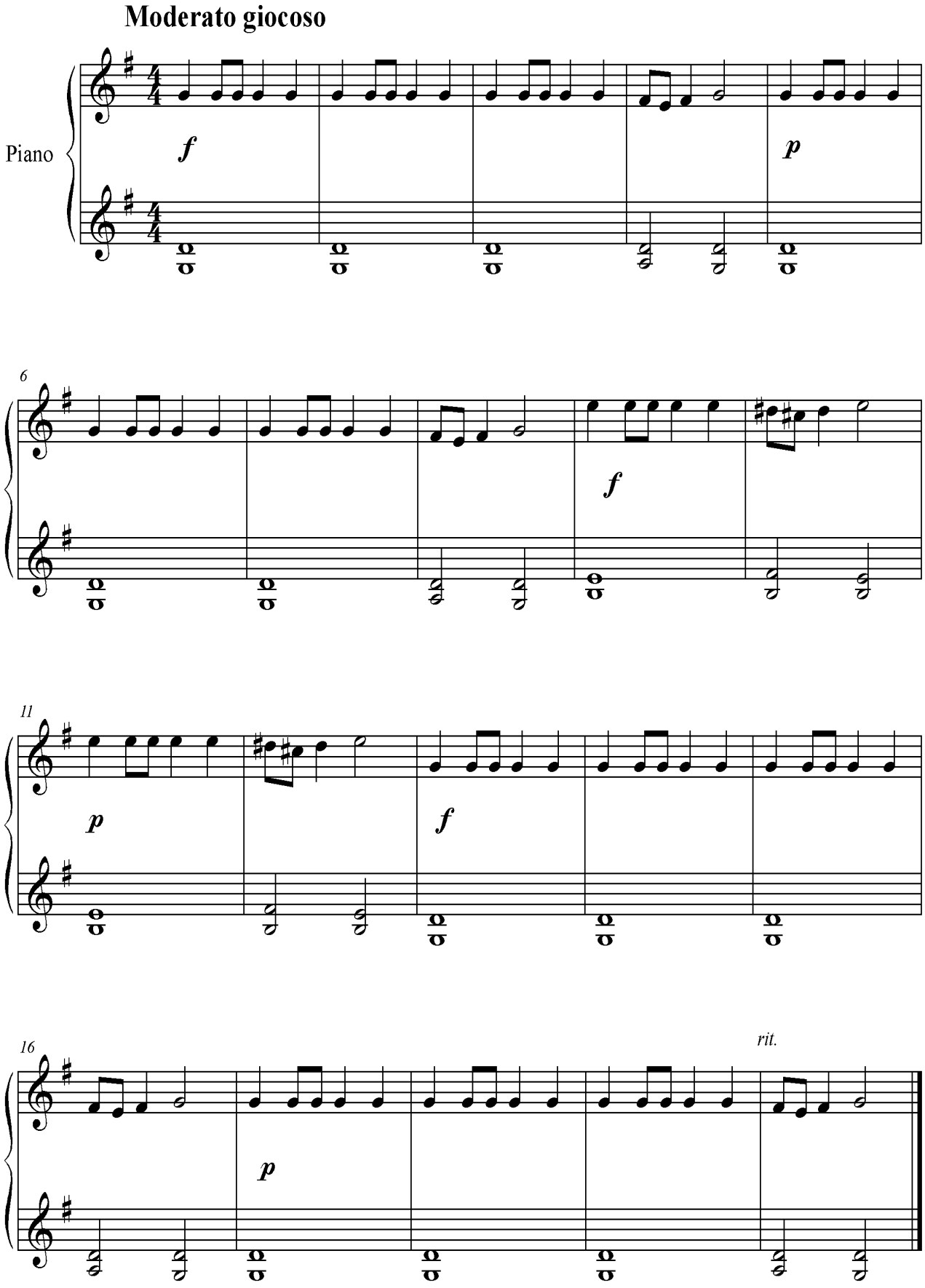

Осінній настрій

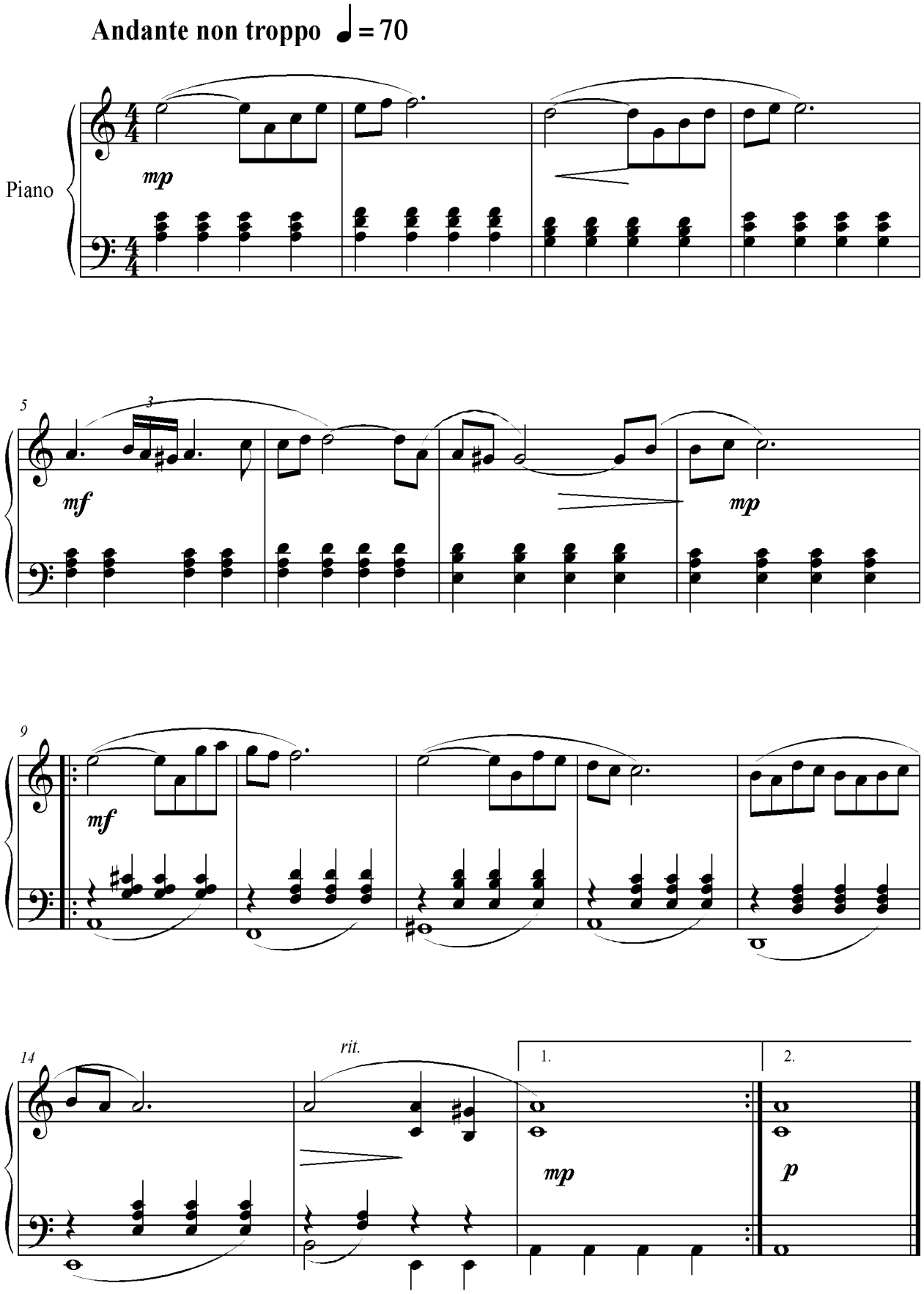

Гуцульський танець

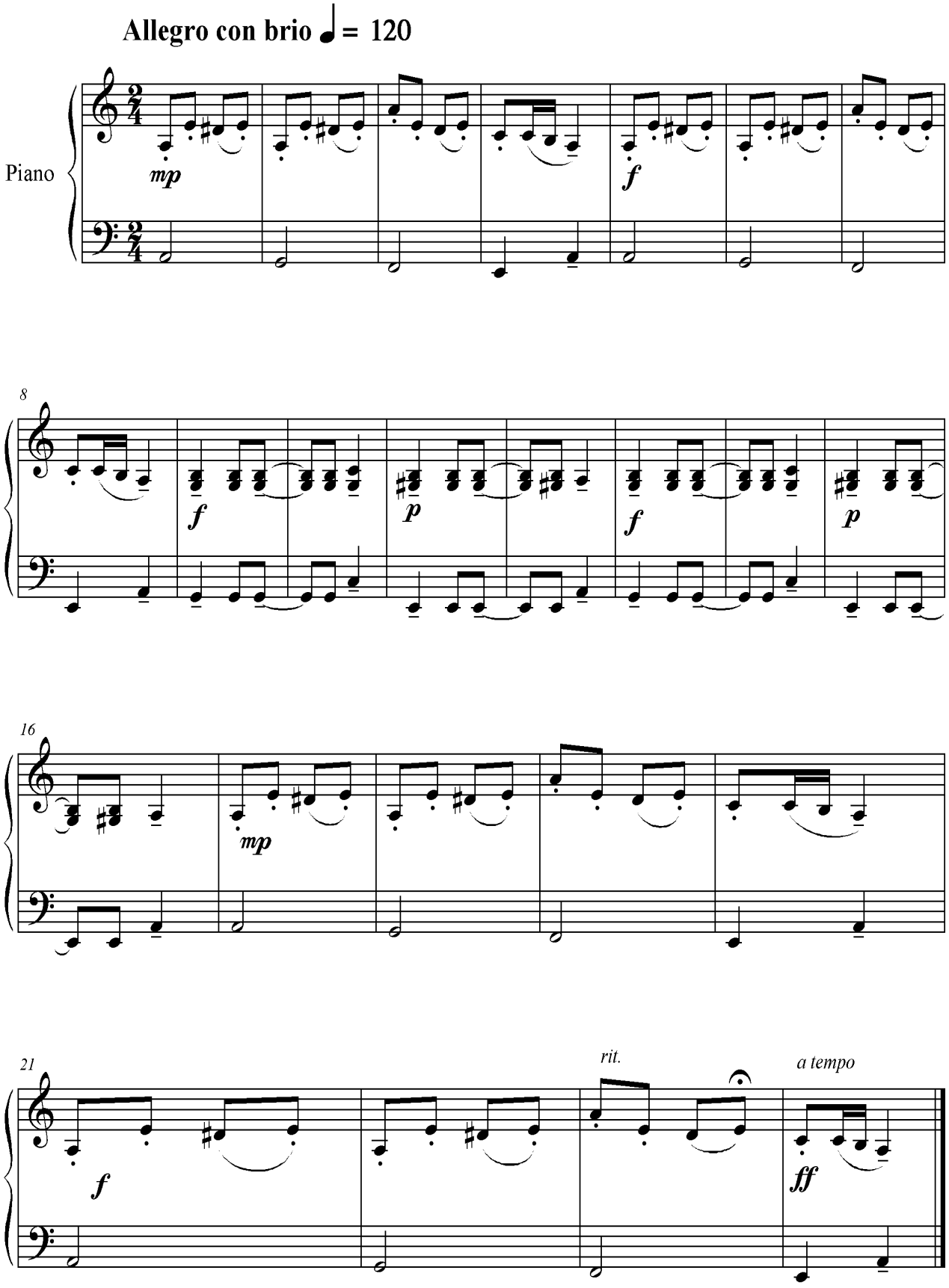

Українська пісня

Andante con anima

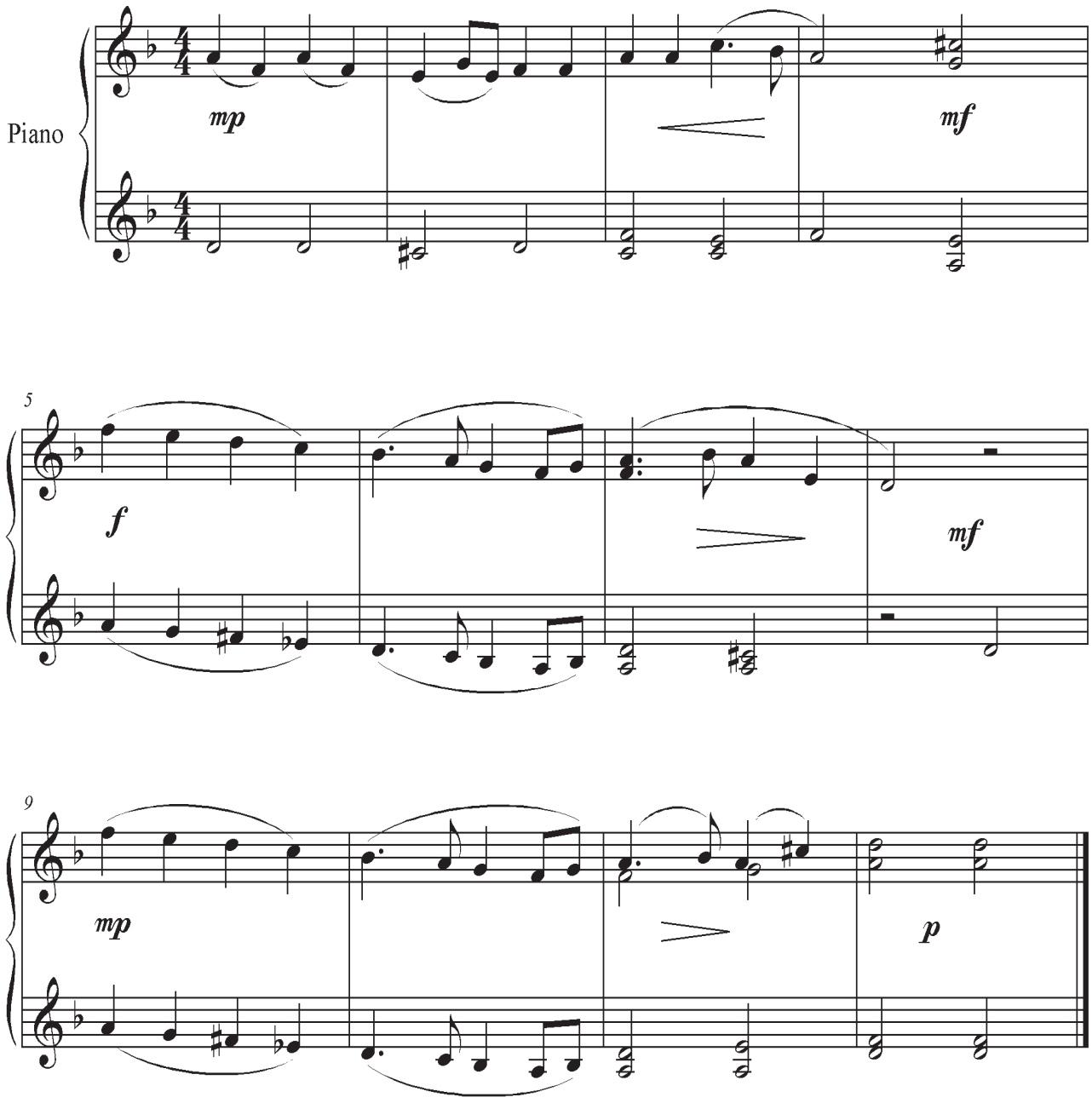

Гутаперчивий клоун

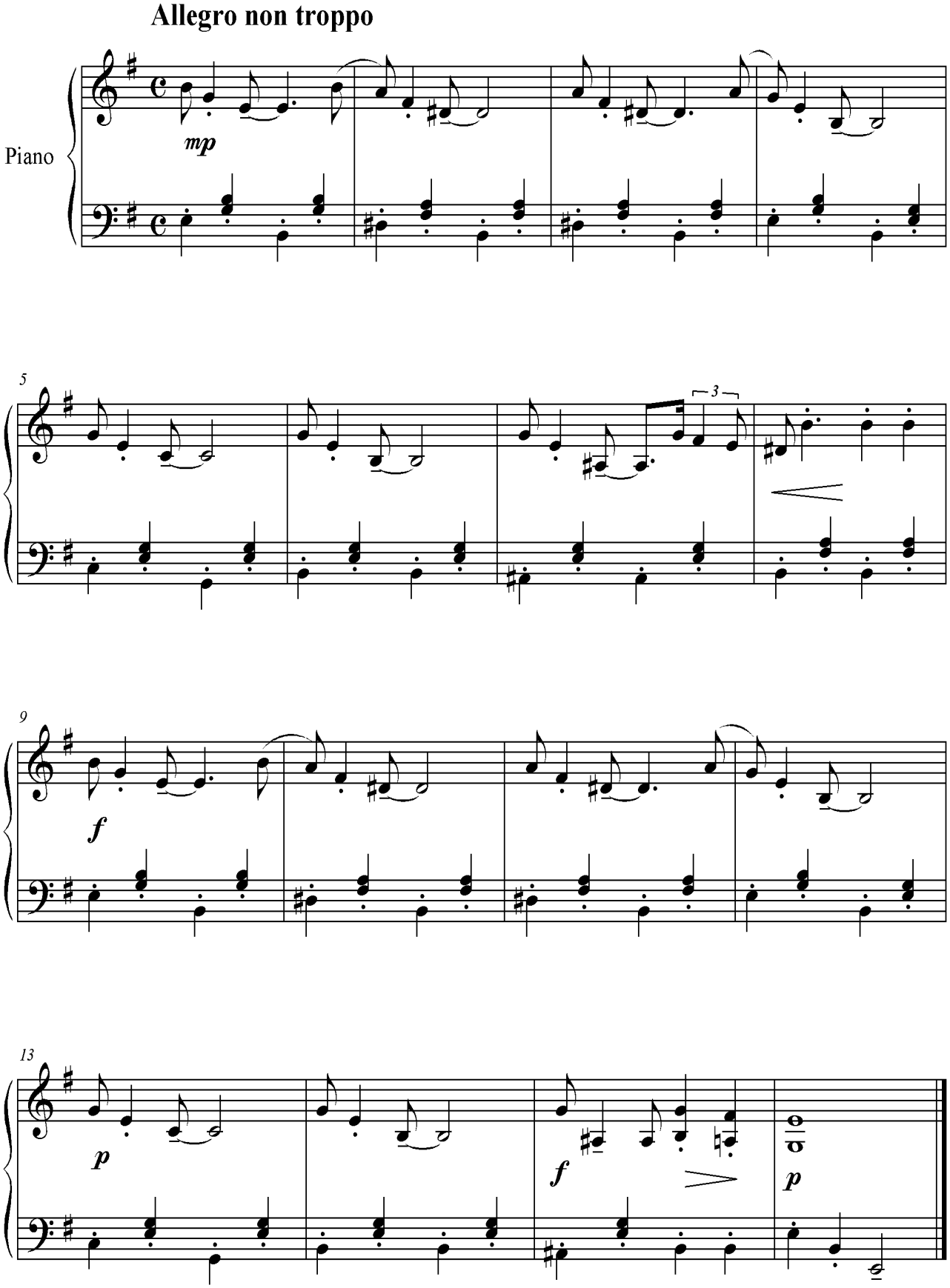

РОЗДІЛ 2

Прелюд

Allegretto animato ♩- 95

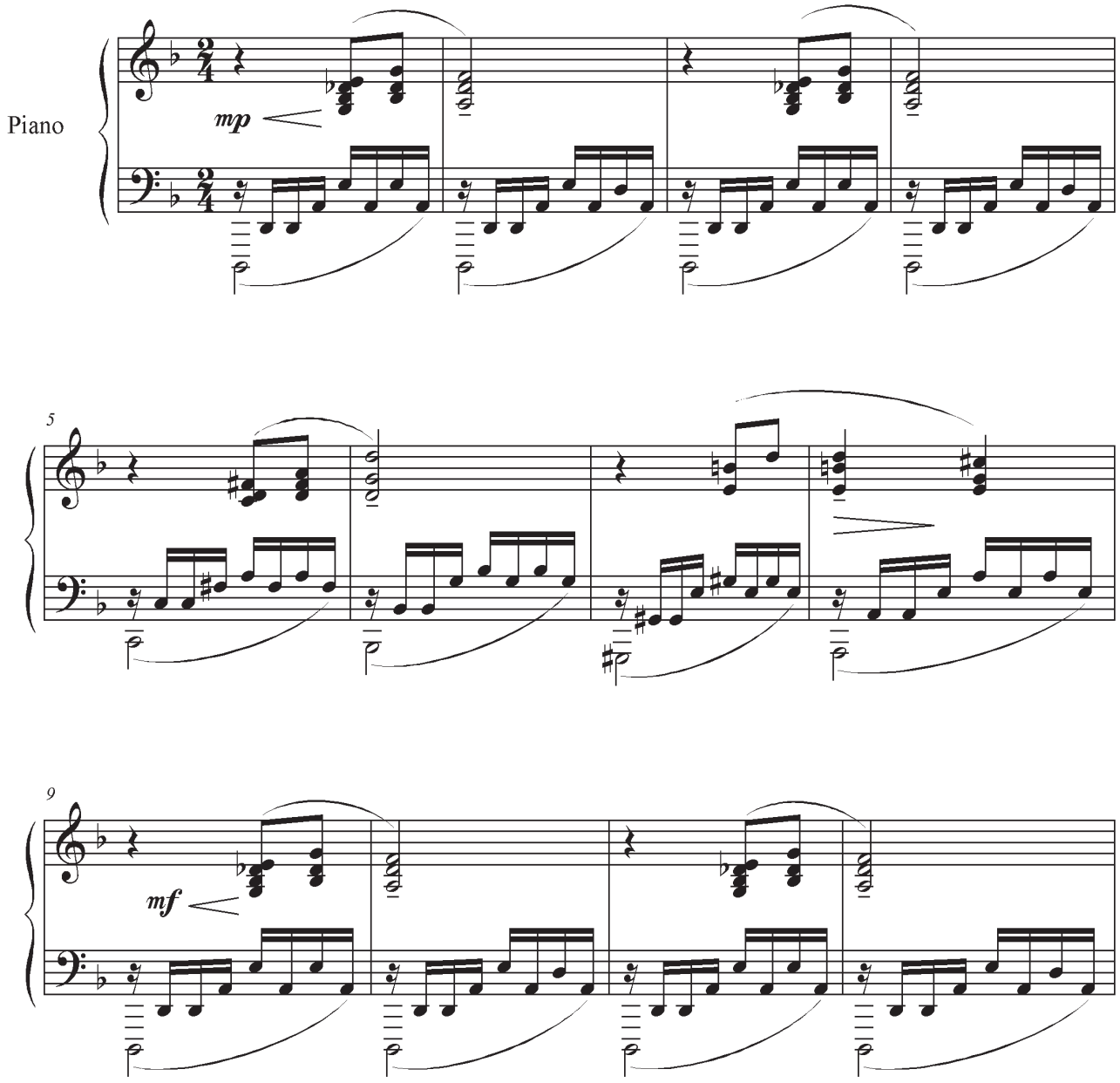

Прелюд

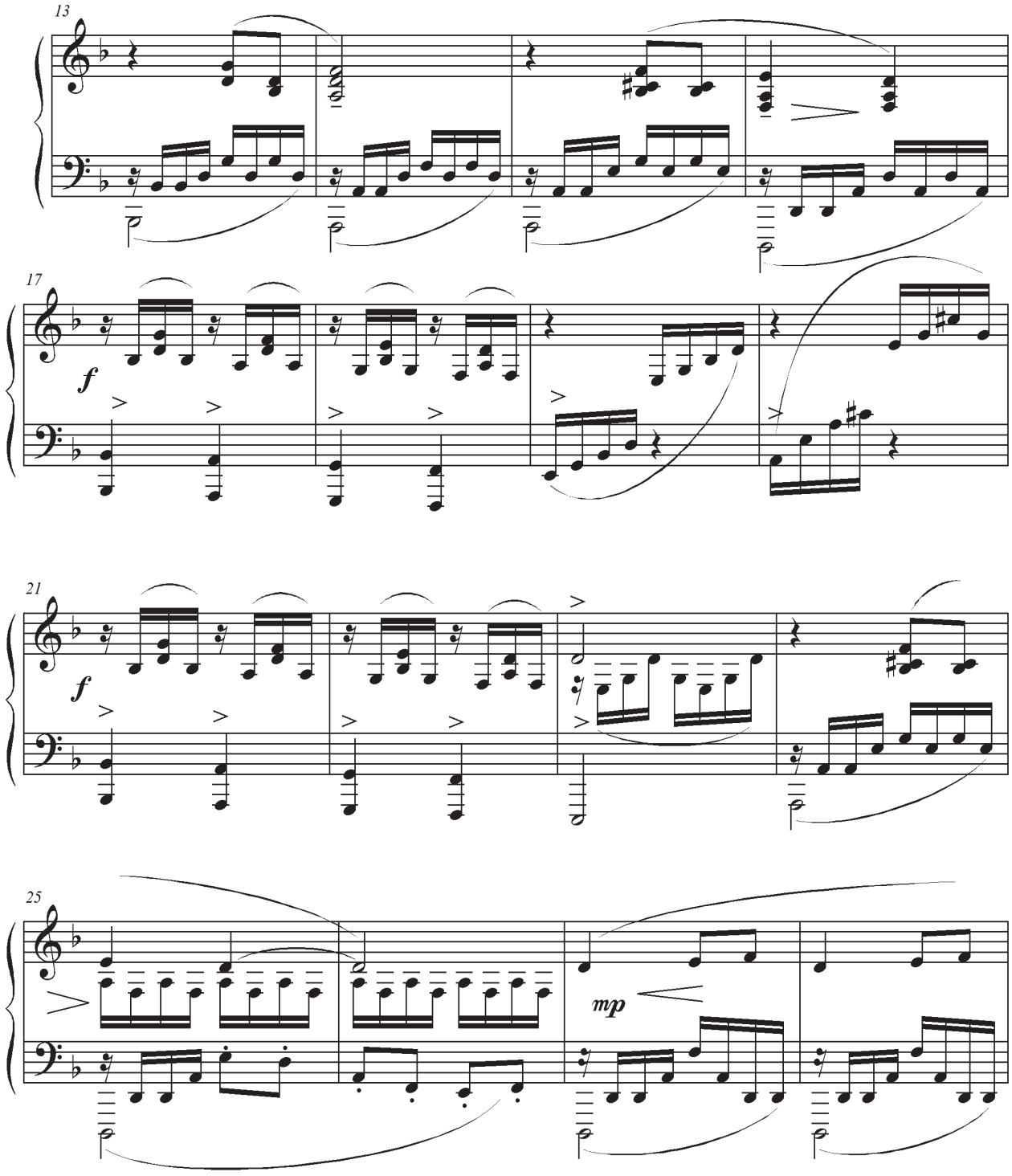

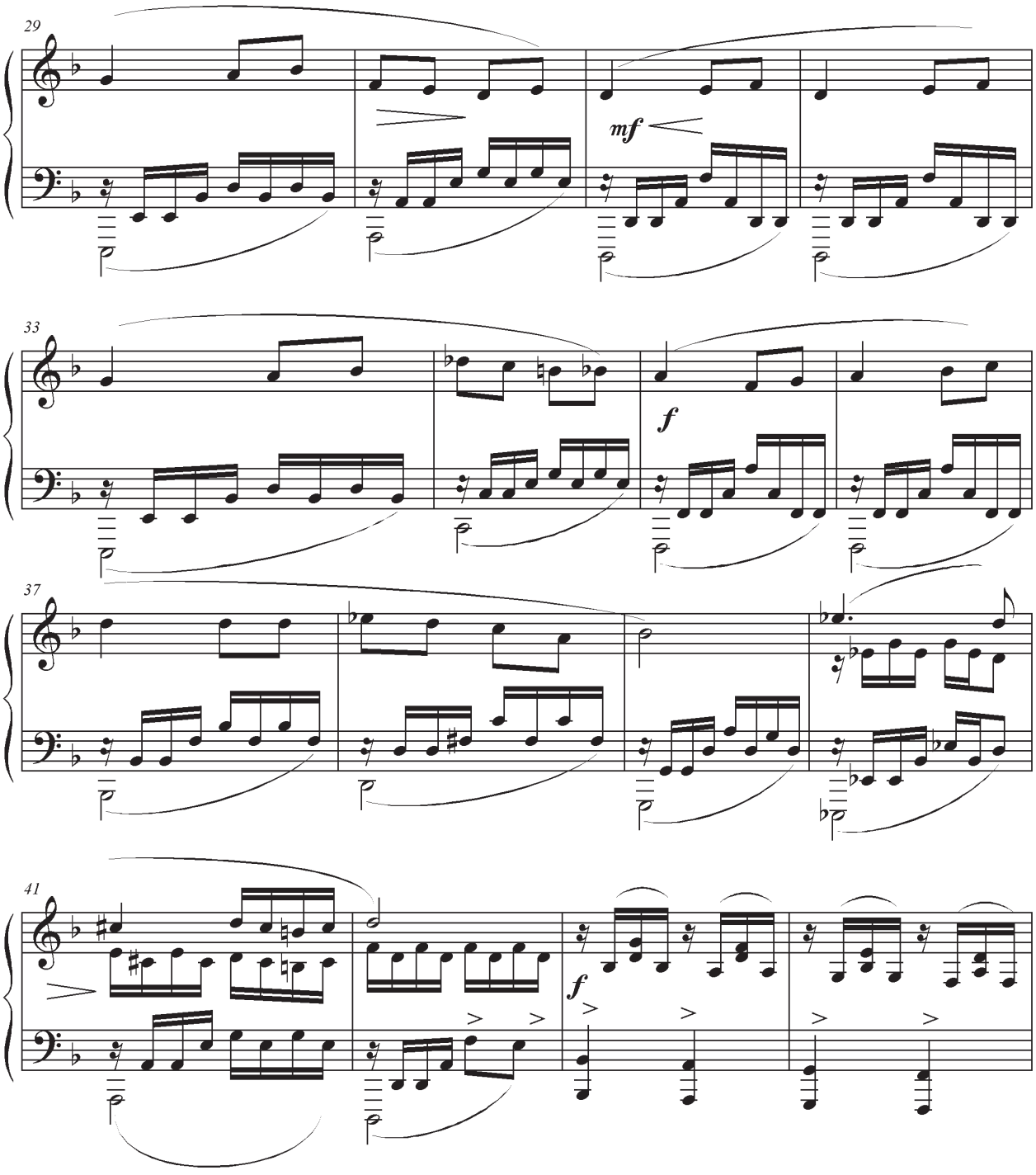
29
mf
33
f
37
41
f

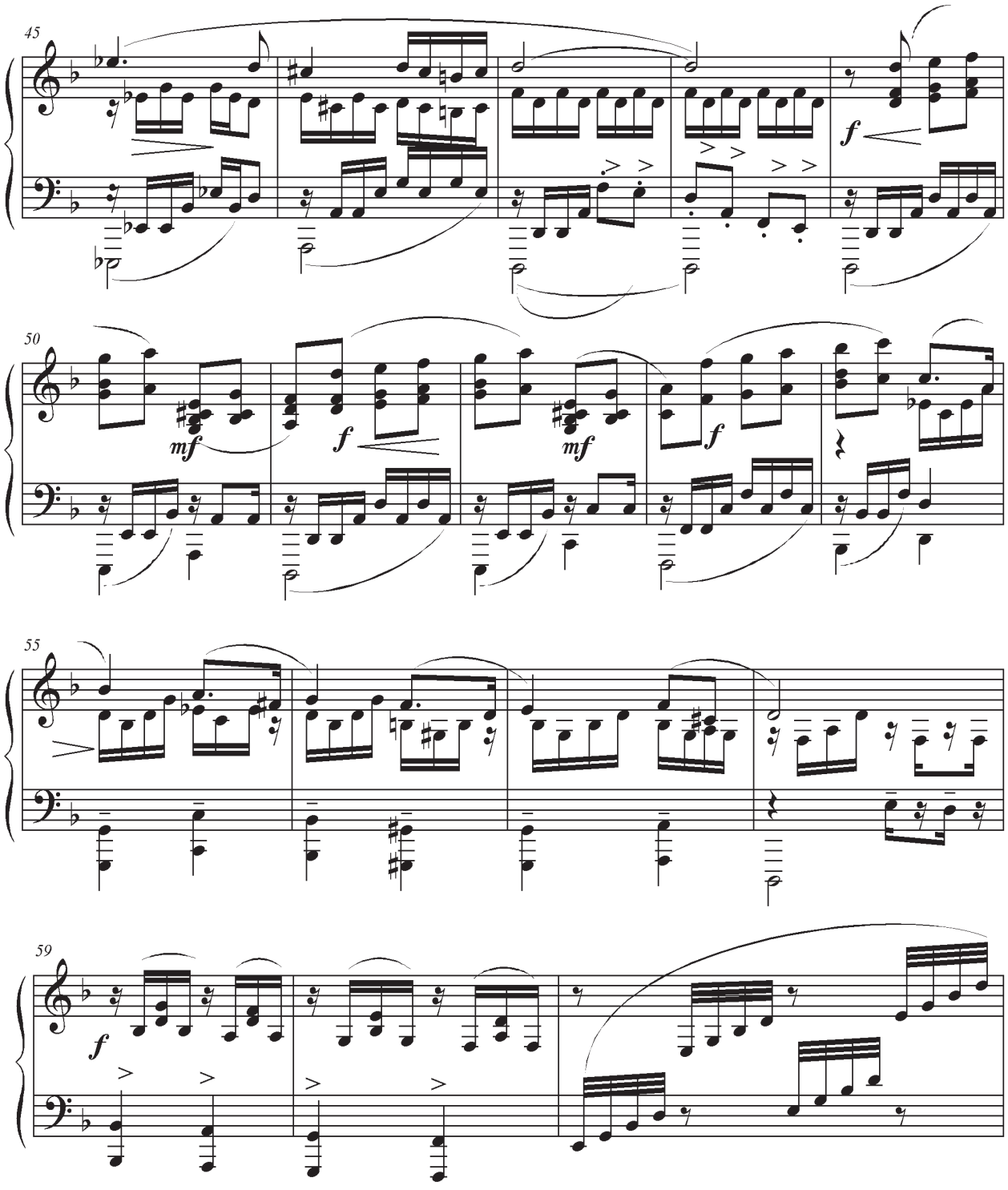
45
f
50
mf
f
mf
f
55
59
f

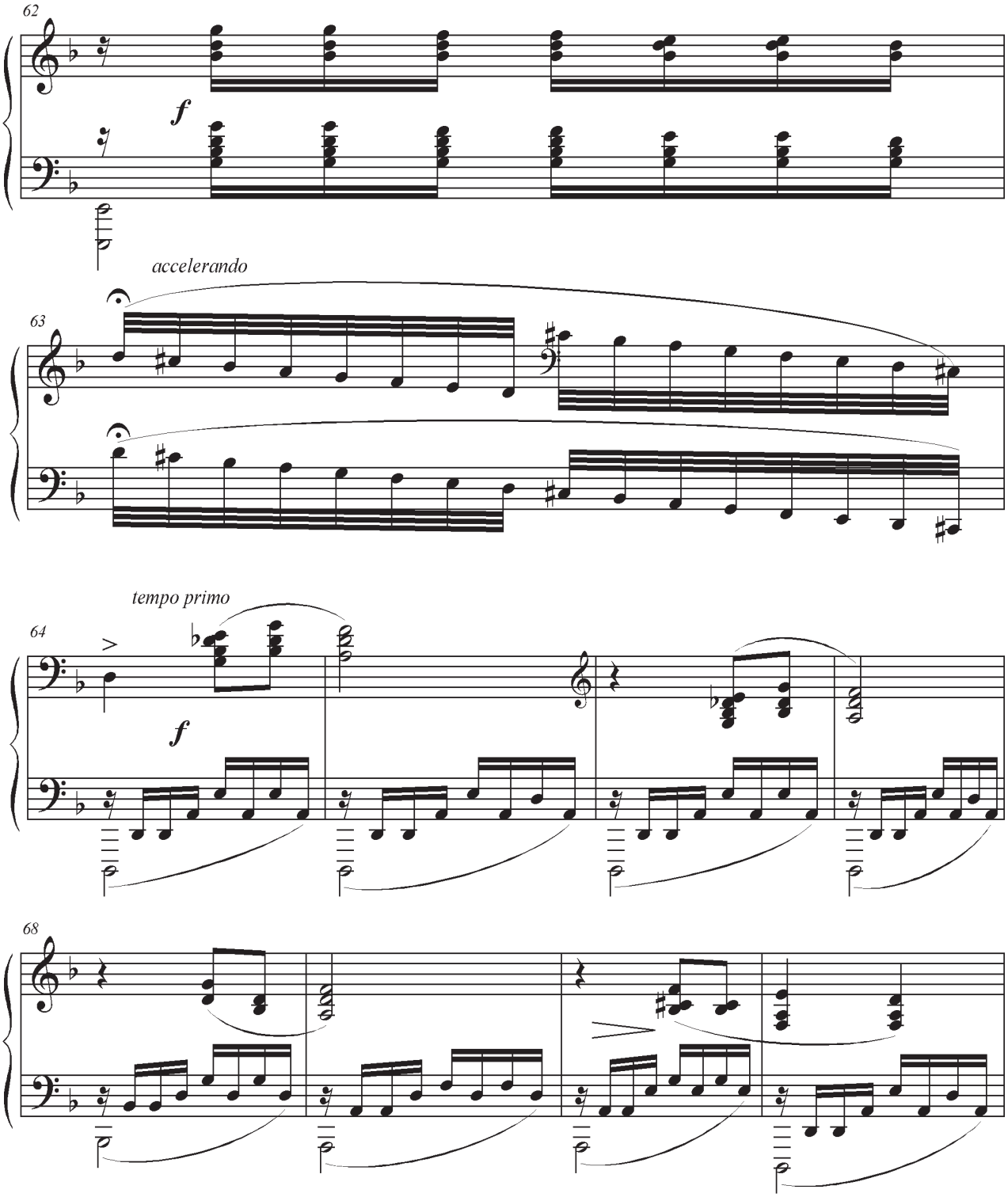
62
f
accelerando
63
tempo primo
64
f
68

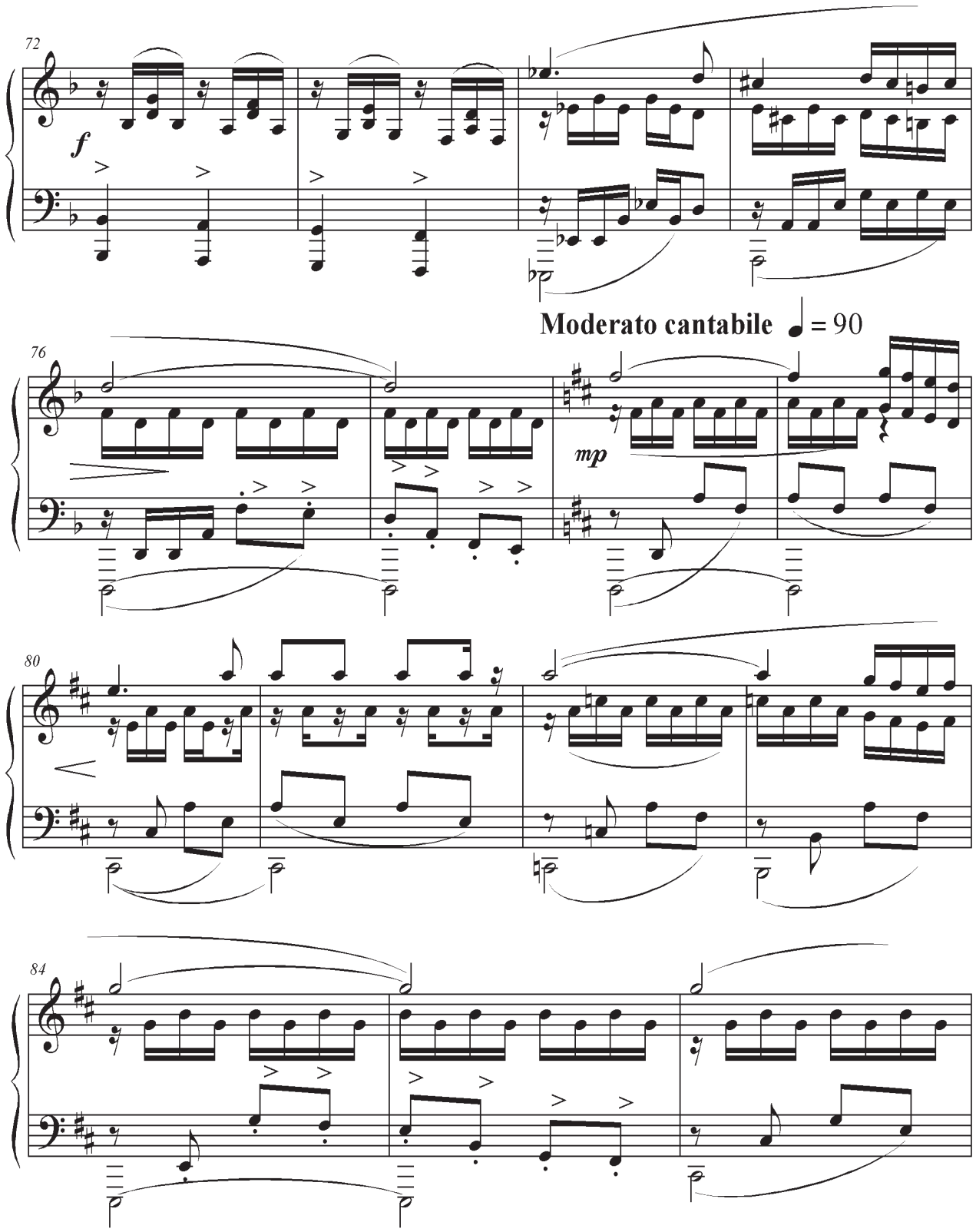
72
f
Moderato cantabile ♩ = 90
76
mp
80
84

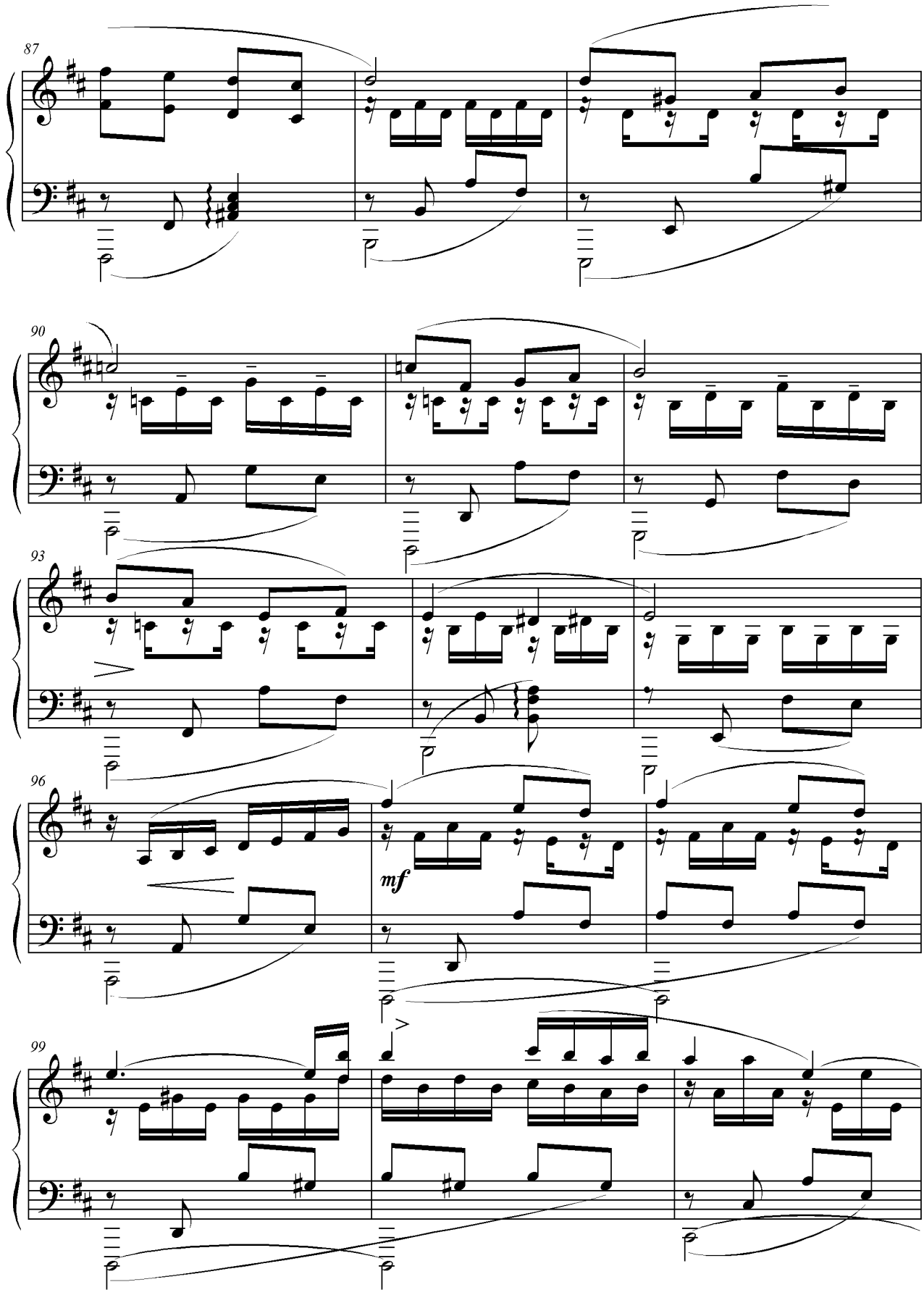
87
90
93
96
mf
99

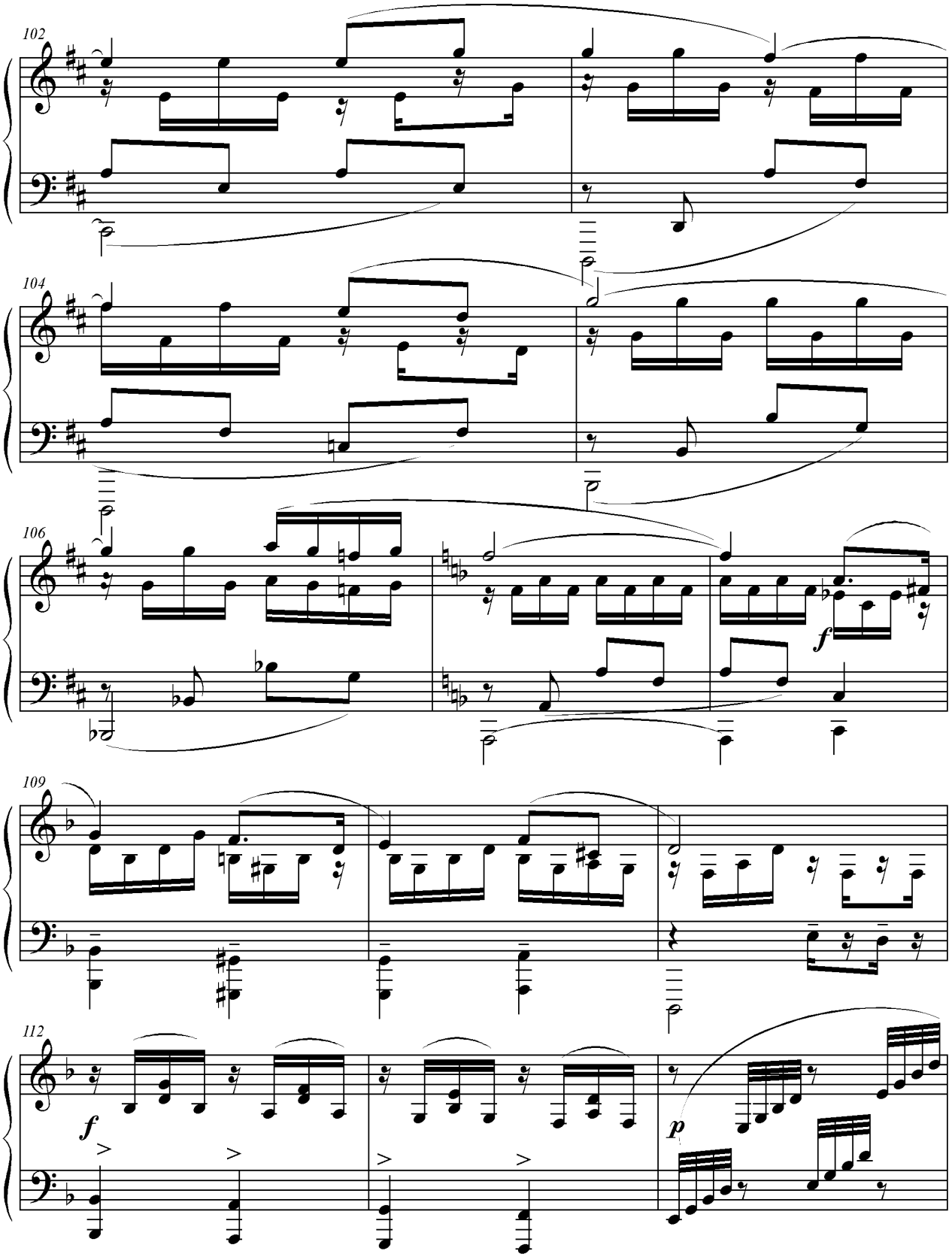
102
104
106
f
109
112
f
p

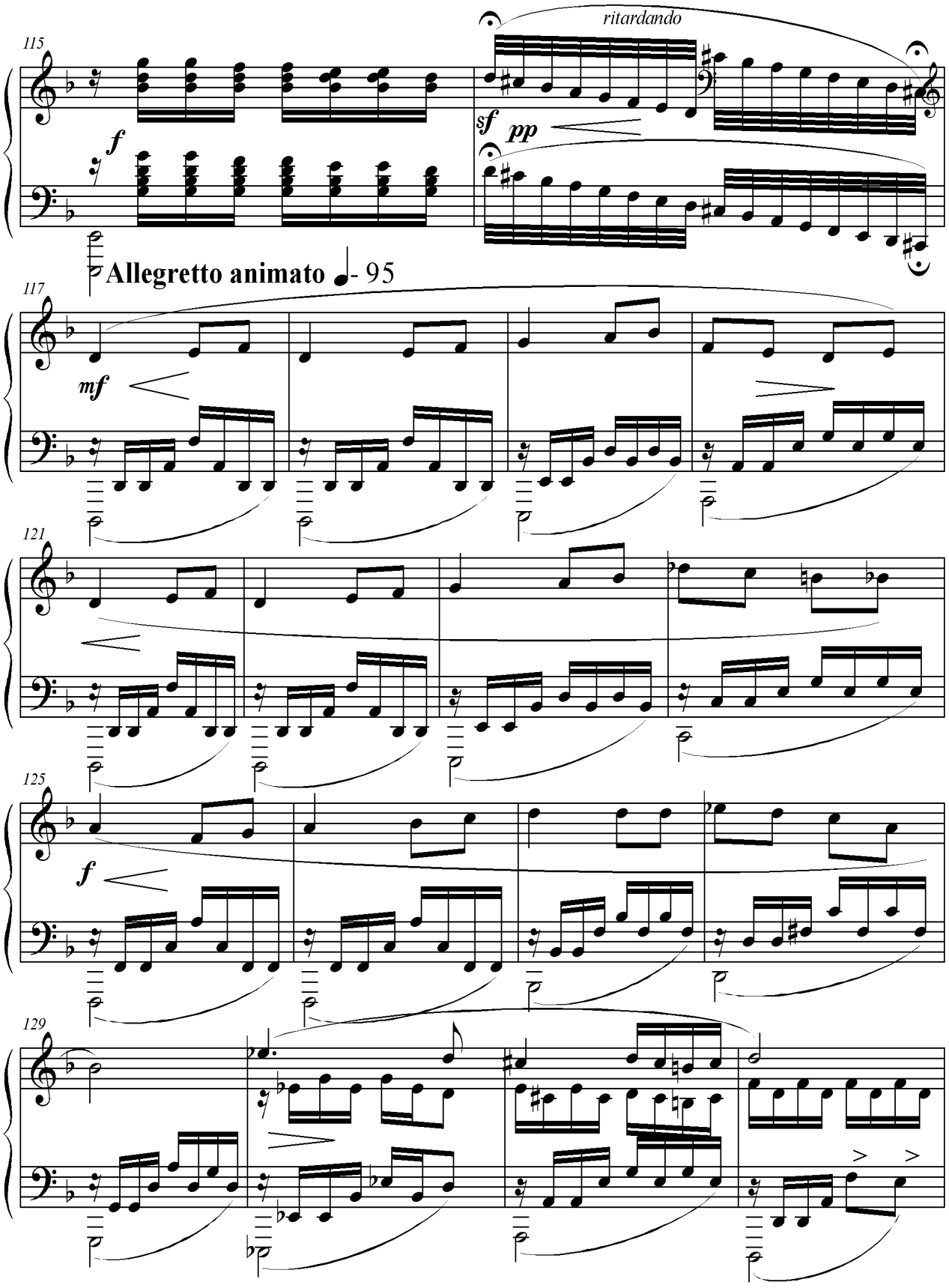
115
ritardando
f
sf
pp
Allegretto animato ♩- 95
117
mf
121
125
f
129

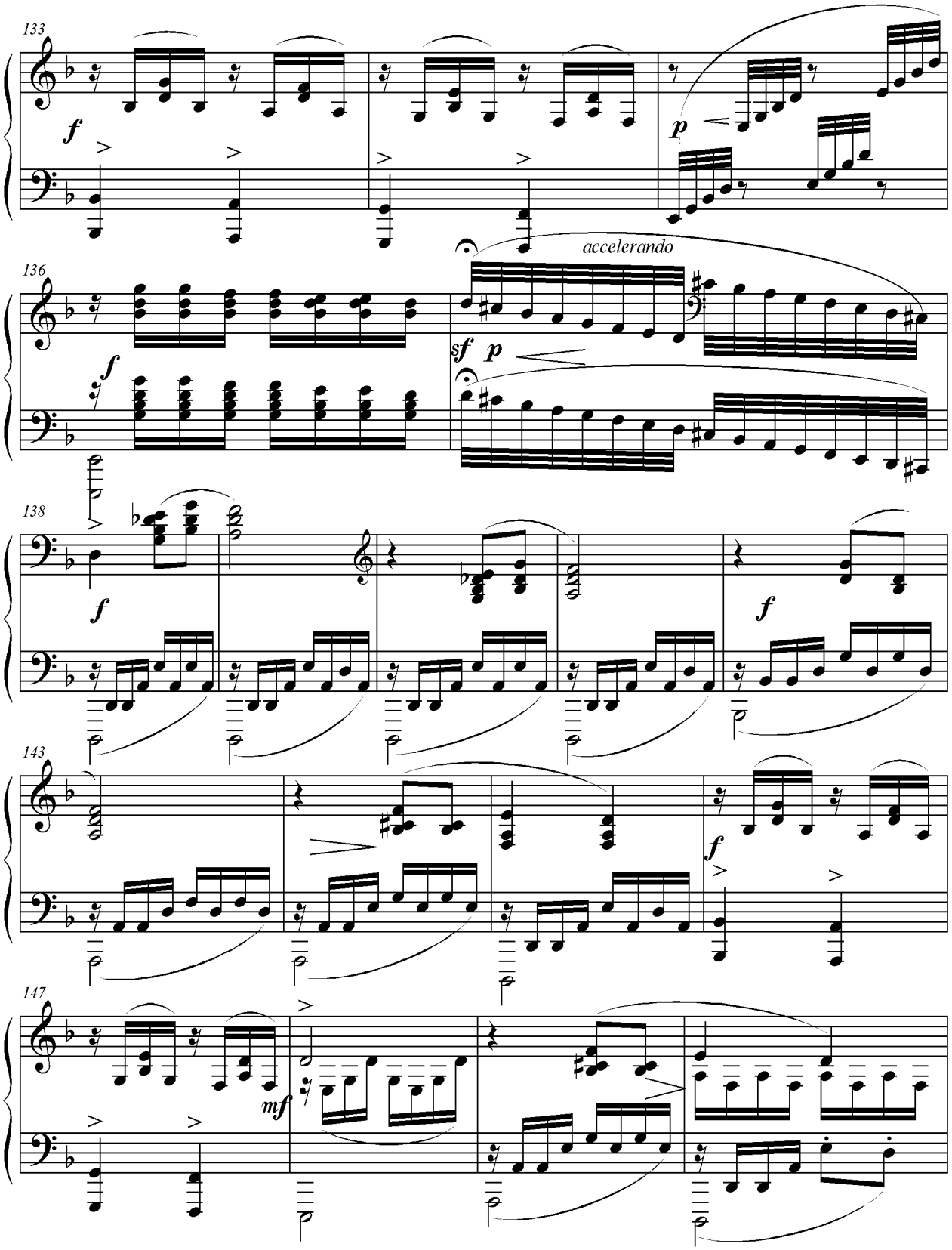
133
f
p
136
accelerando
f
sf p
138
f
f
143
f
147
mf

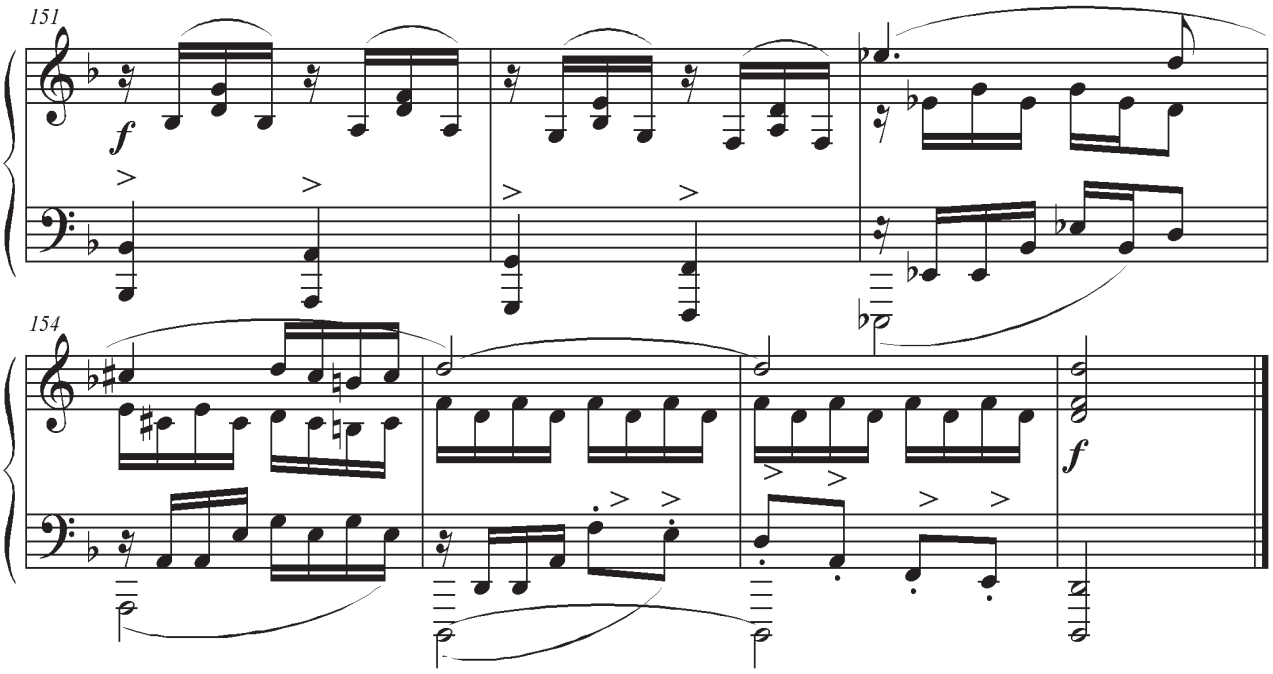
151
f
154
f

Зоряний вальс

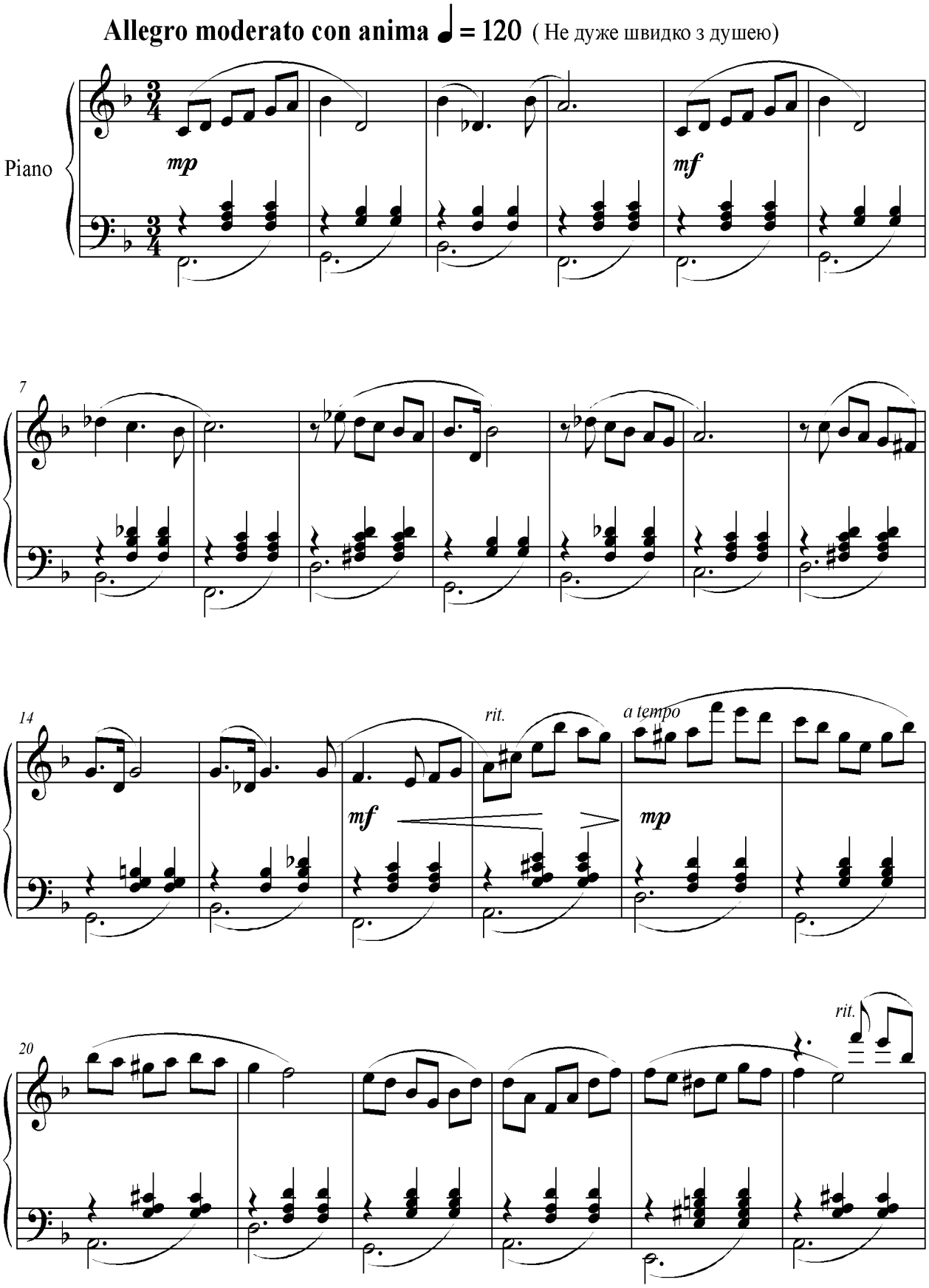

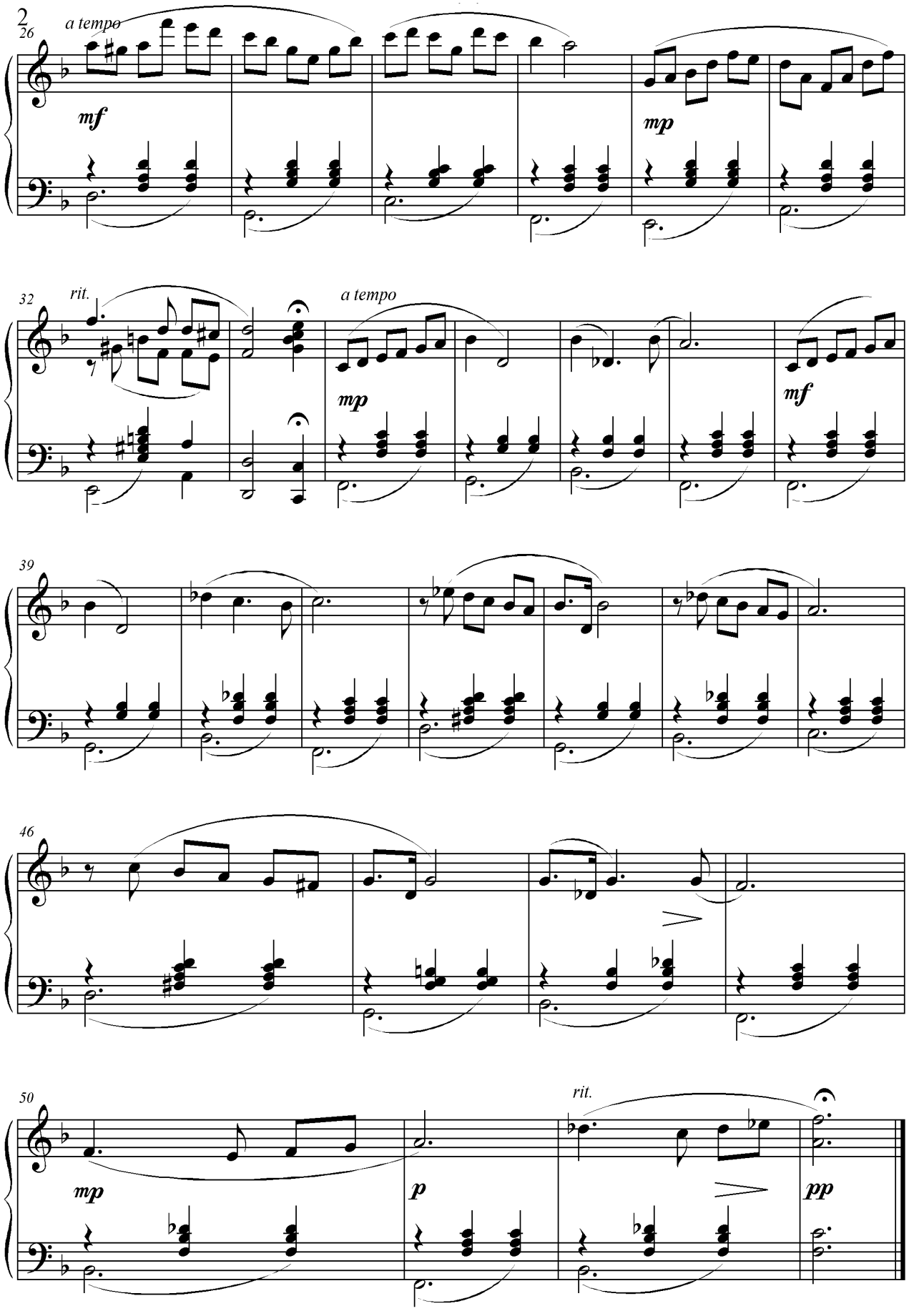
2
26
a tempo
mf
mp
32
rit.
a tempo
mp
mf
39
46
50
mp
p
rit.
pp

Кола на воді

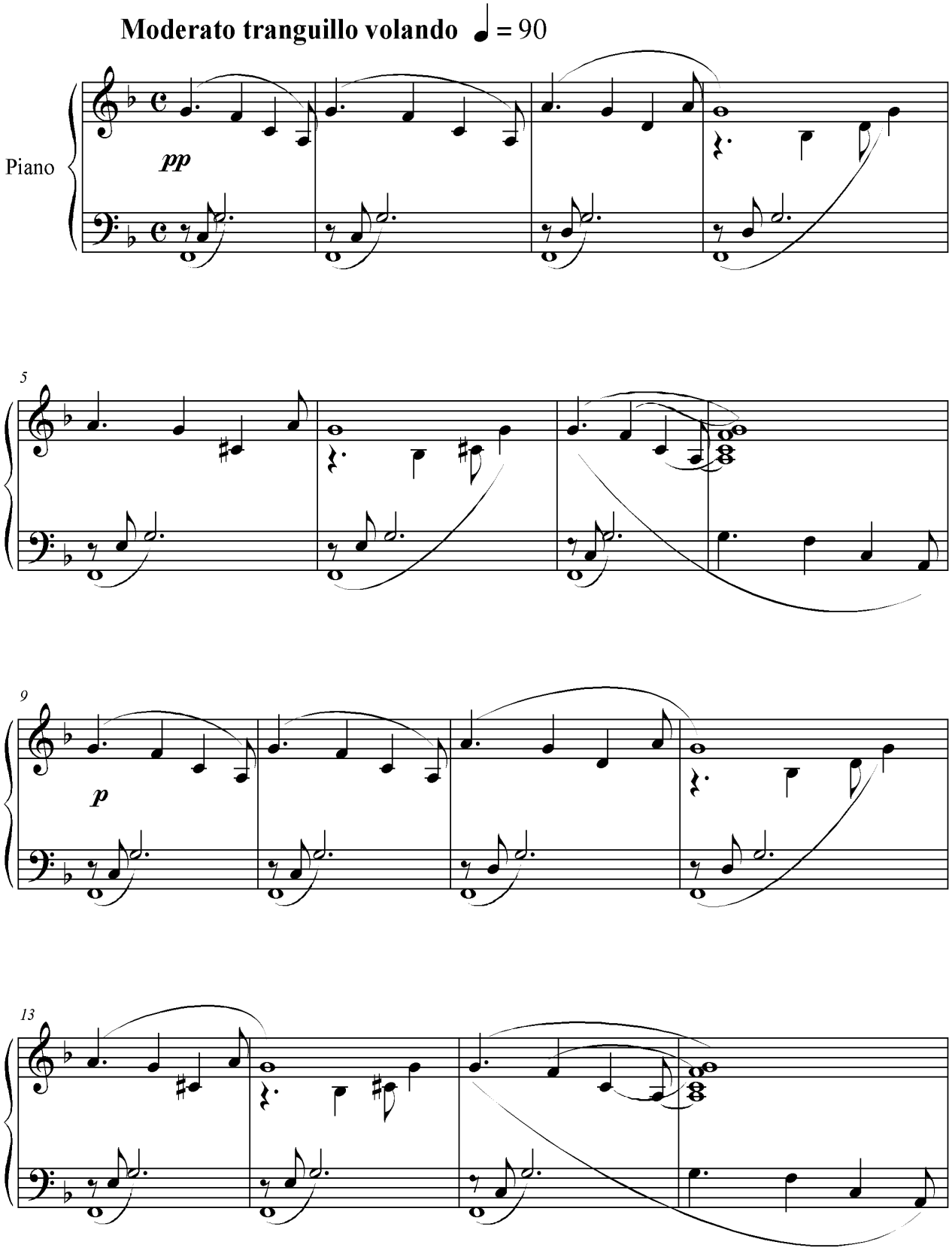

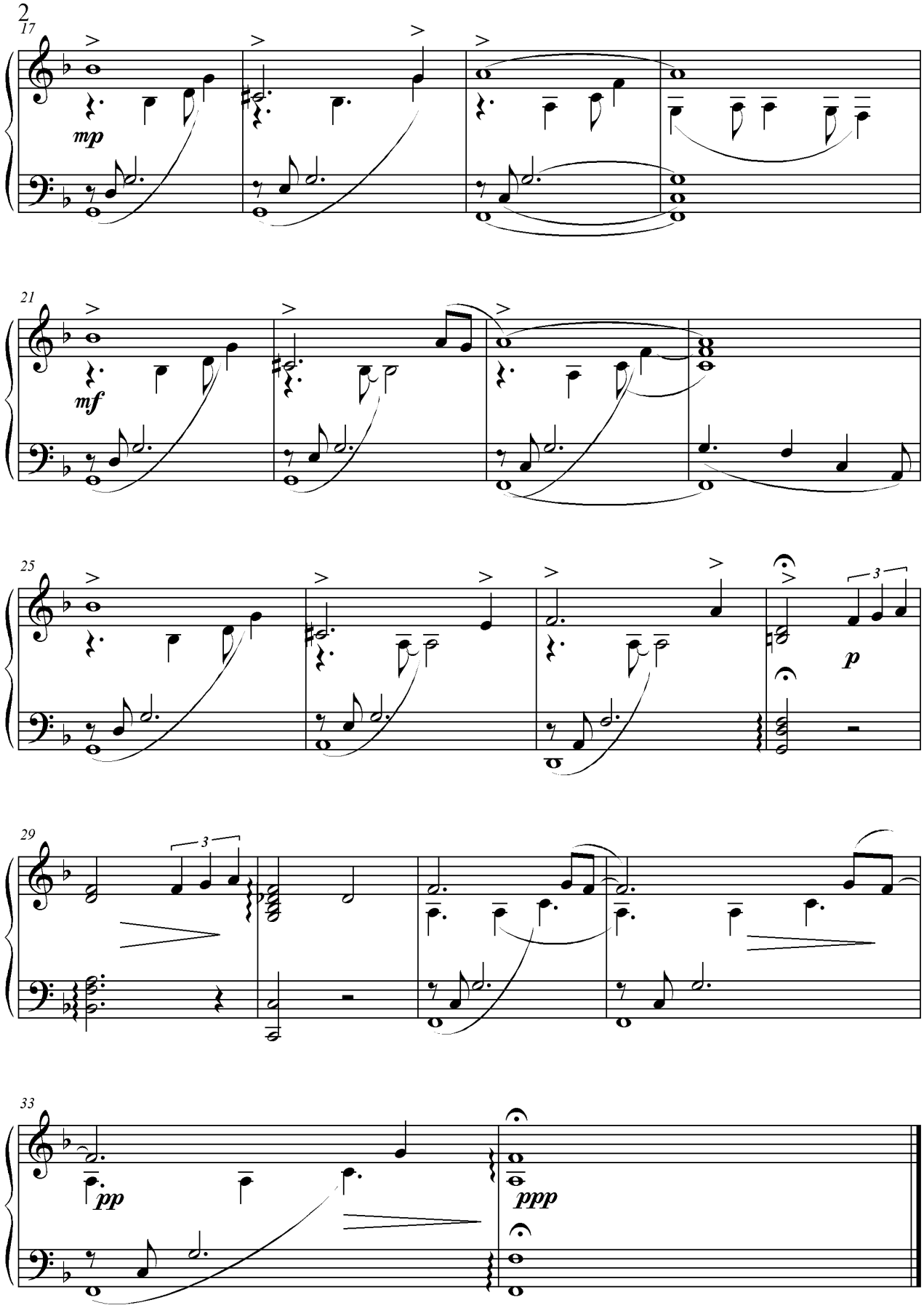
2
17
mp
21
mf
25
p
29
33
pp
ppp

Святковий вальс

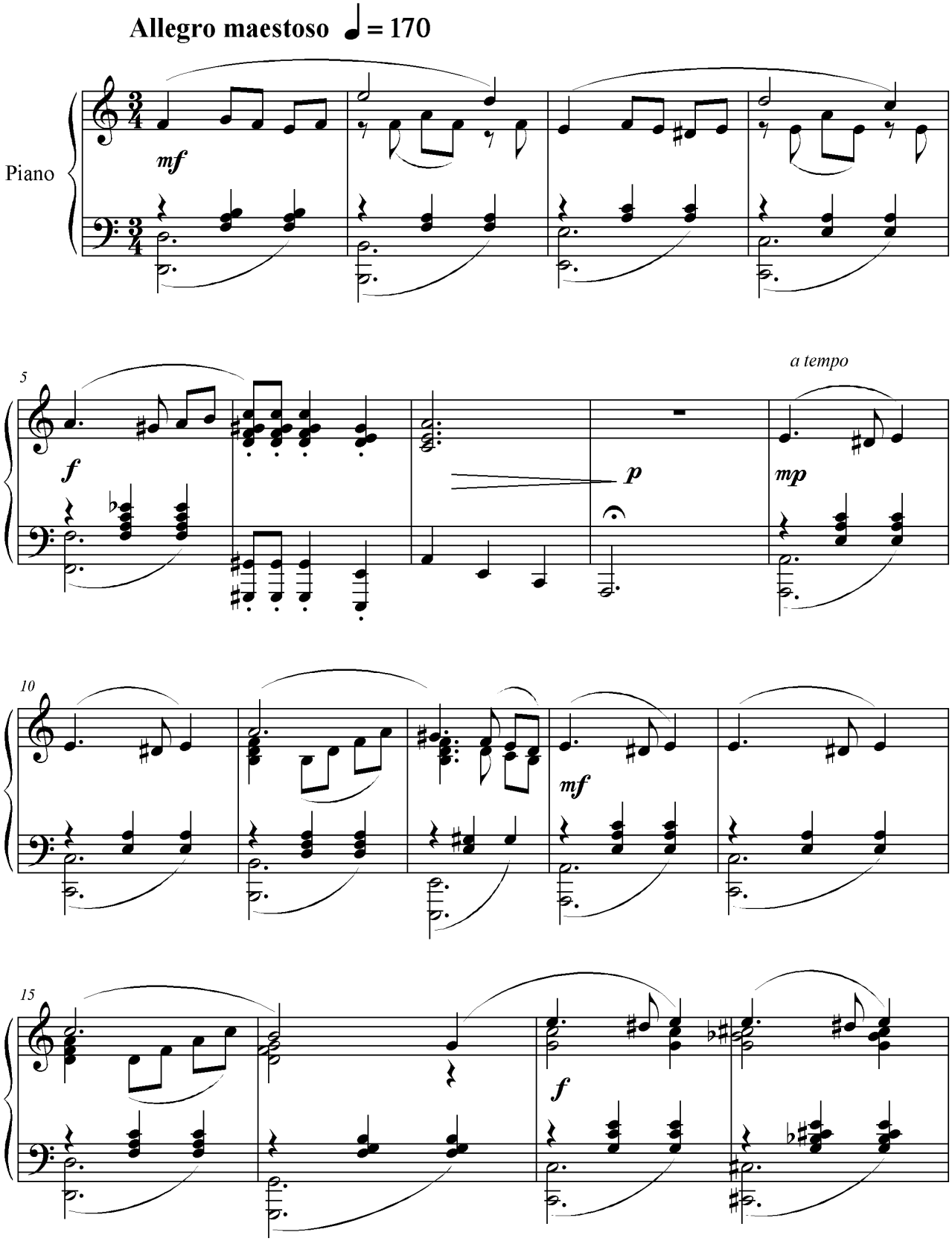

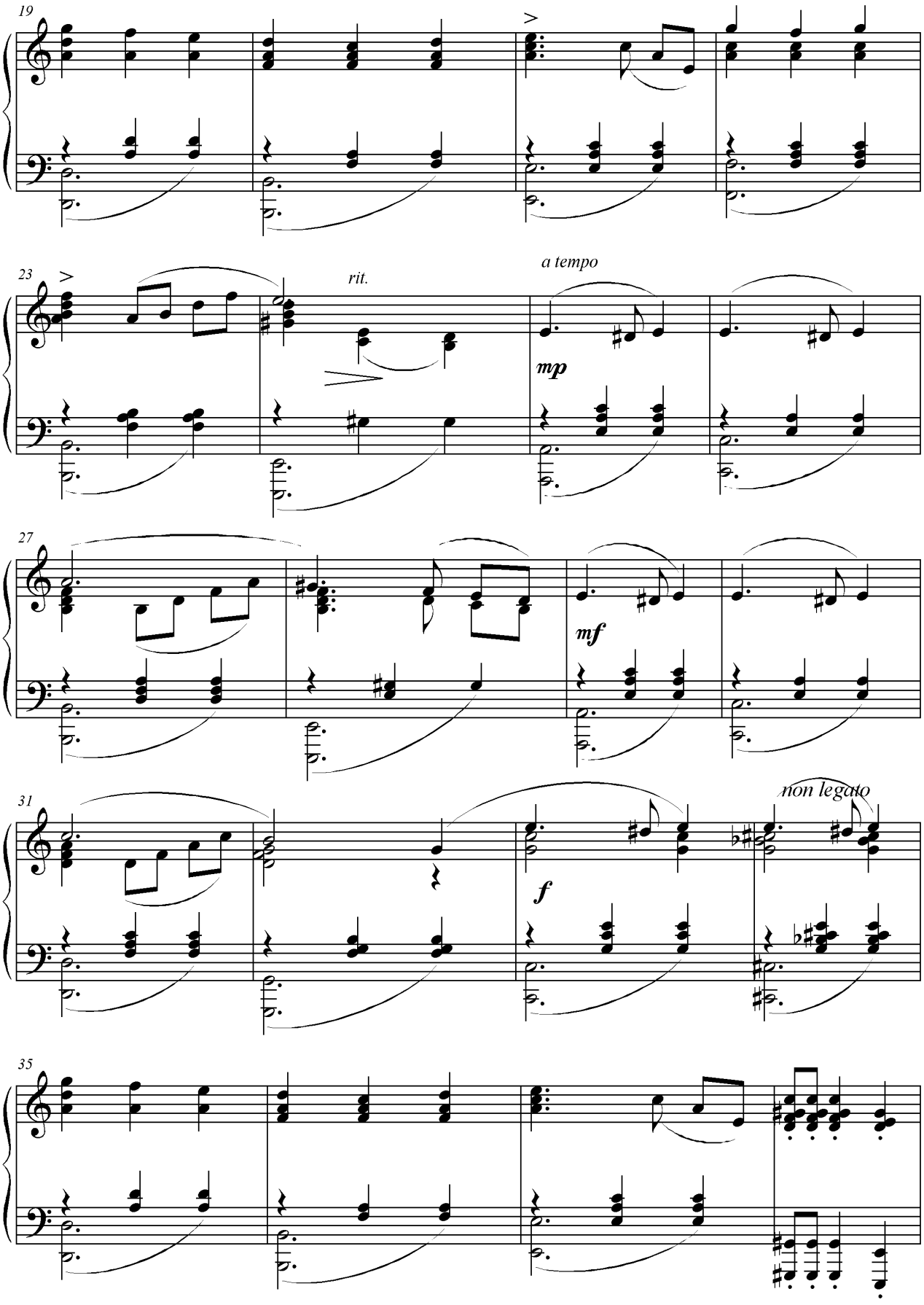
19
23
rit.
a tempo
mp
27
mf
31
non legato
f
35

Святковий вальс

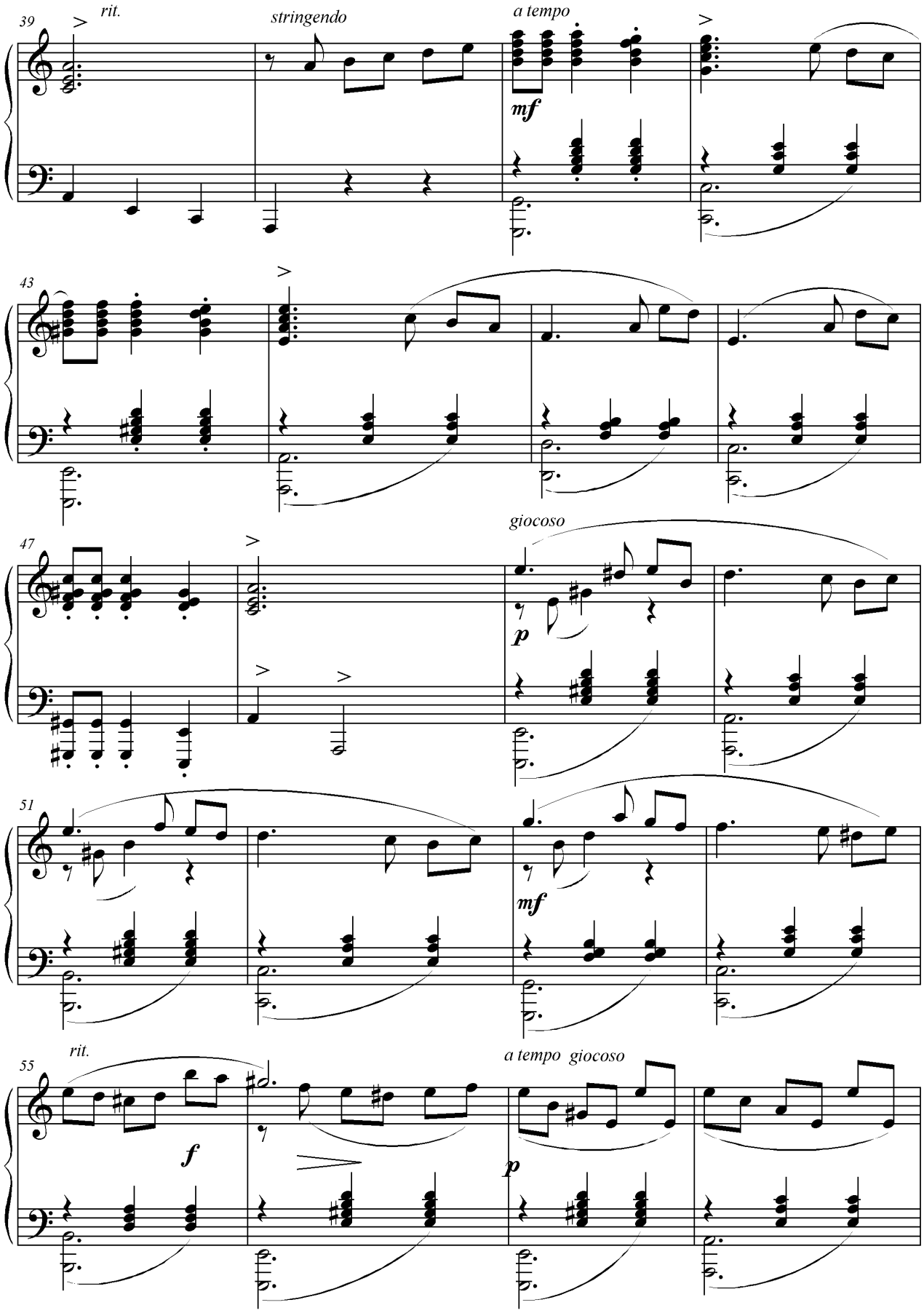

Святковий вальс

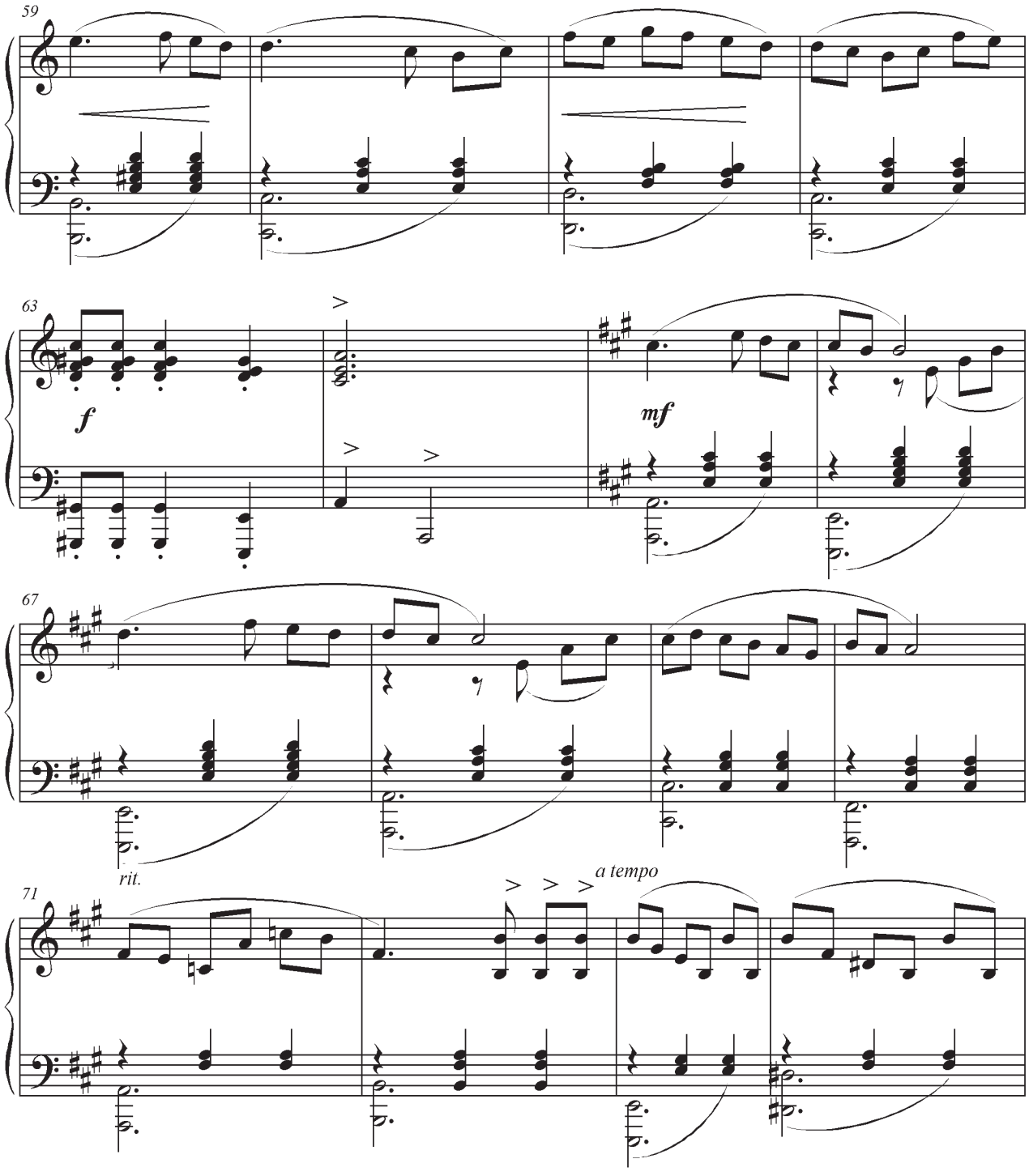

Святковий вальс

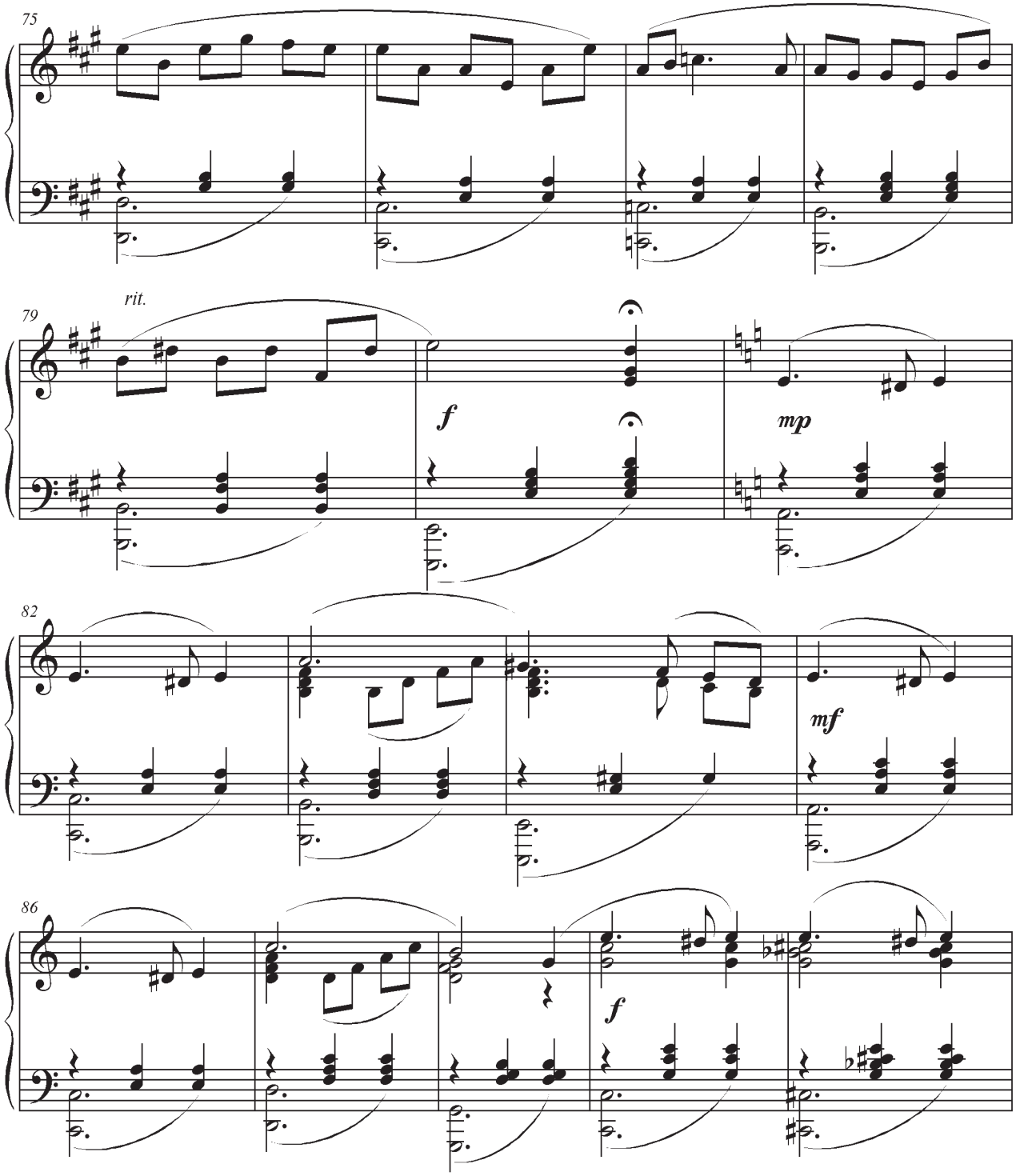

Святковий вальс

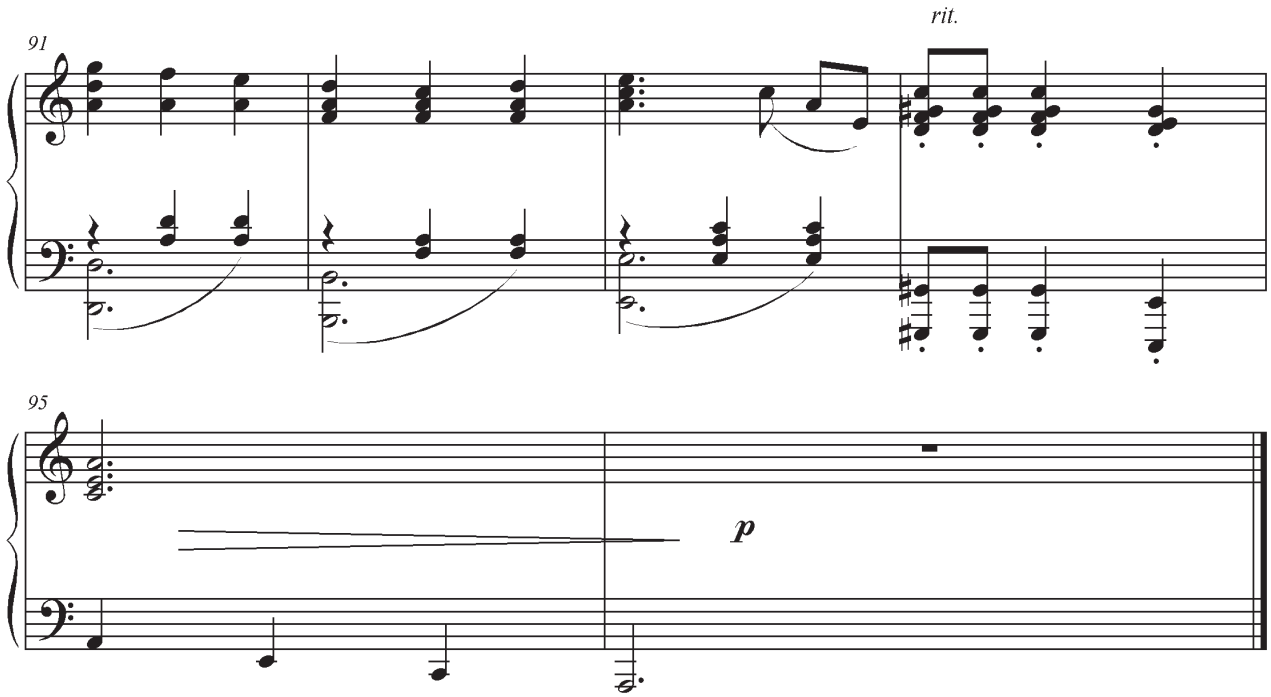

Спомин

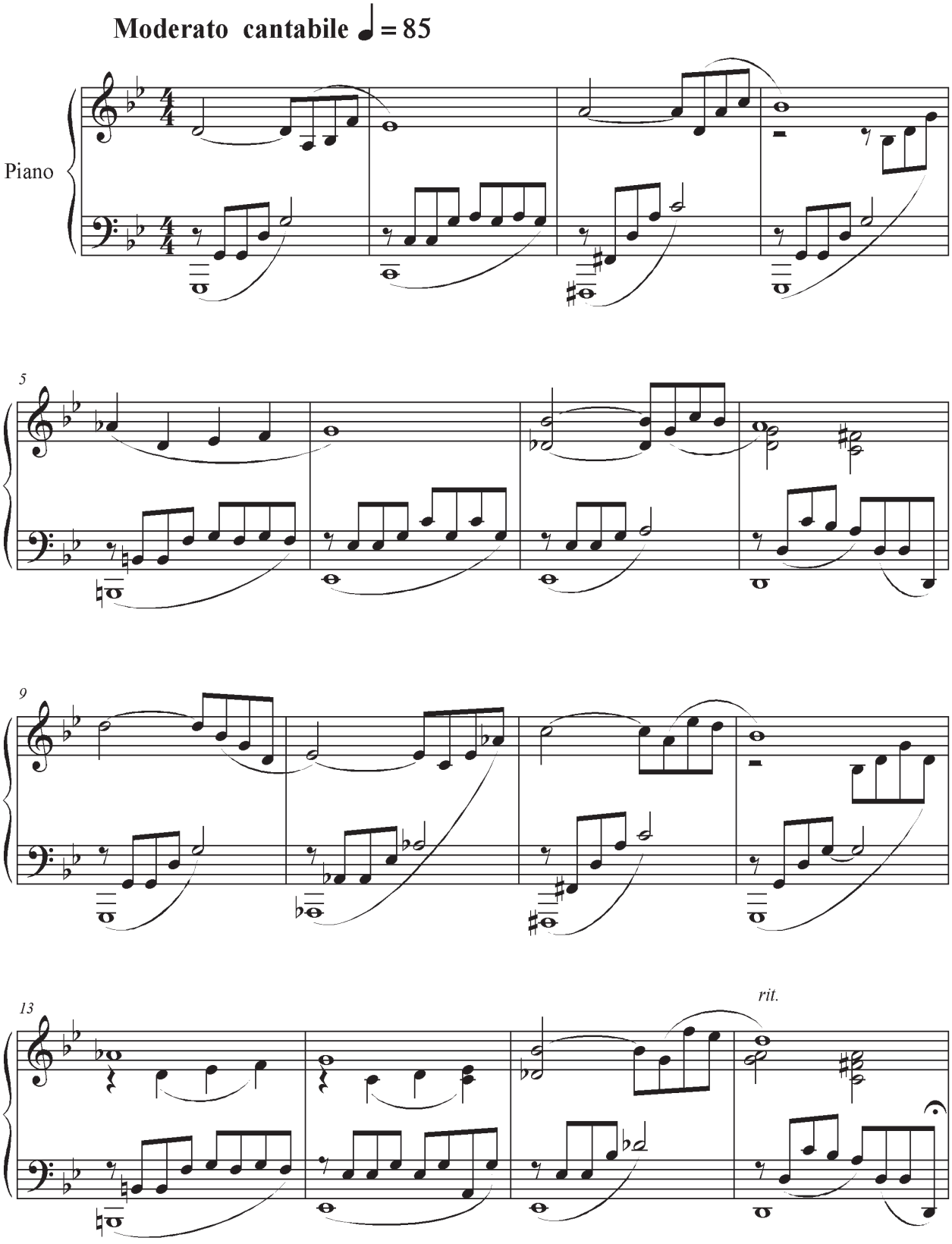

Спомин

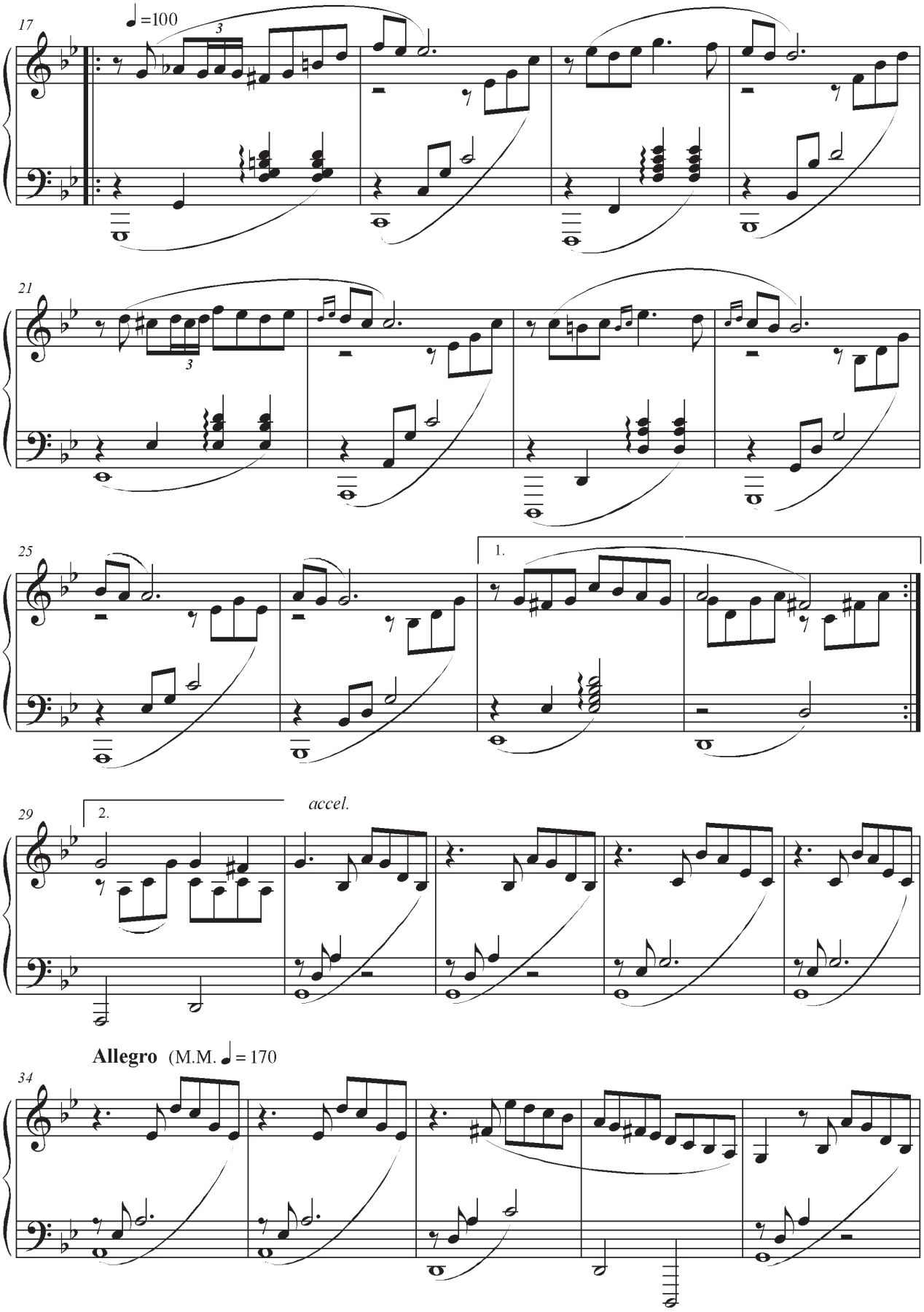

Спомин

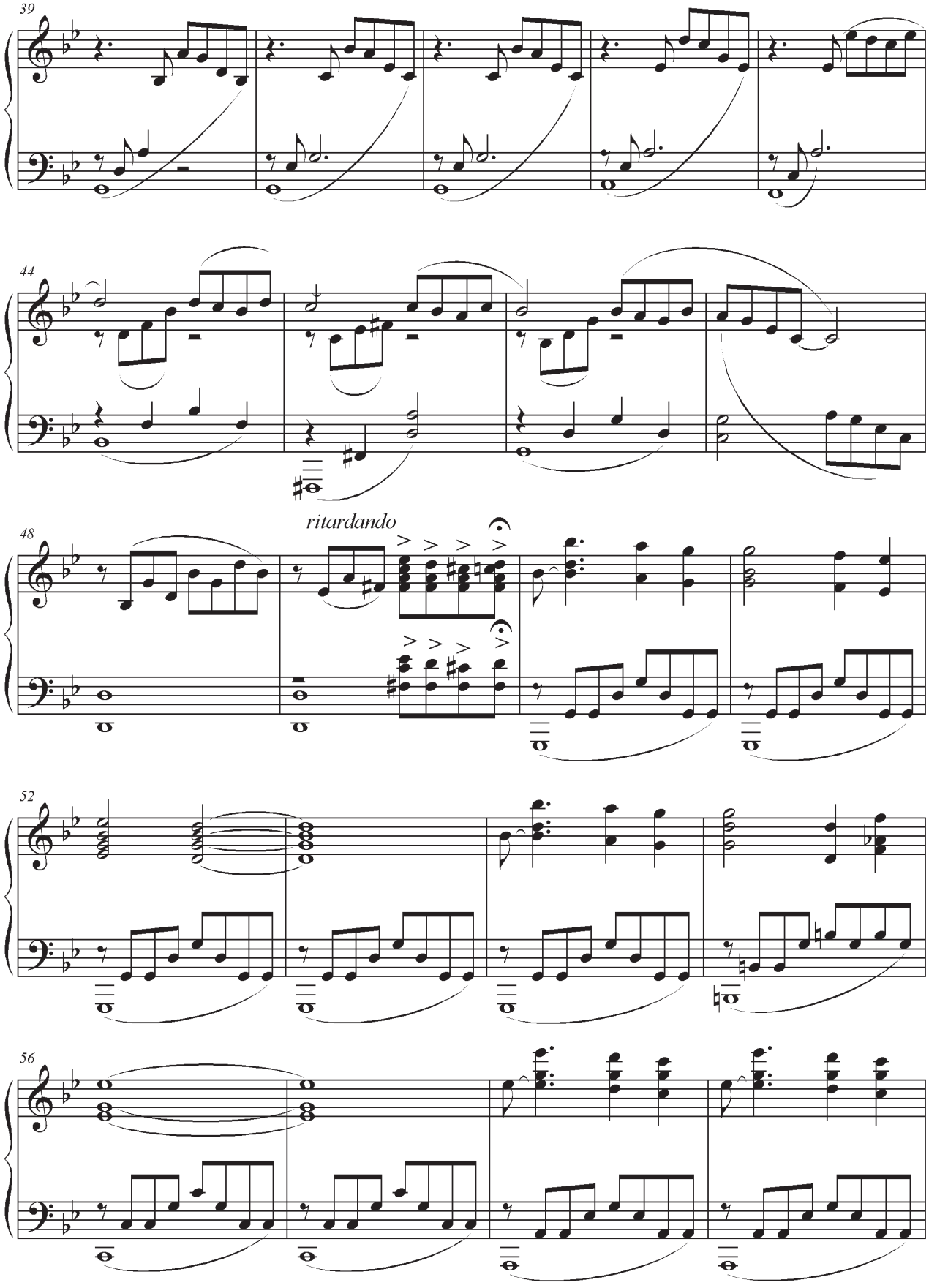

Спомин

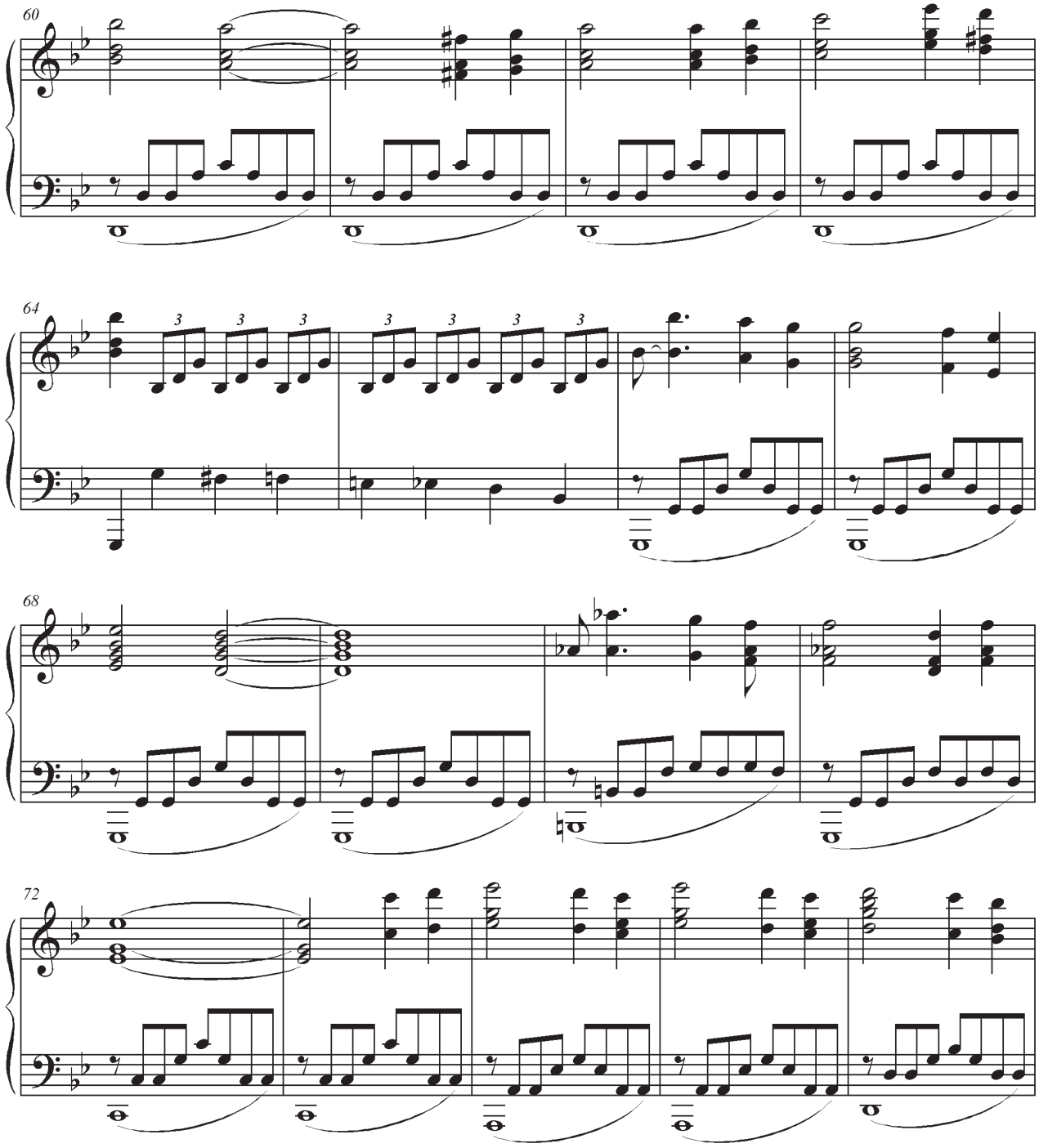

Спомин

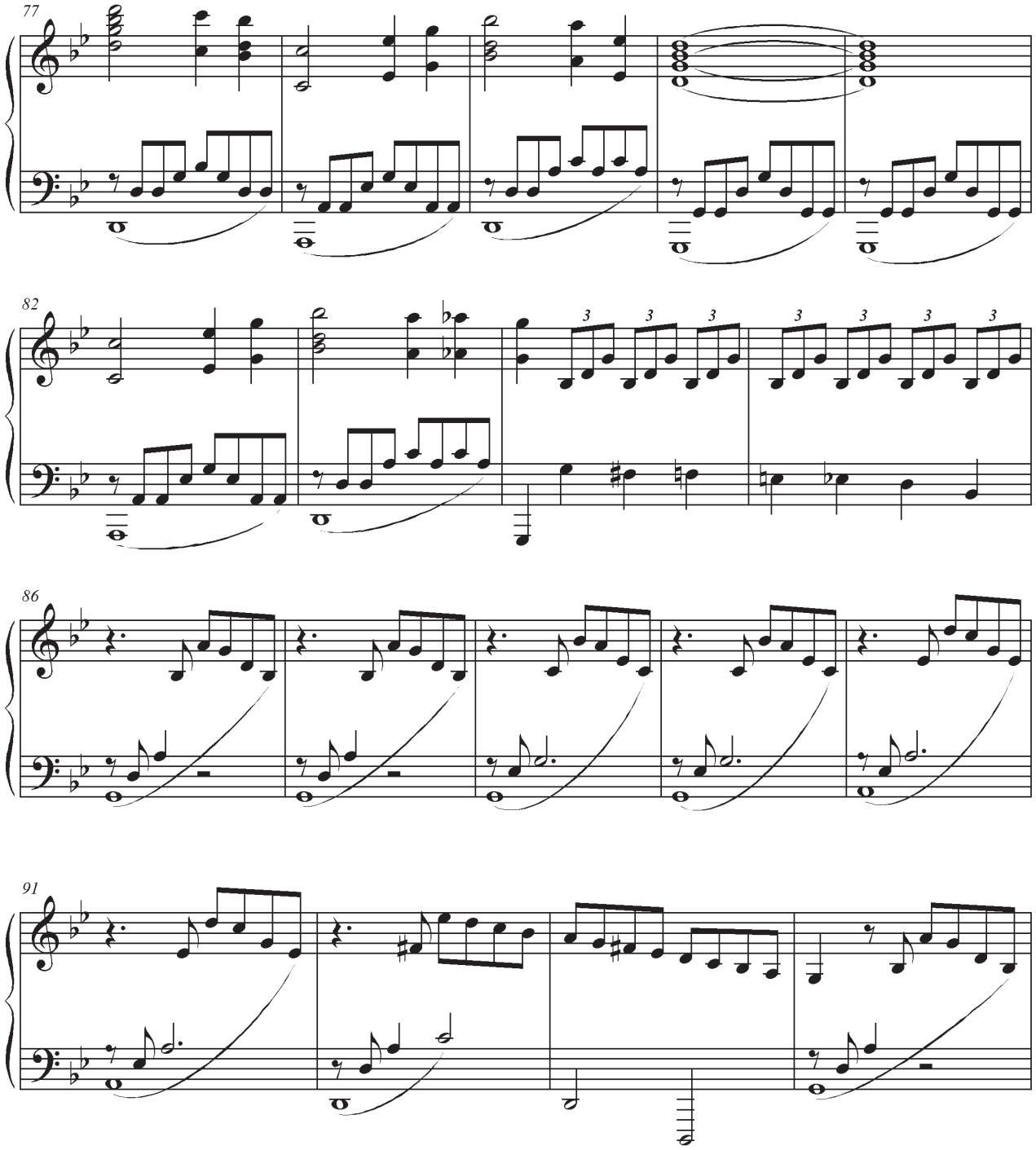

Спомин

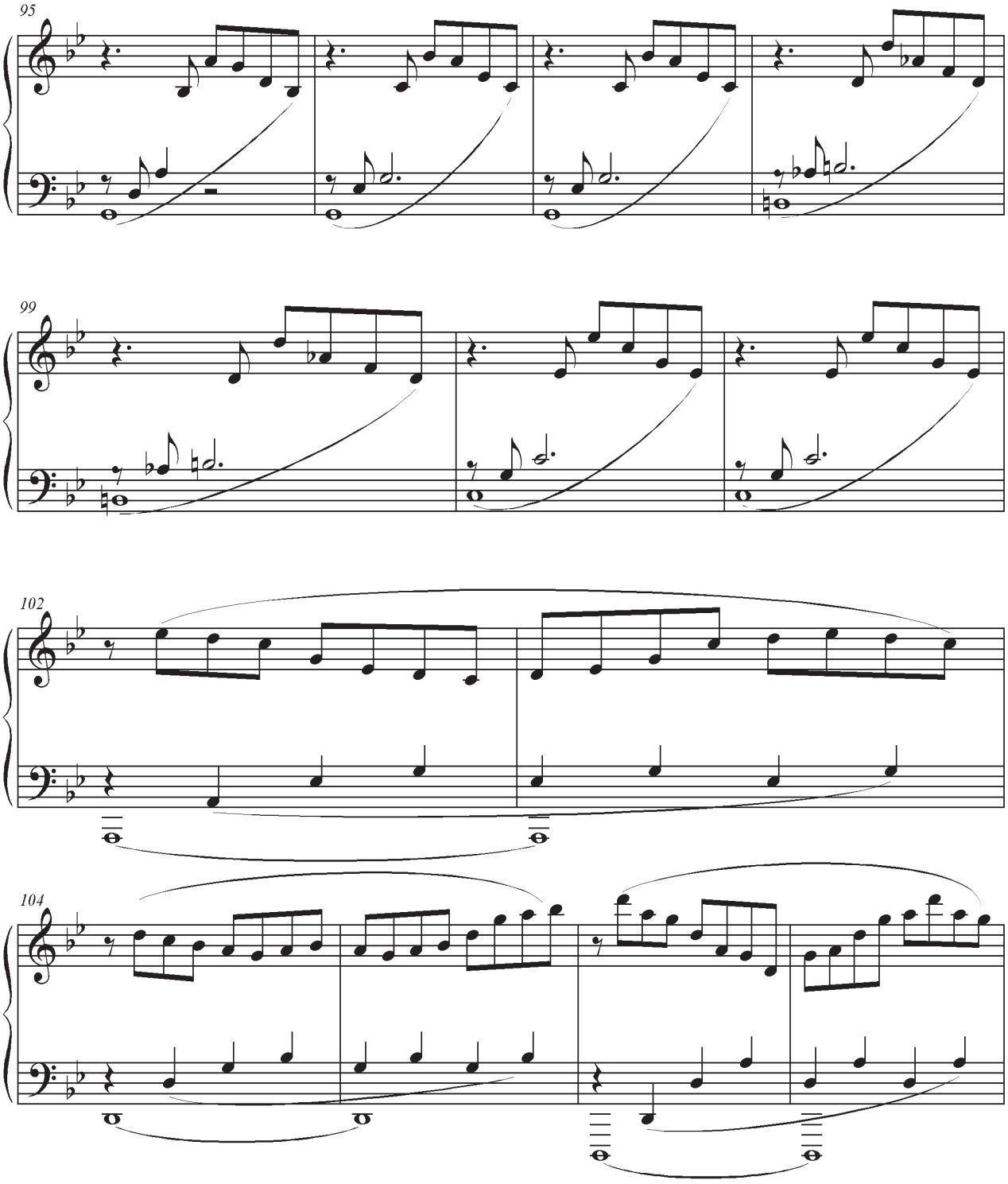

Спомин

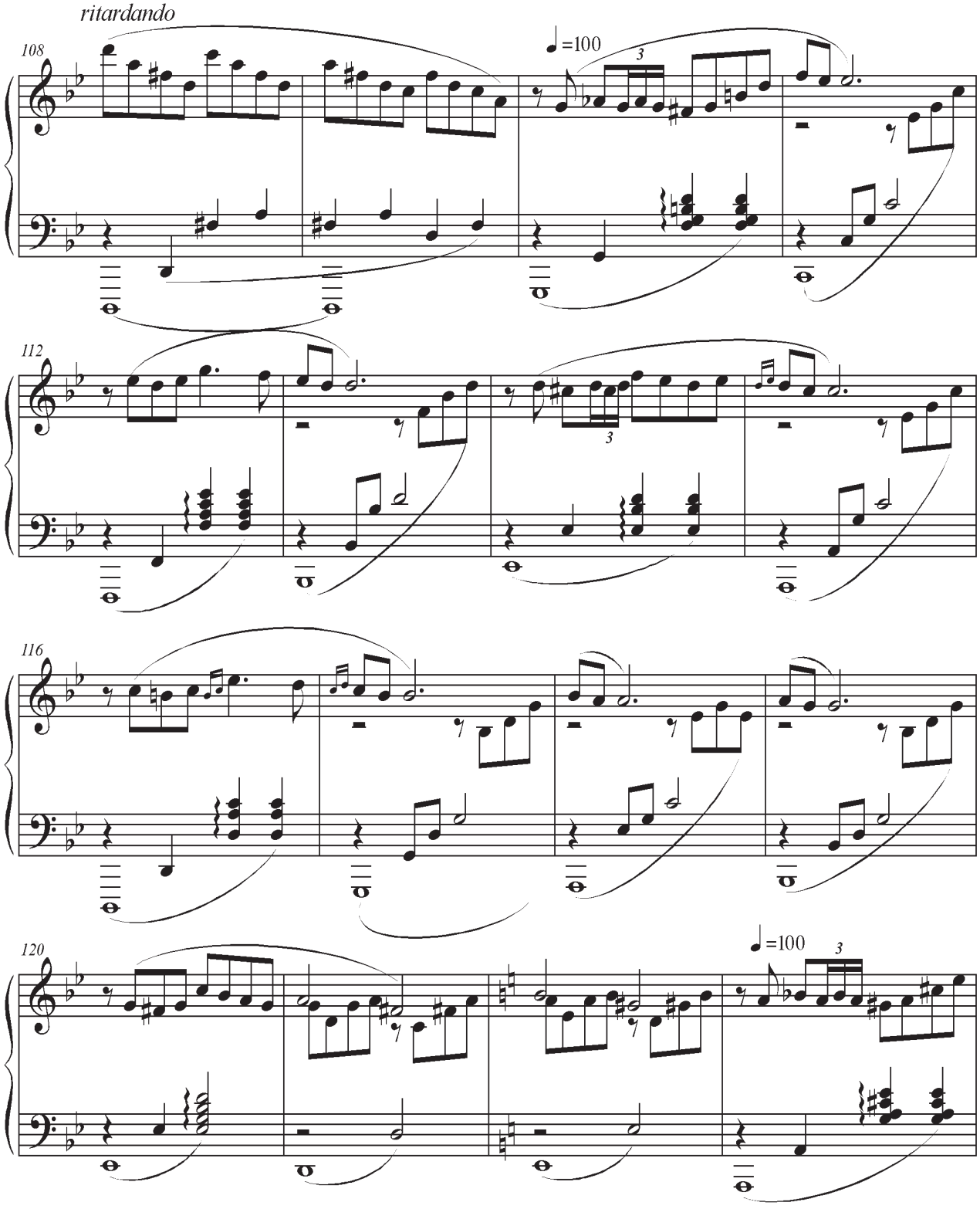

Спомин

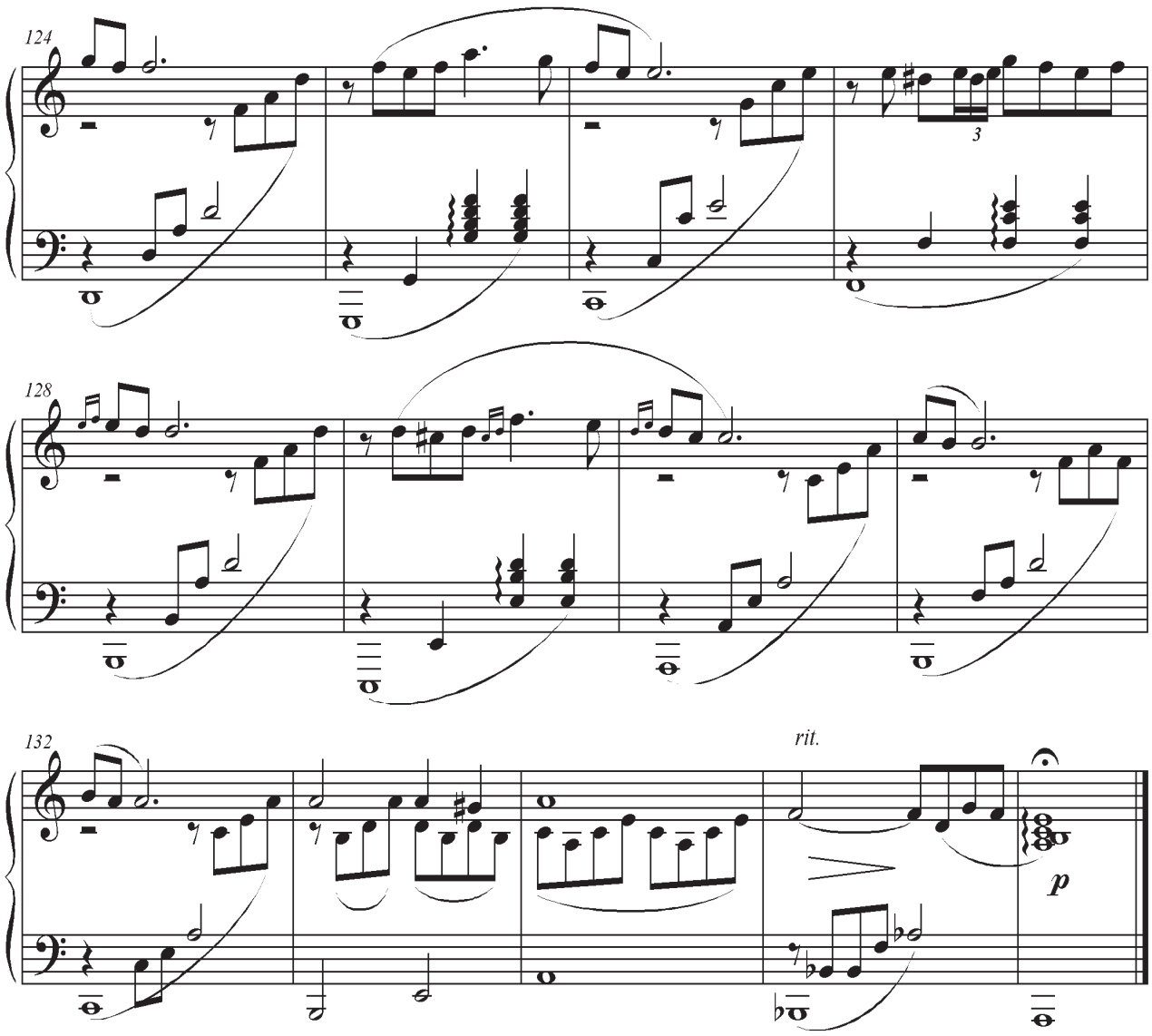

Ангел

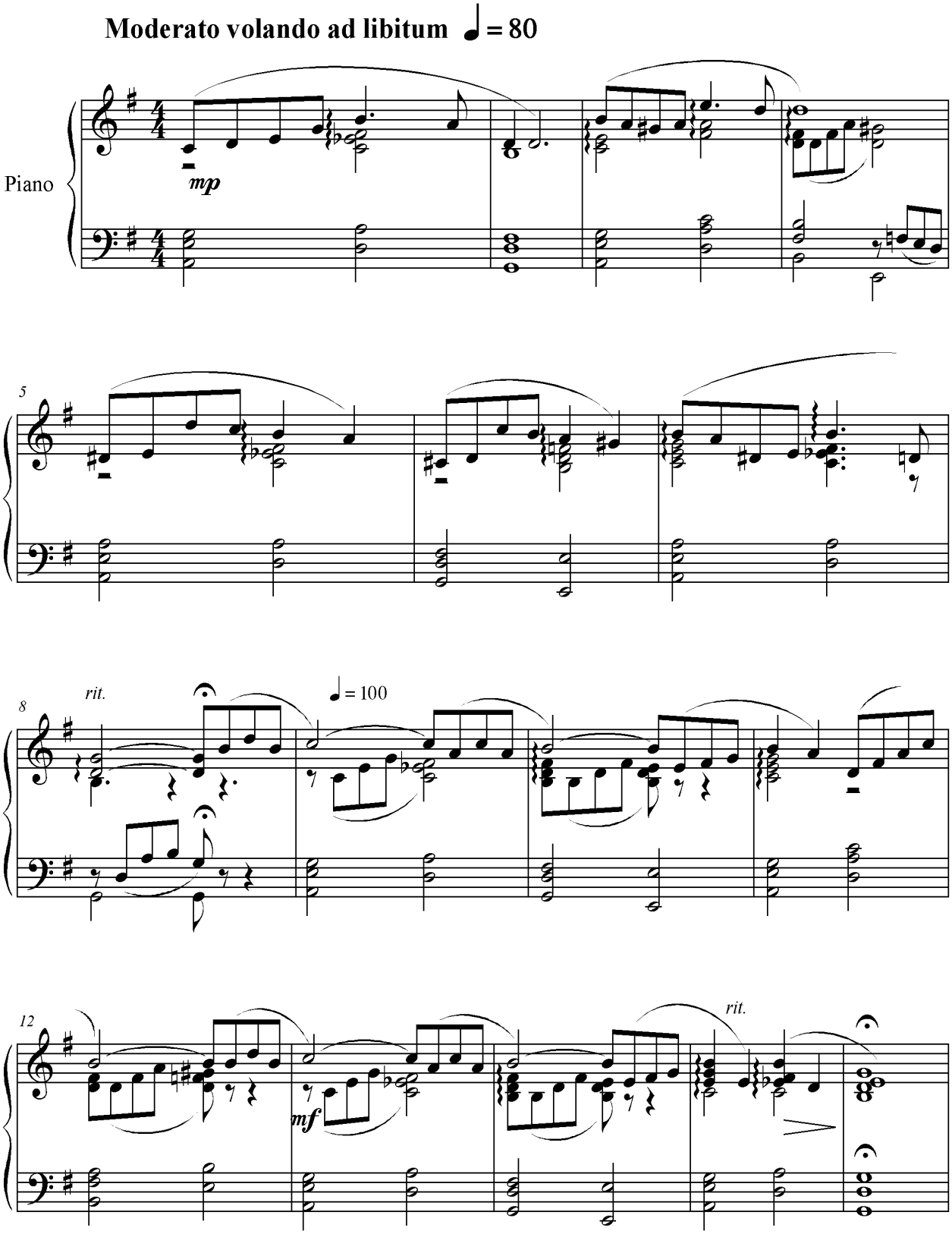

Ангел

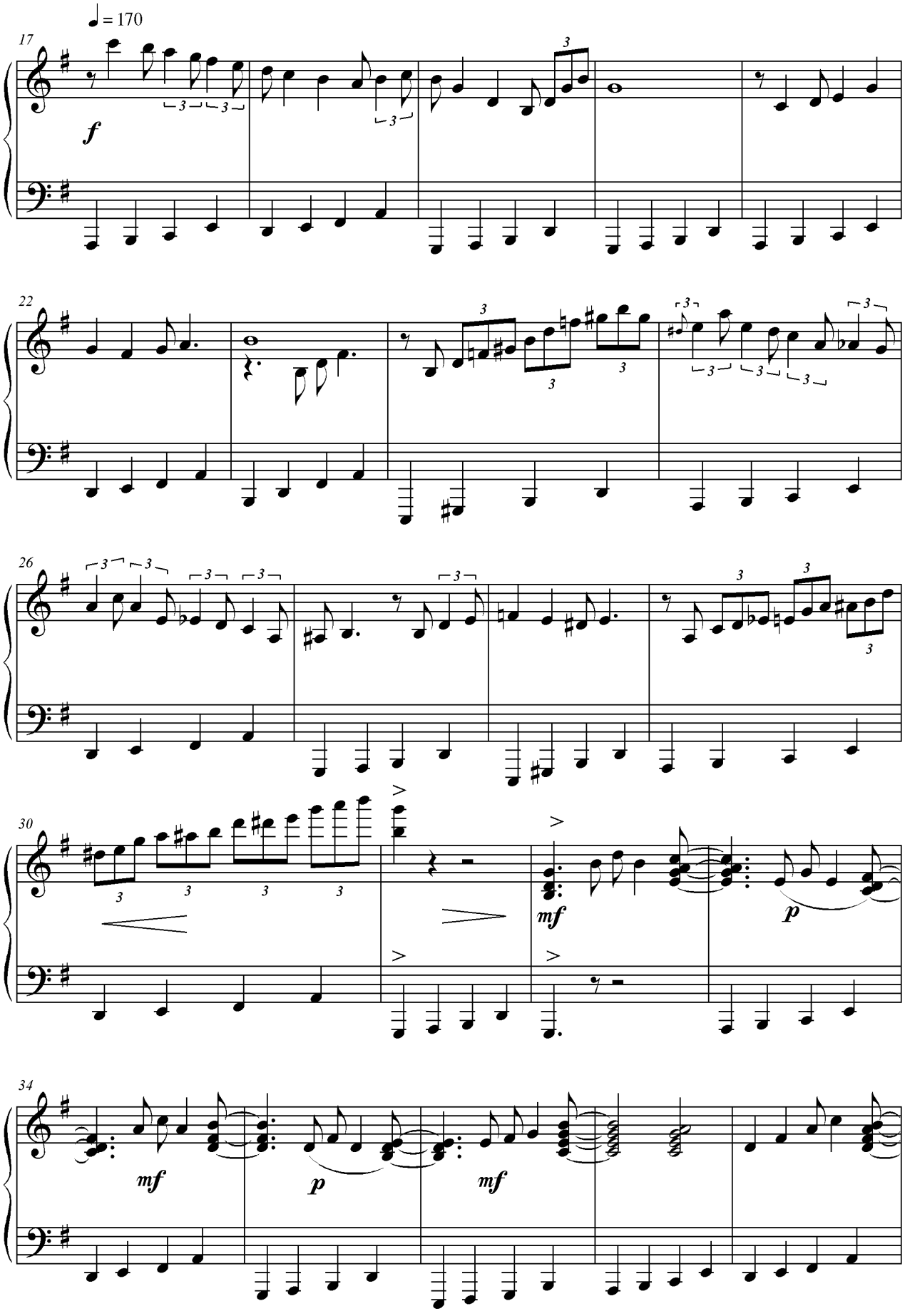

Ангел

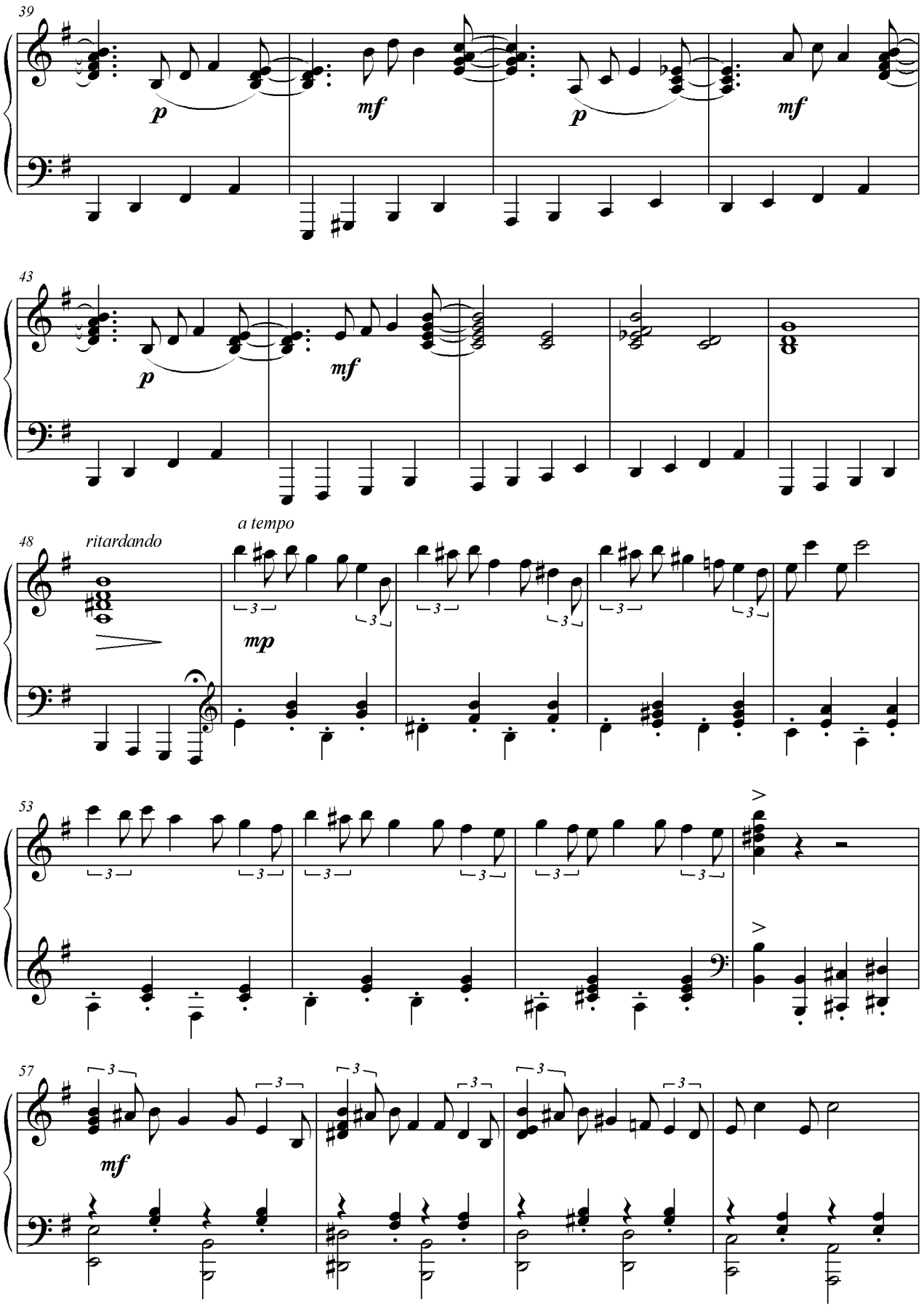

Ангел

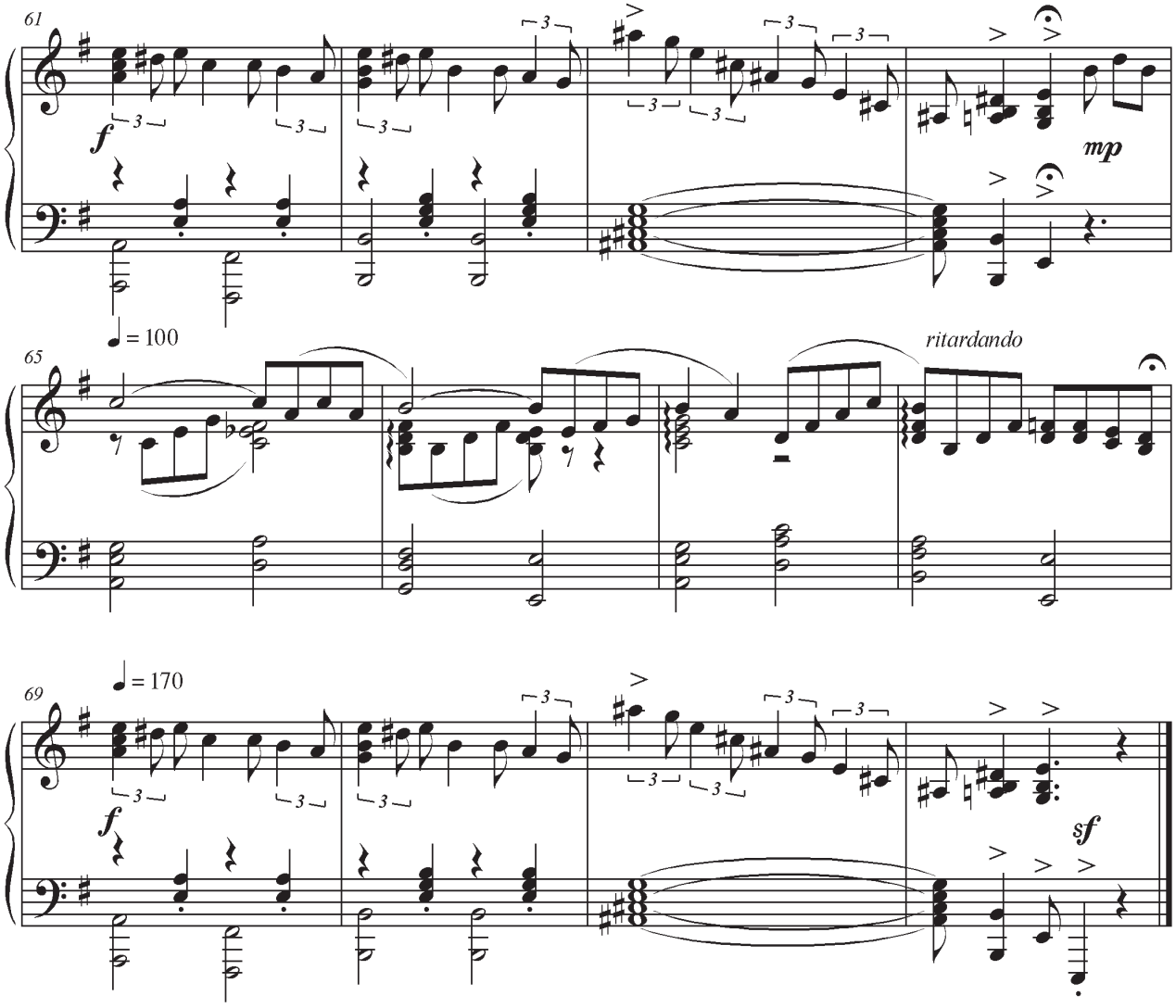

Романс

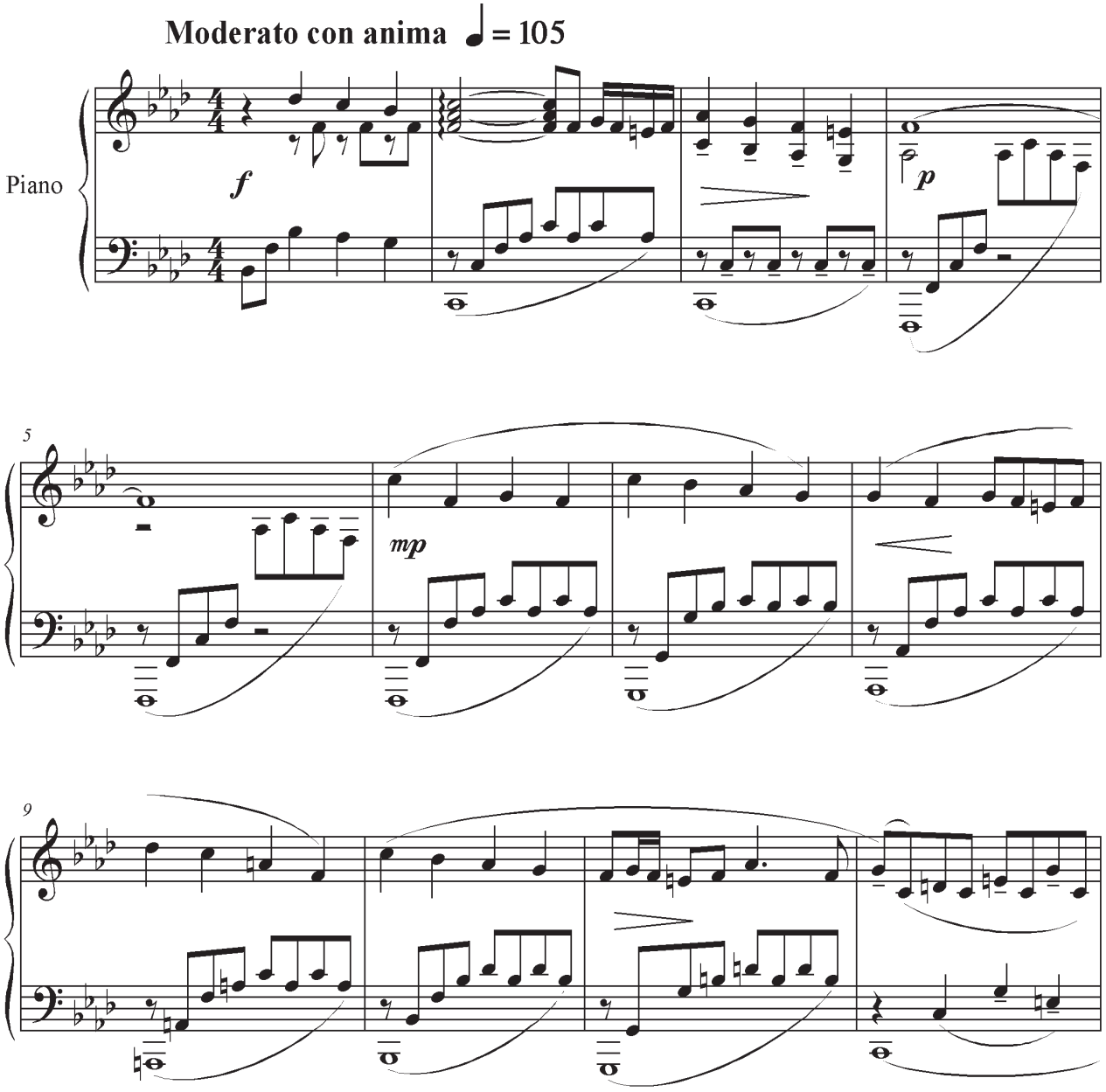

Романс

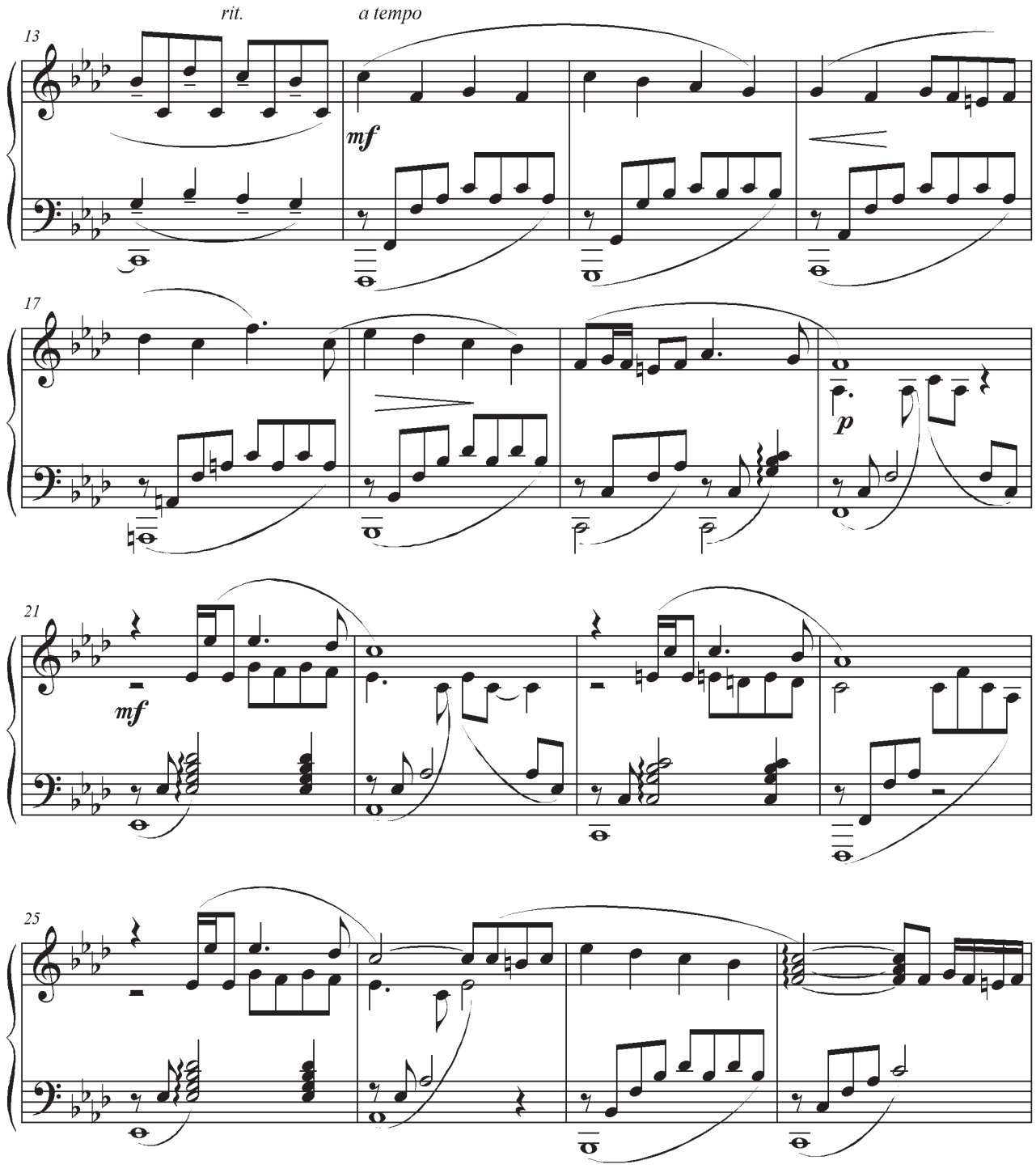

Романс

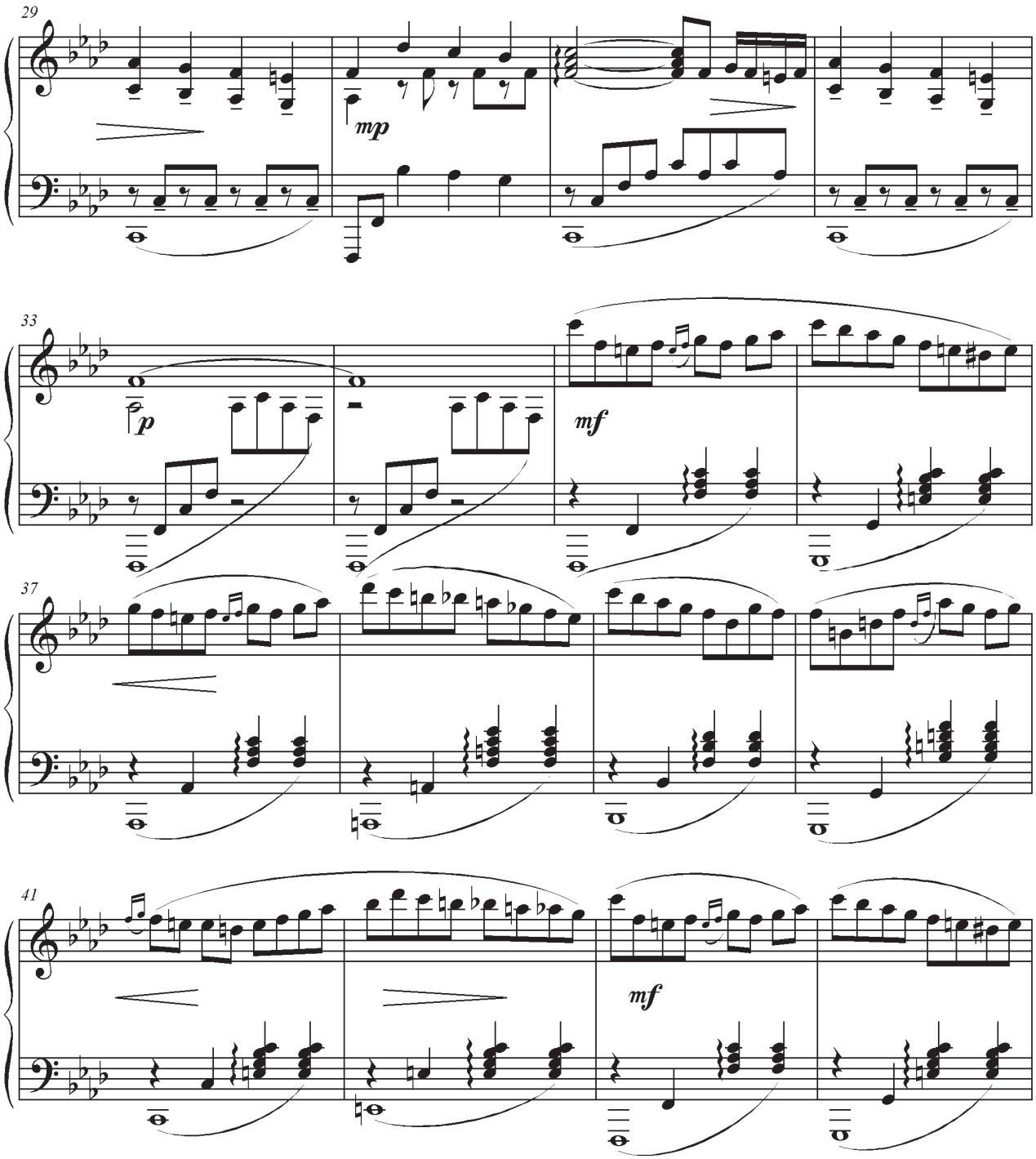

Романс

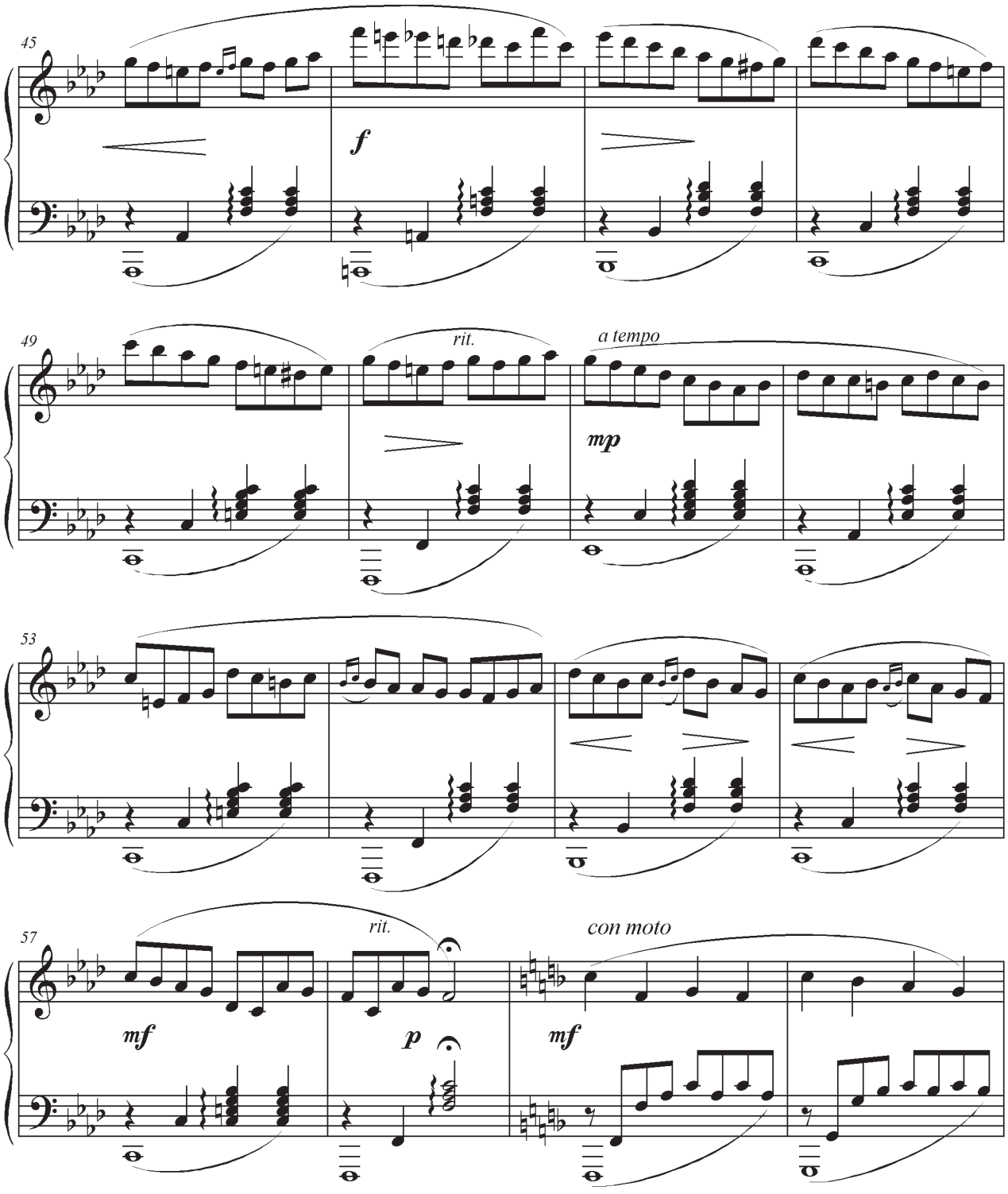

Романс

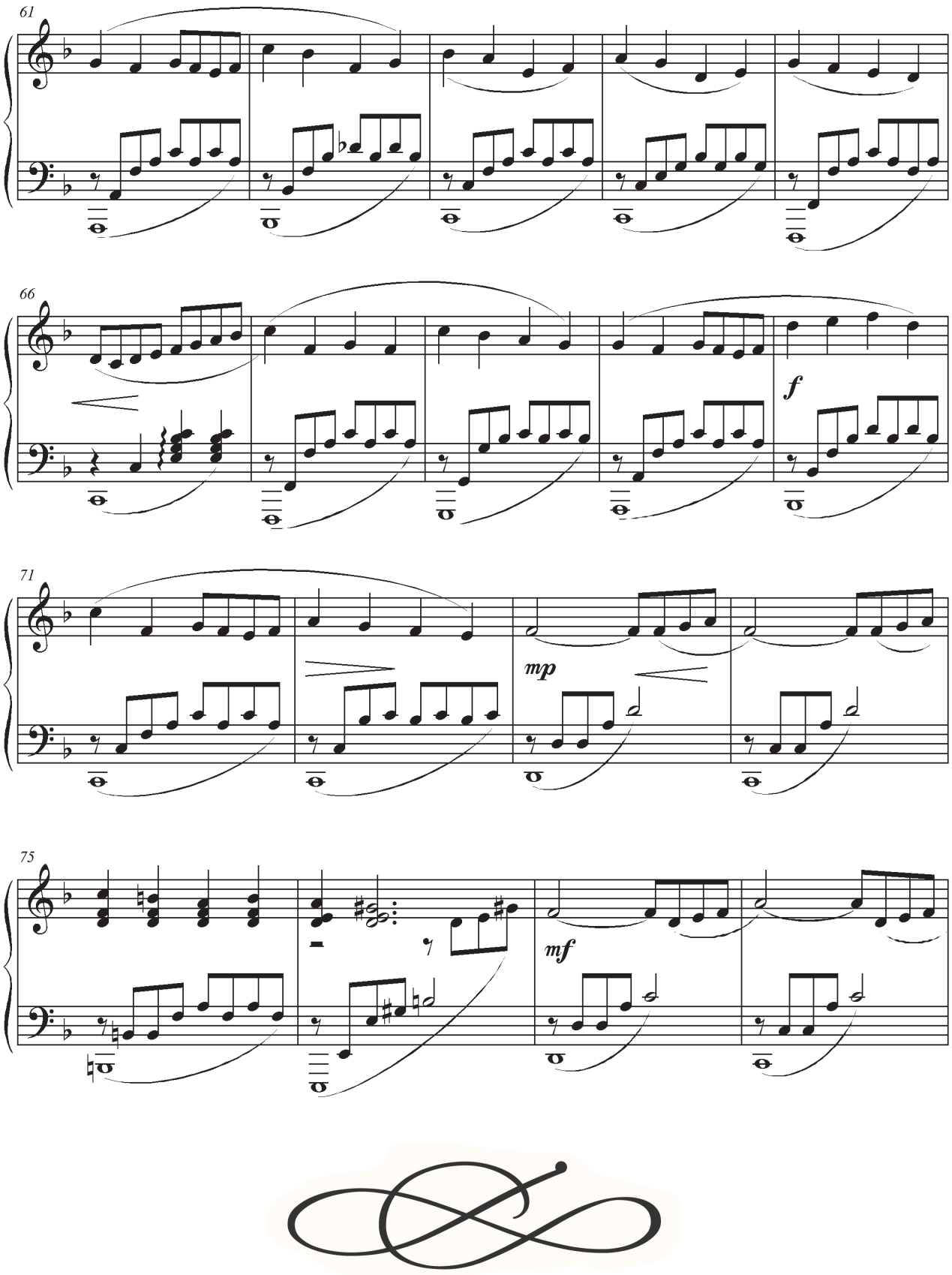

Романс

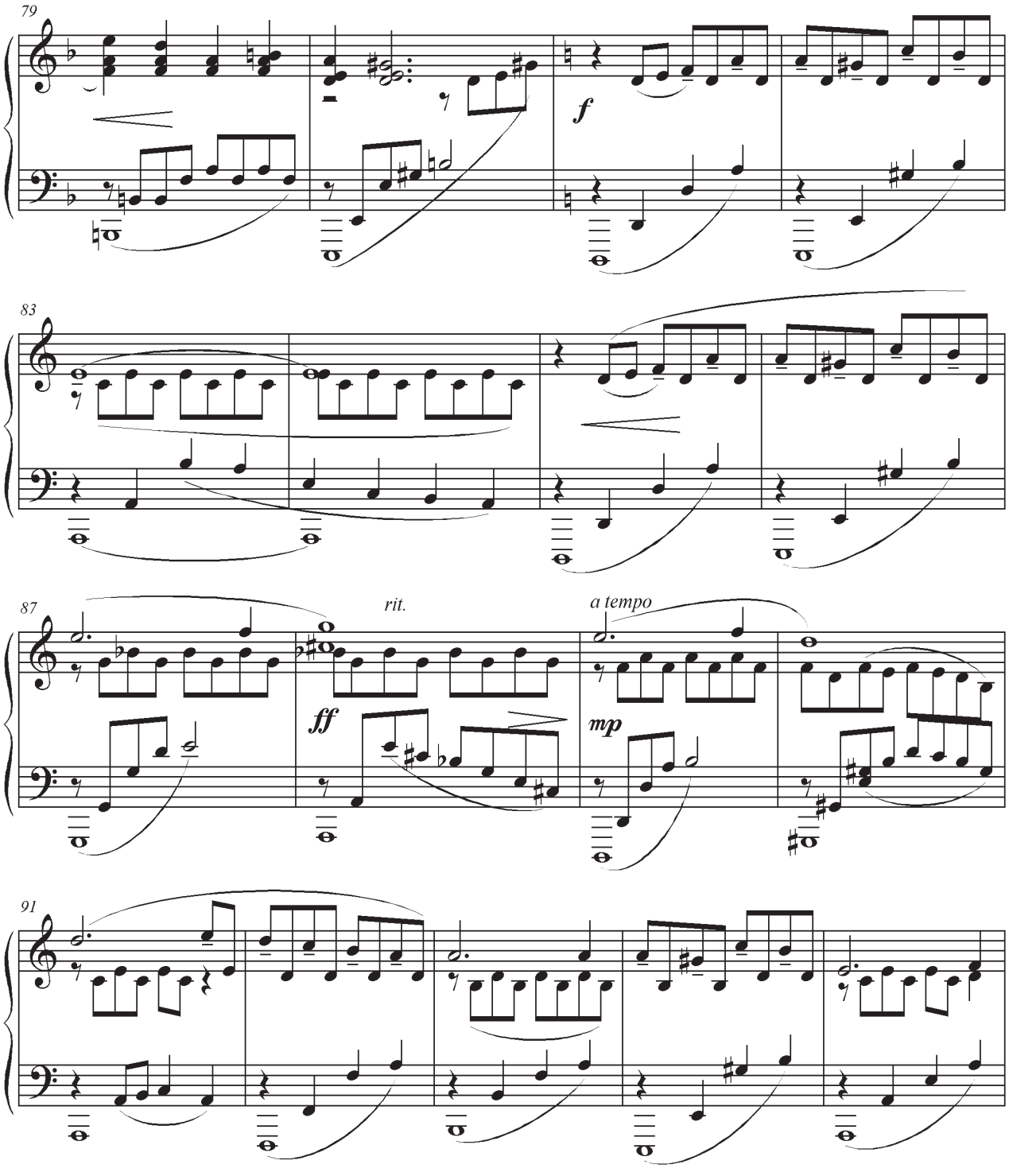

Романс

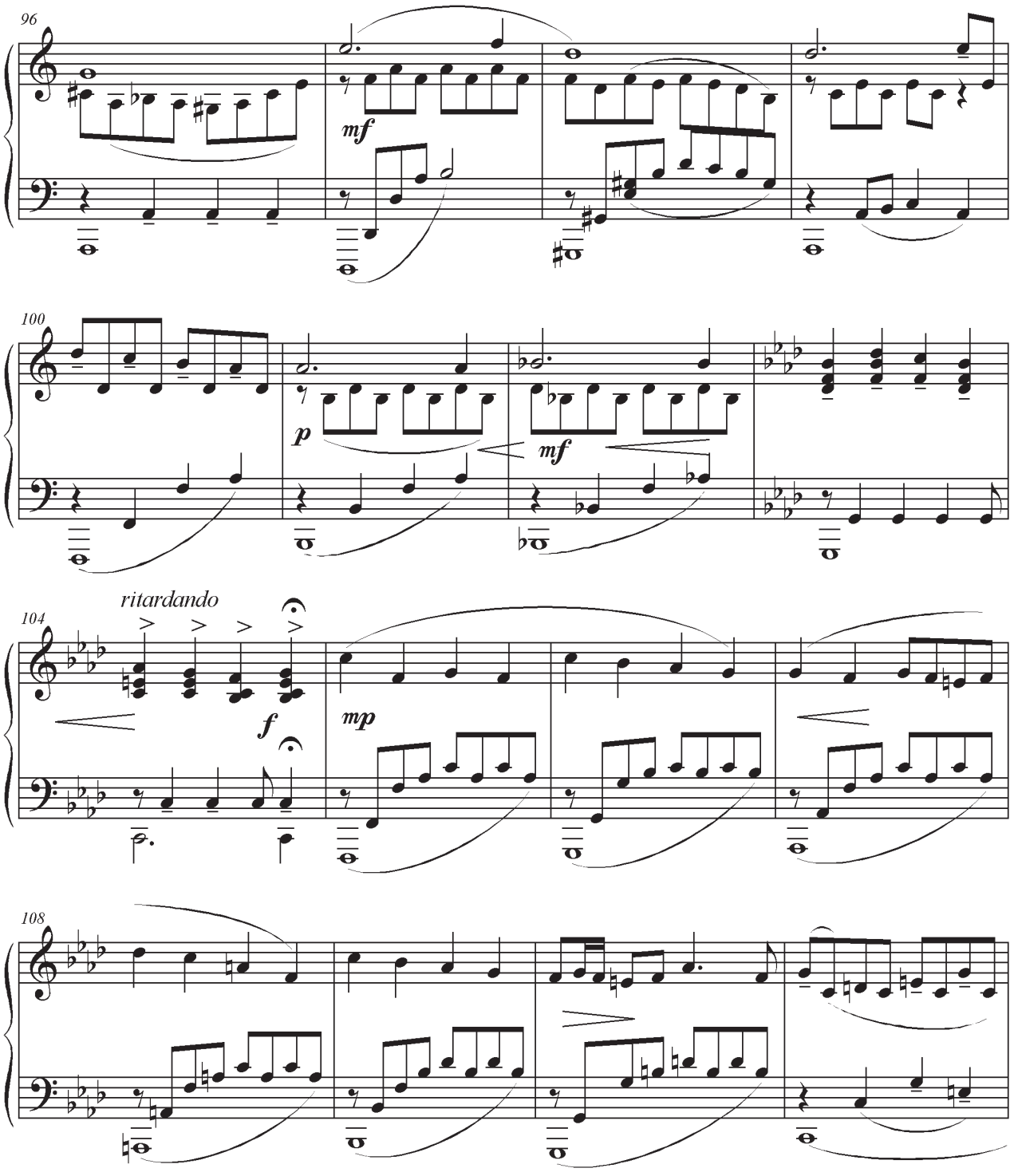

Романс

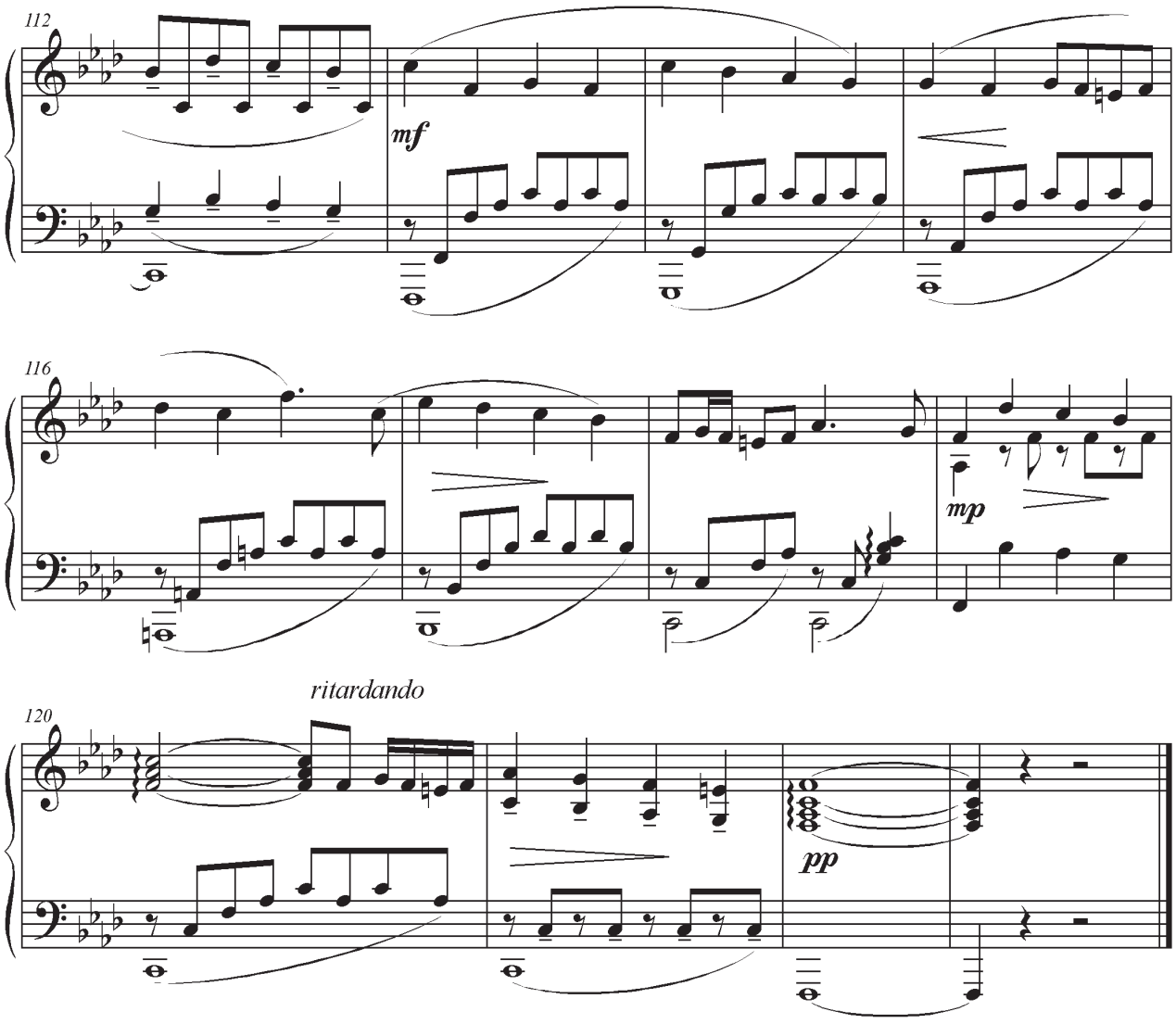

Танго

(для двох фортепіано)

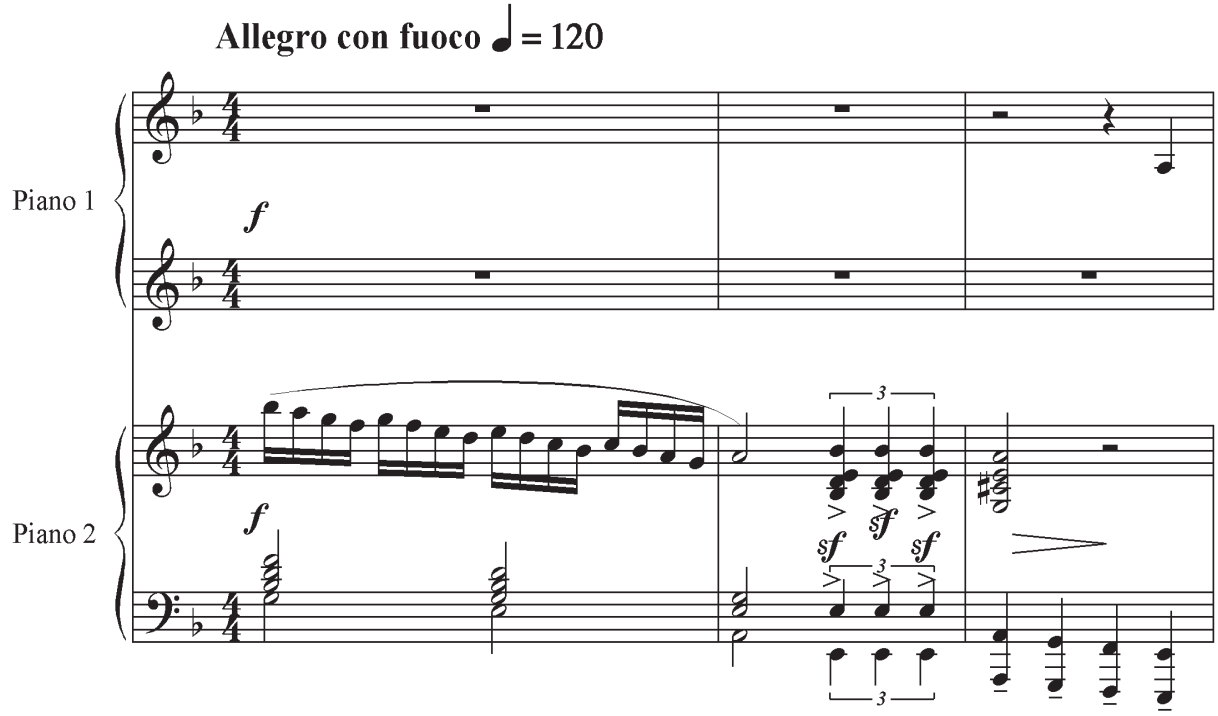

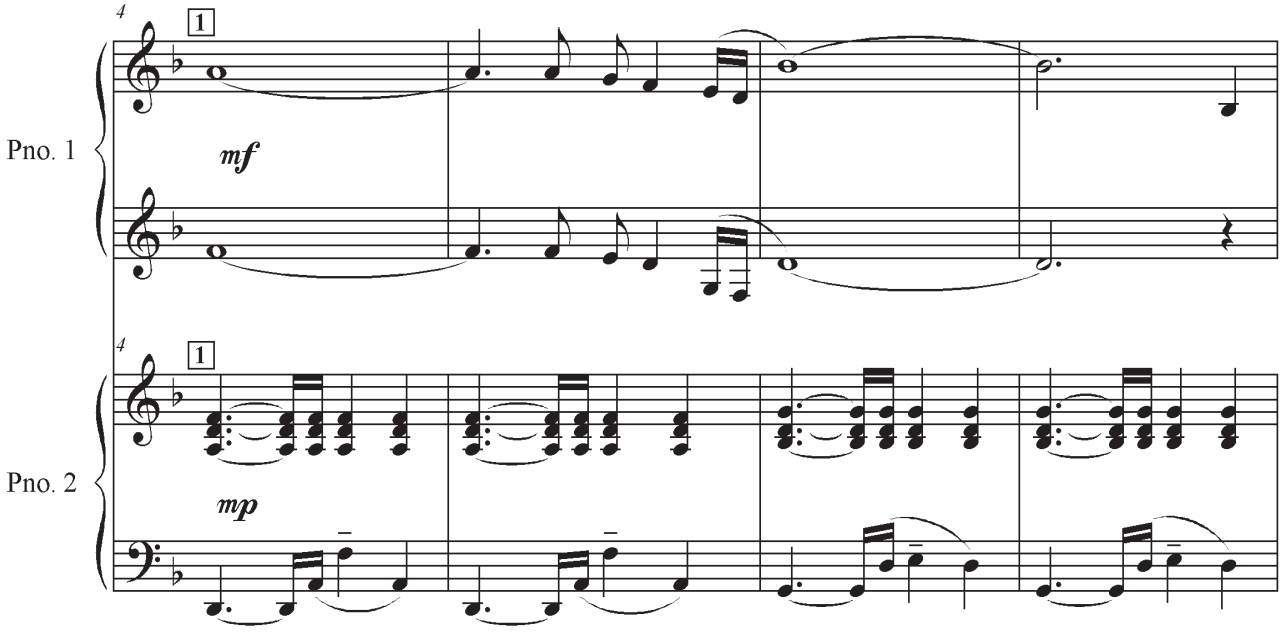

Танго

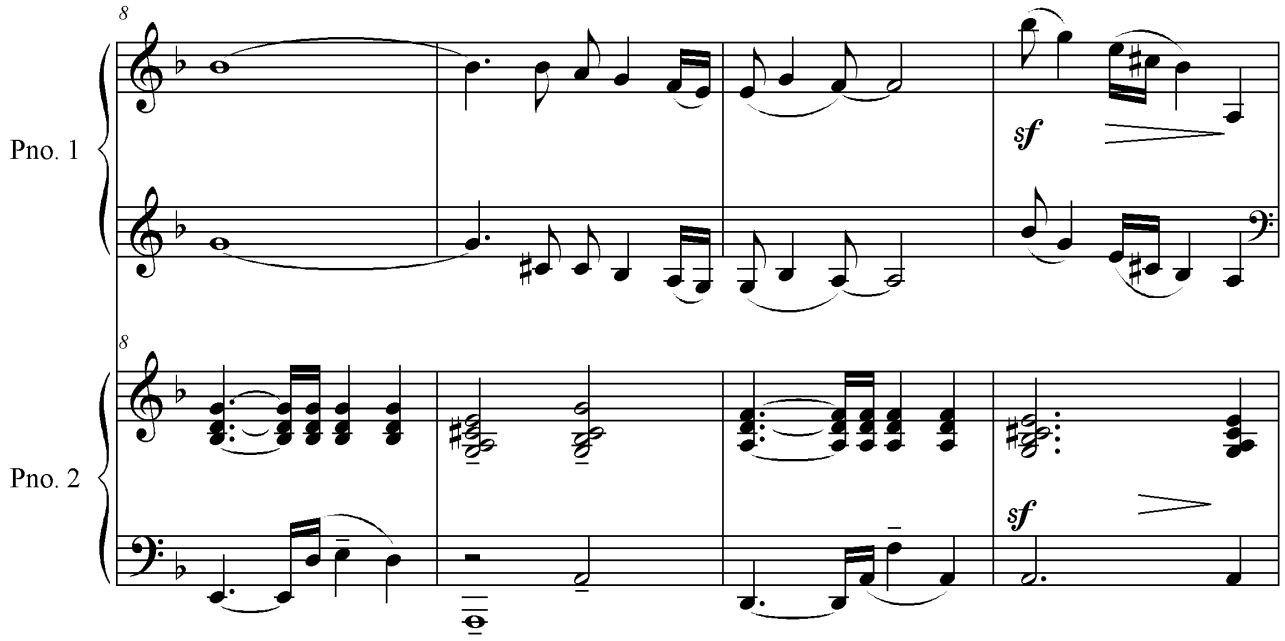

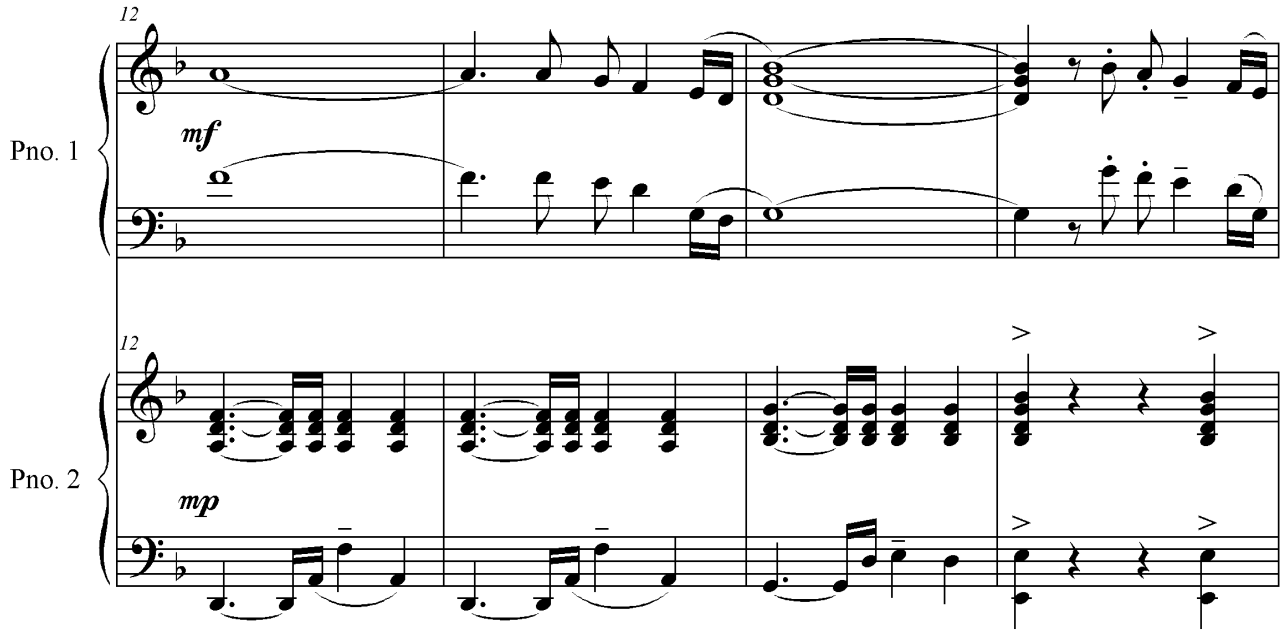

Танго

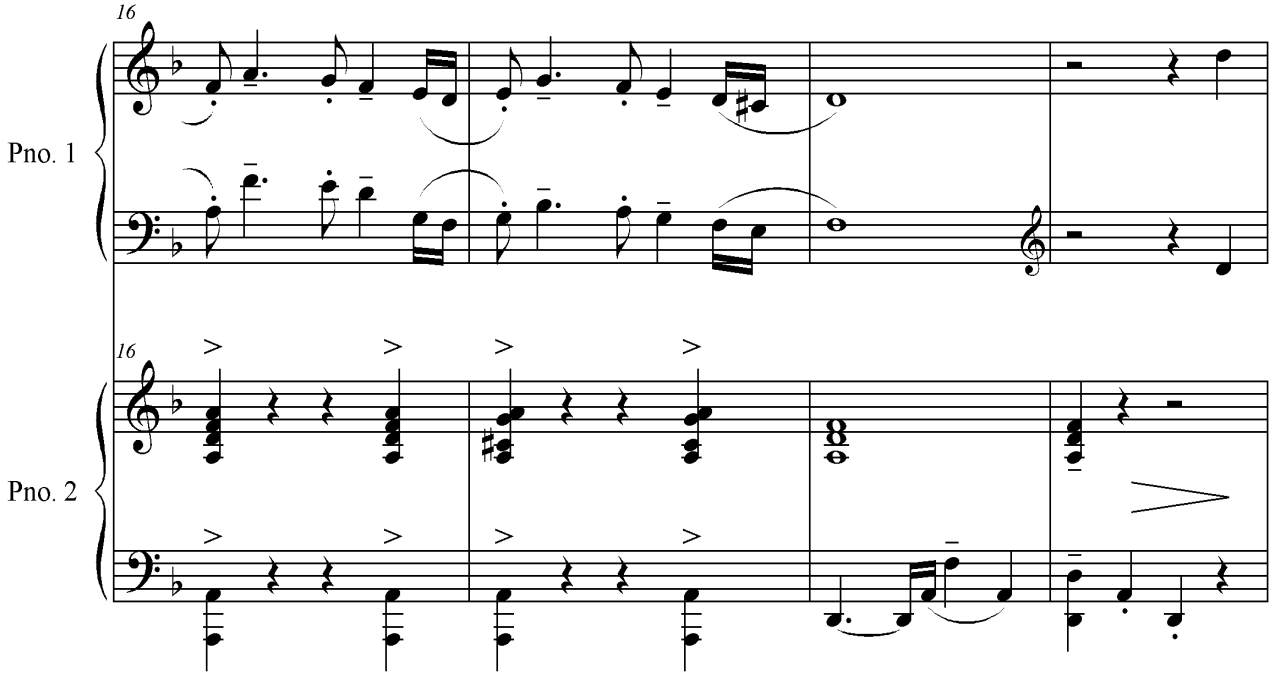

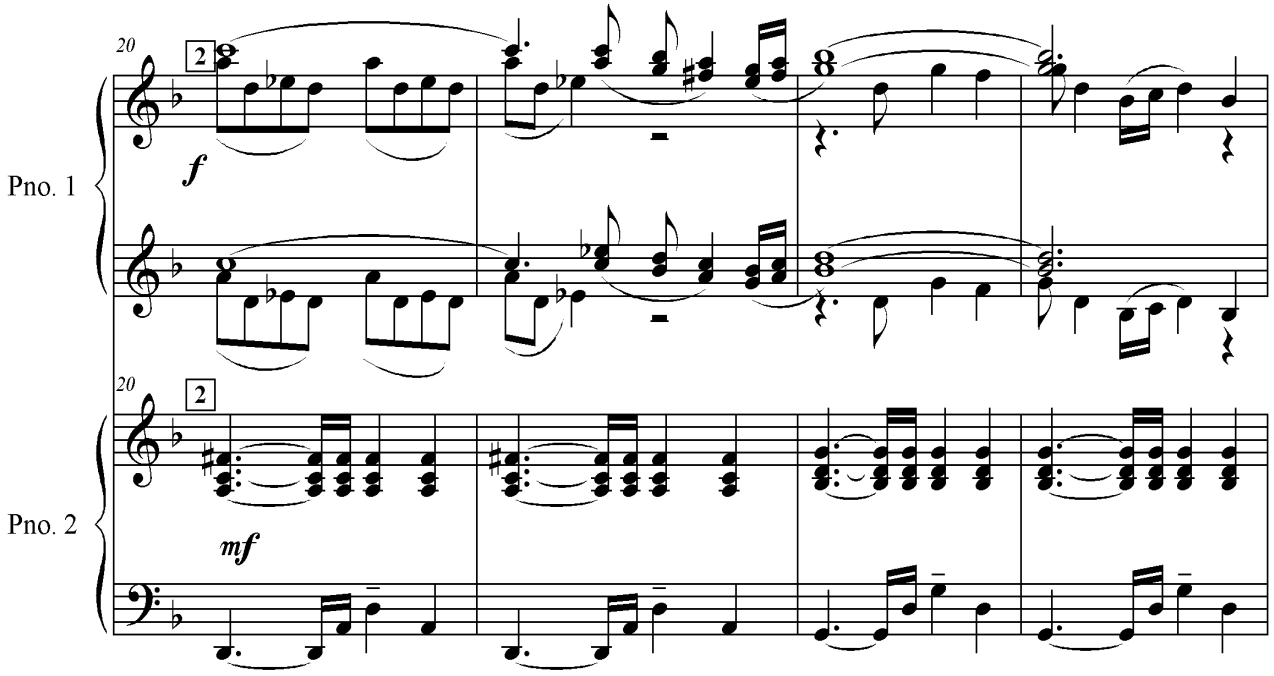

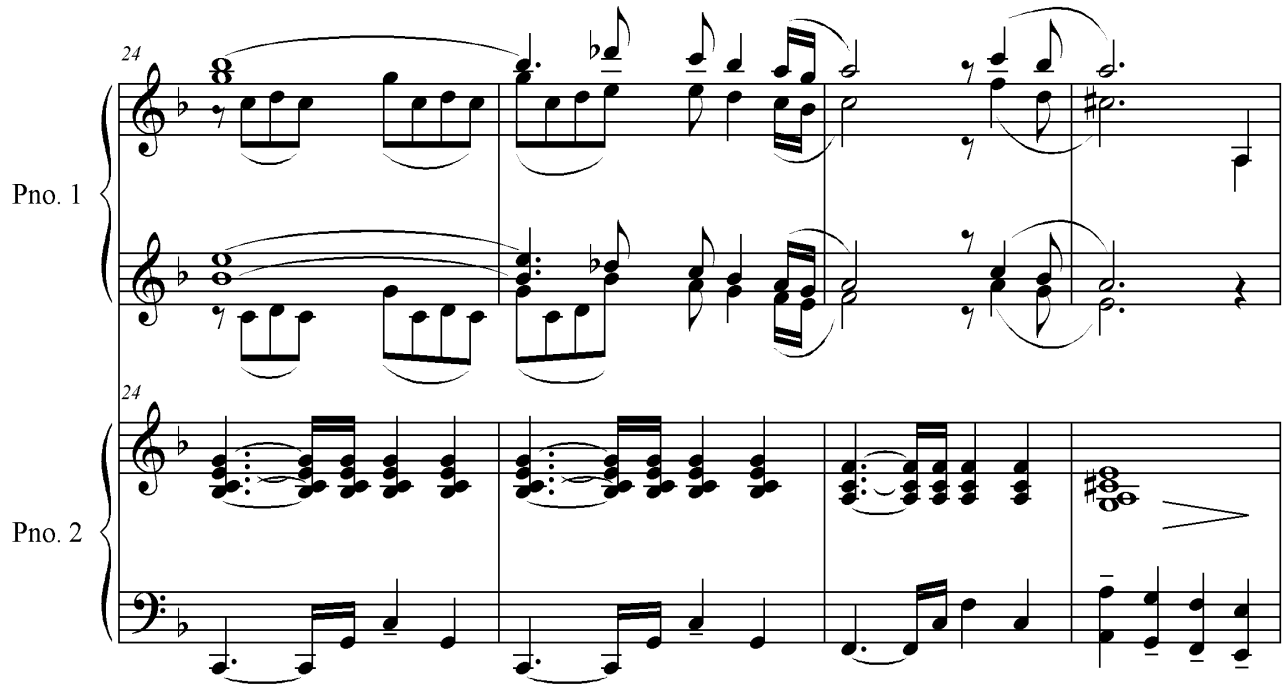
24
Pno. 1
24
Pno. 2

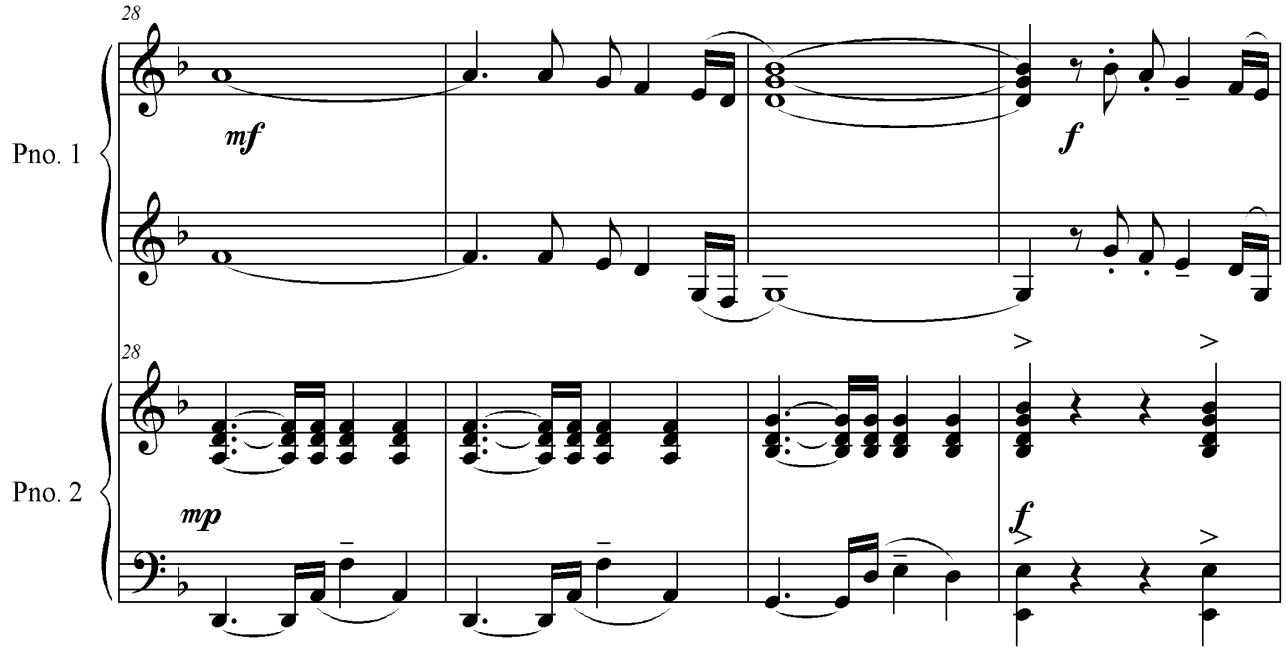
28
mf
f
Pno. 1
28
mp
f
Pno. 2

Танго

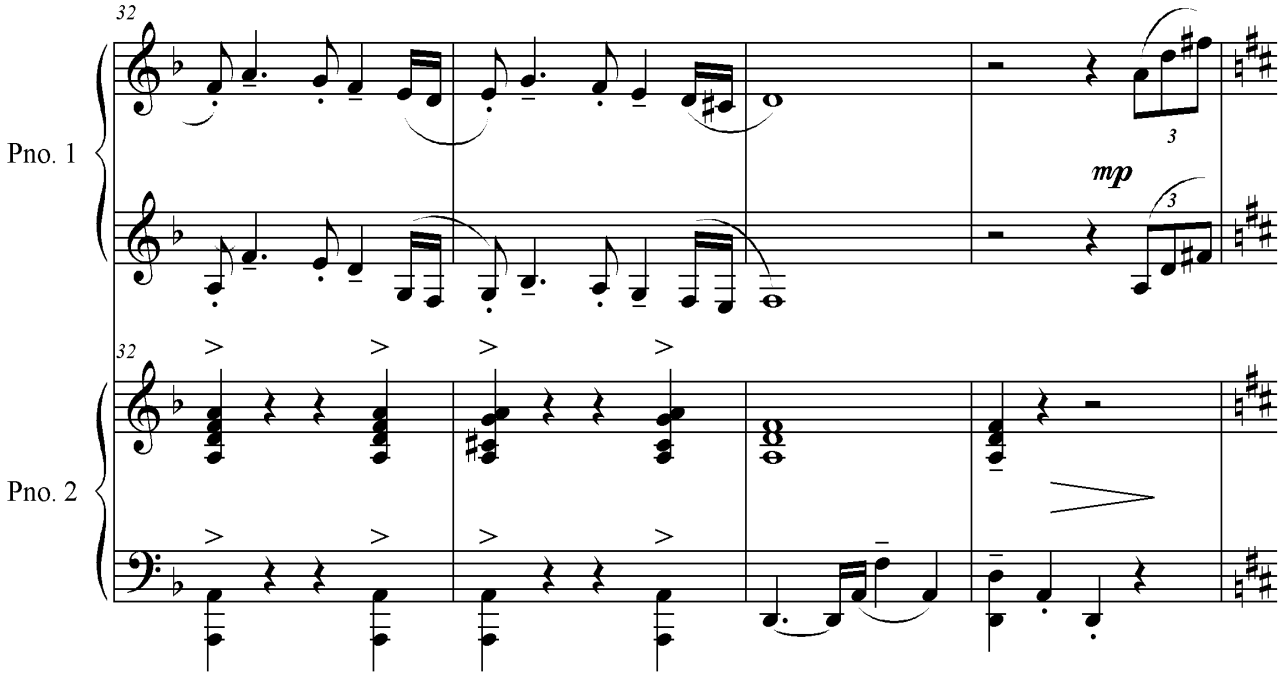

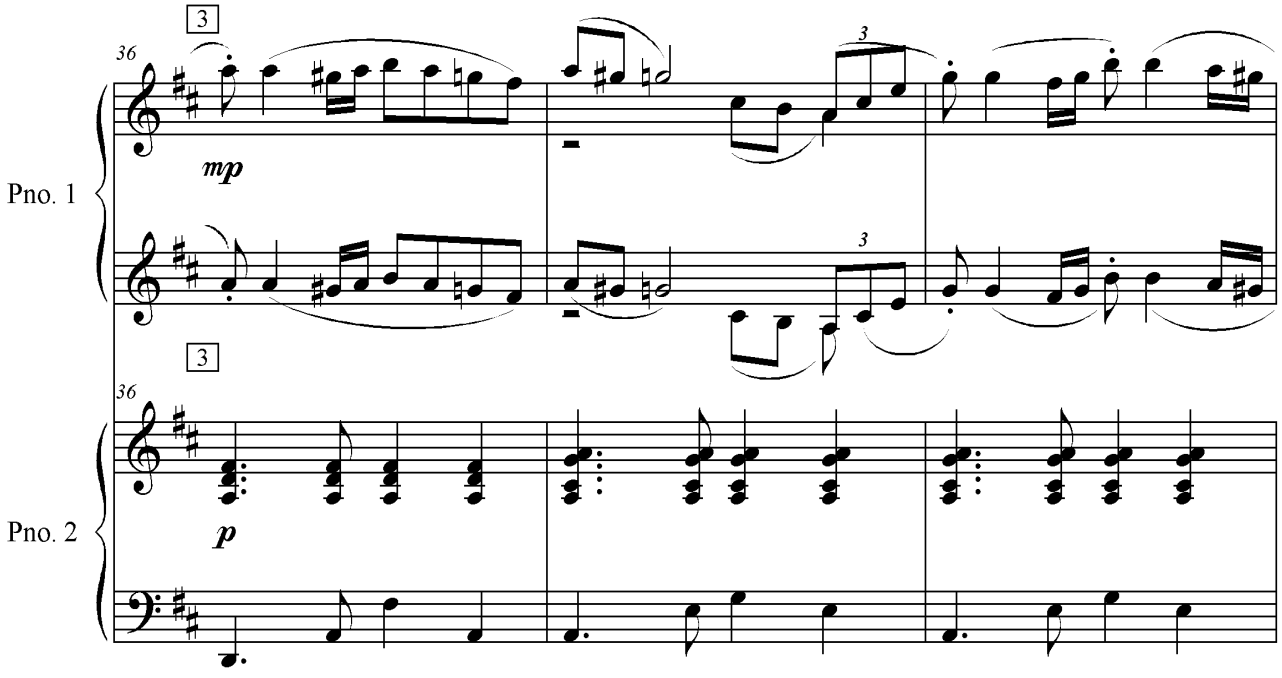

Танго

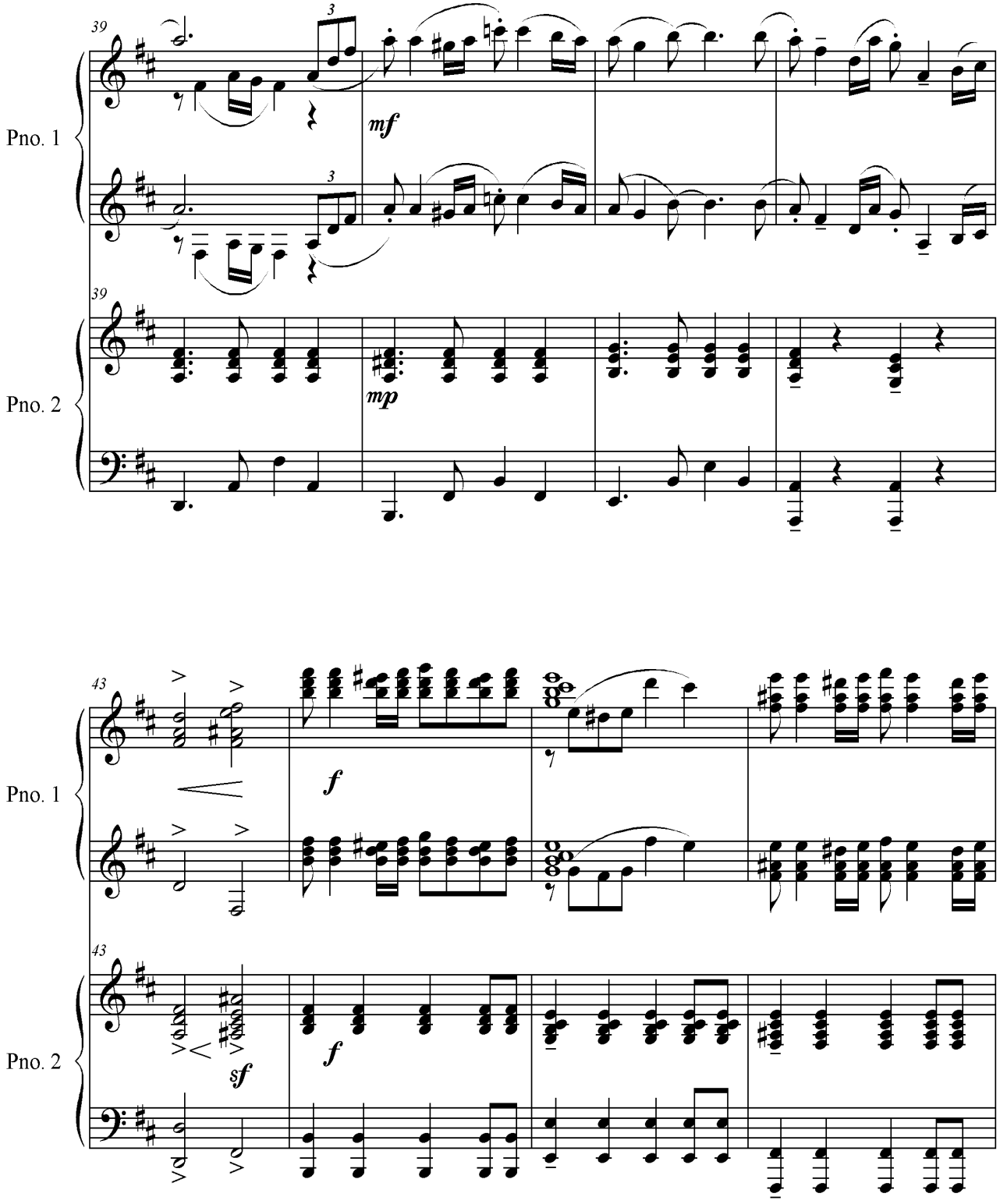

Танго

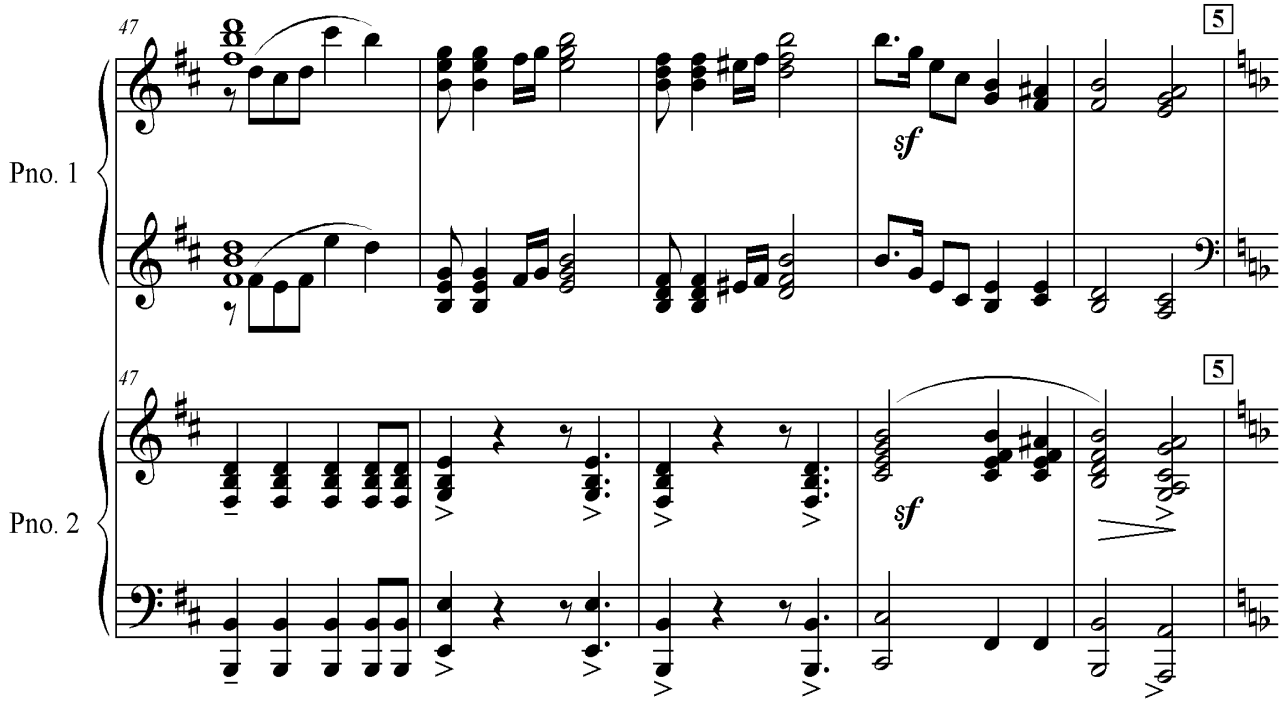

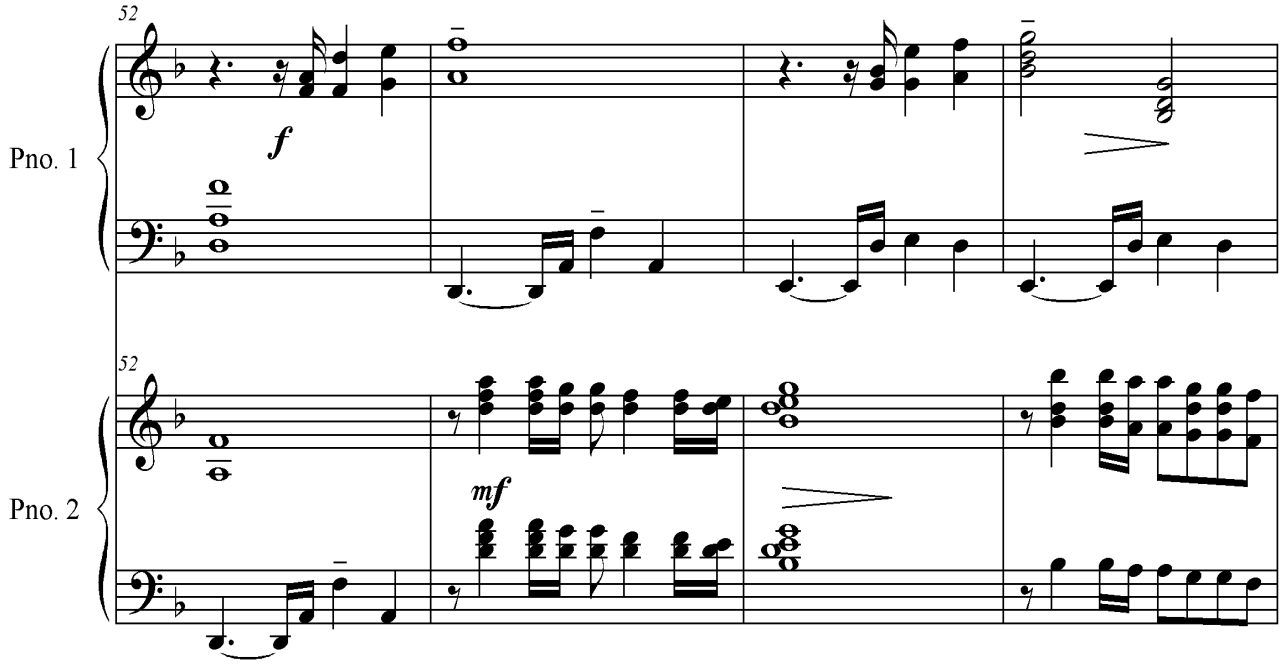

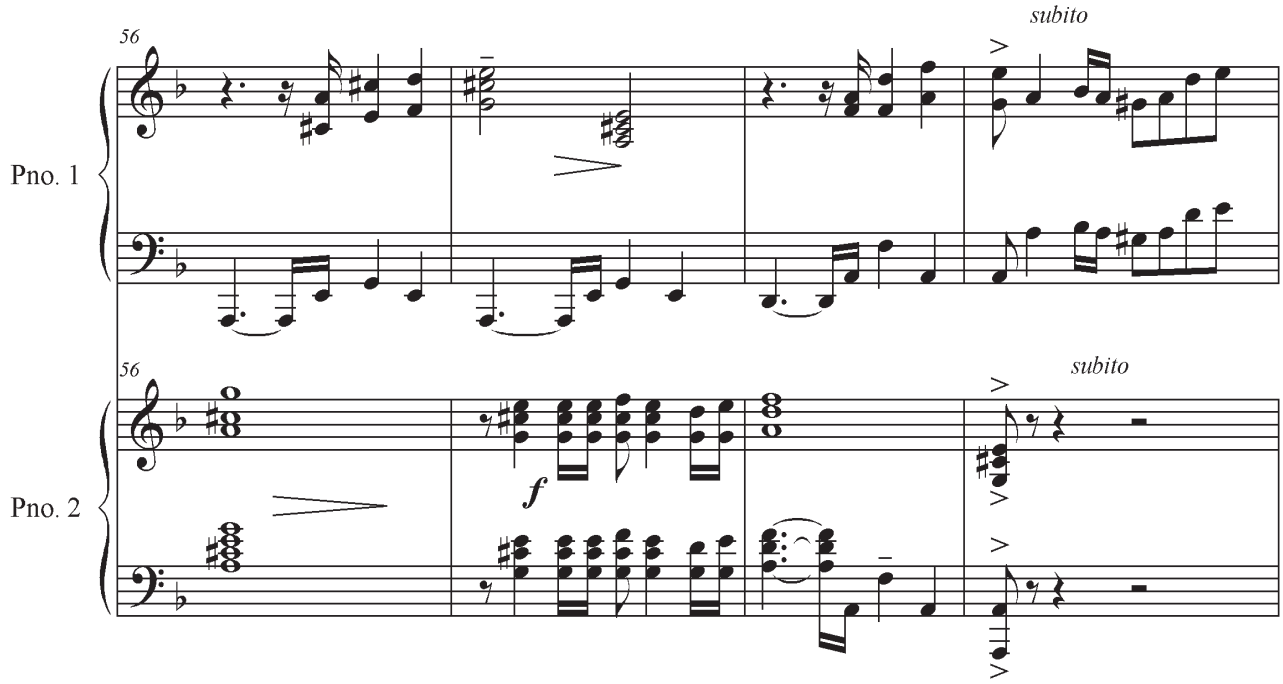
56
subito
Pno. 1
56
subito
Pno. 2
f

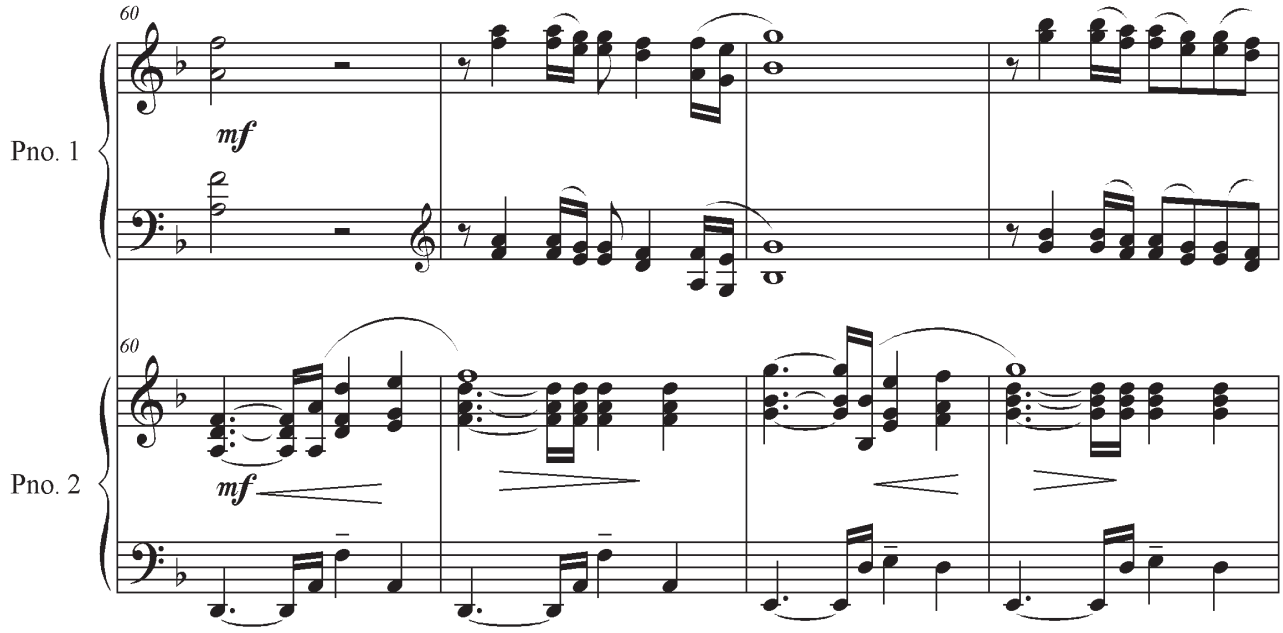
60
mf
Pno. 1
60
mf
Pno. 2

Танго

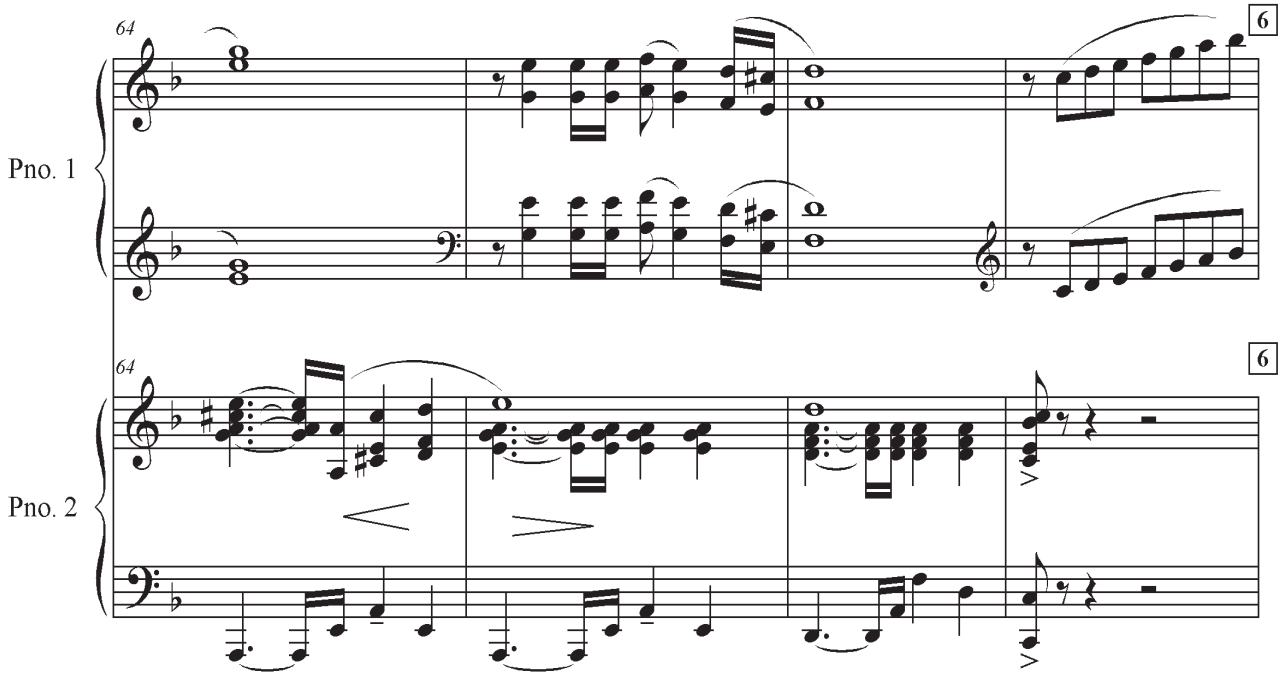

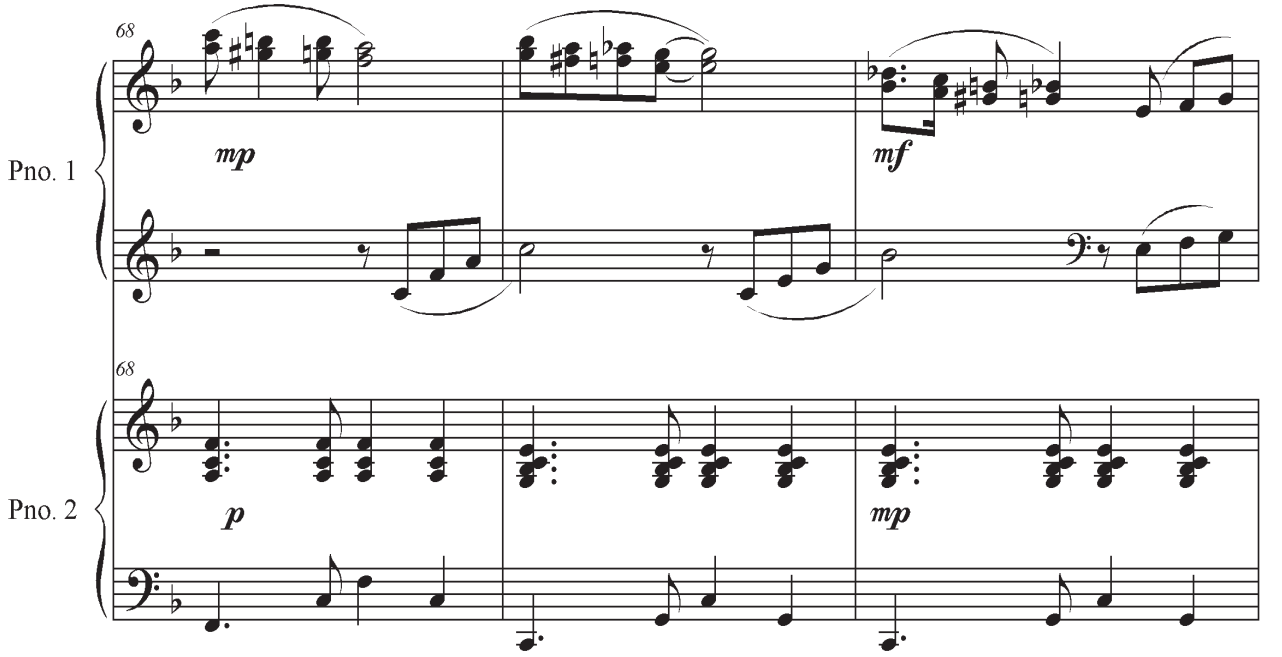

Танго

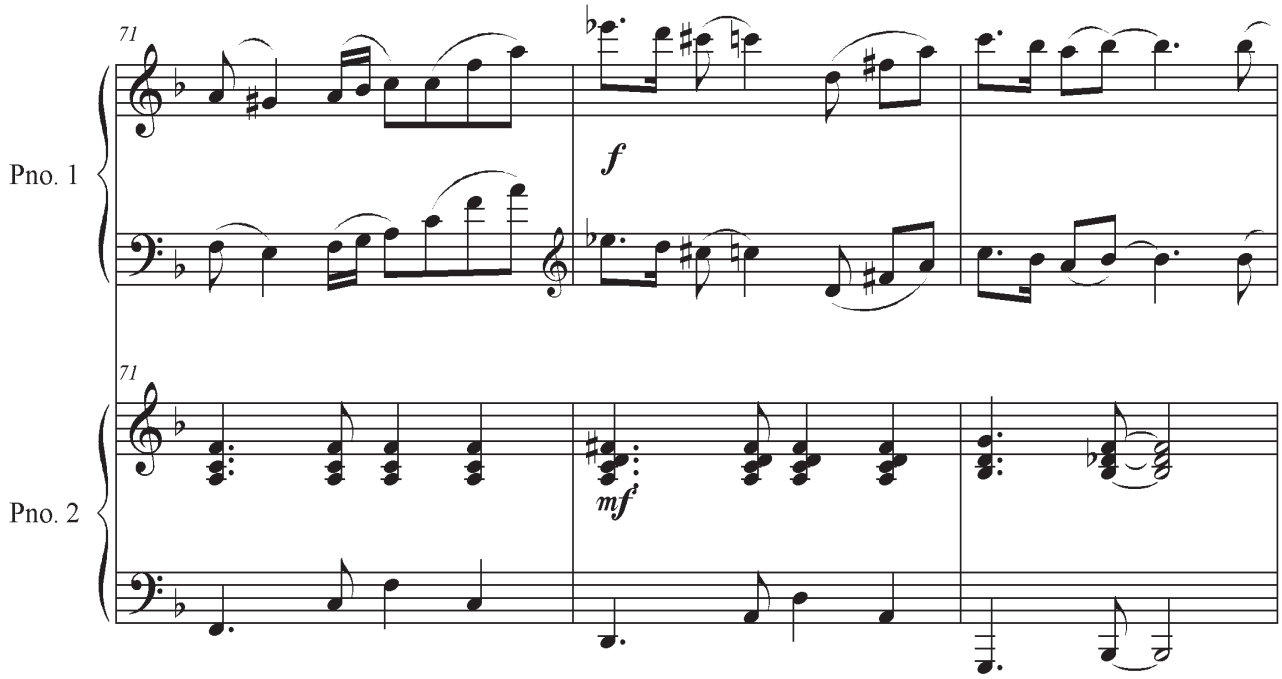
71
Pno. 1
f
71
Pno. 2
mf

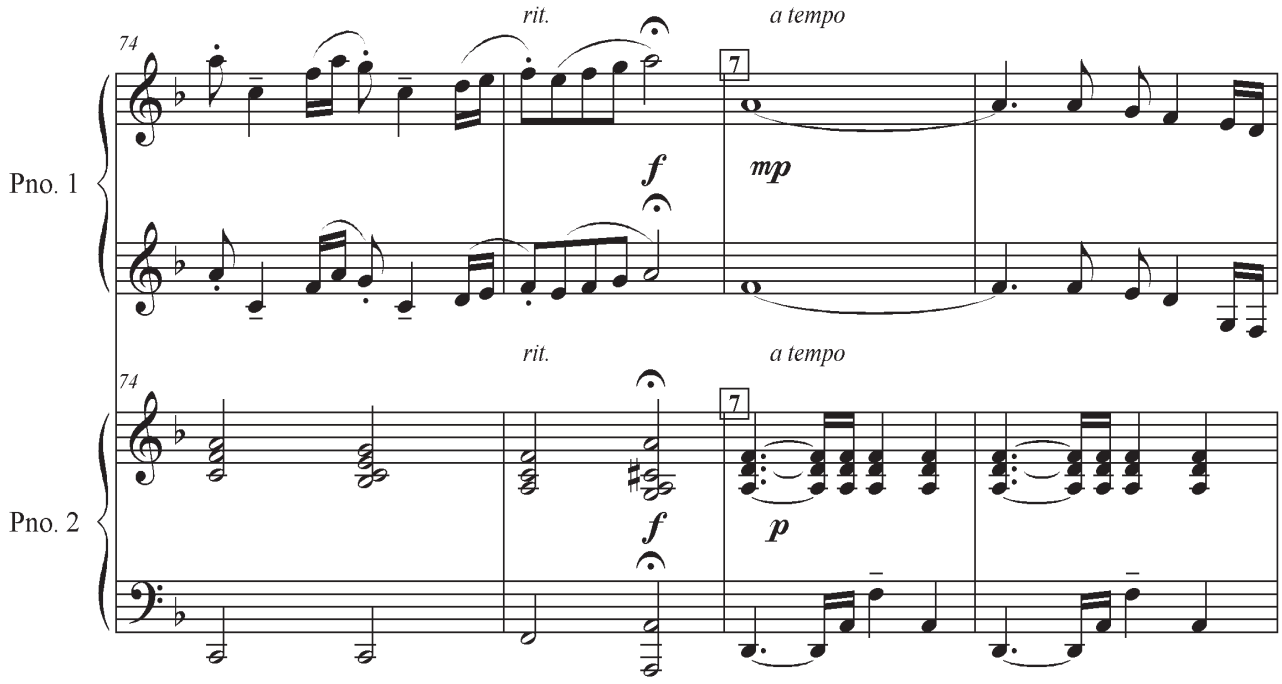
rit.
a tempo
74
7
Pno. 1
f
mp
rit.
a tempo
74
7
Pno. 2
f
p

Танго

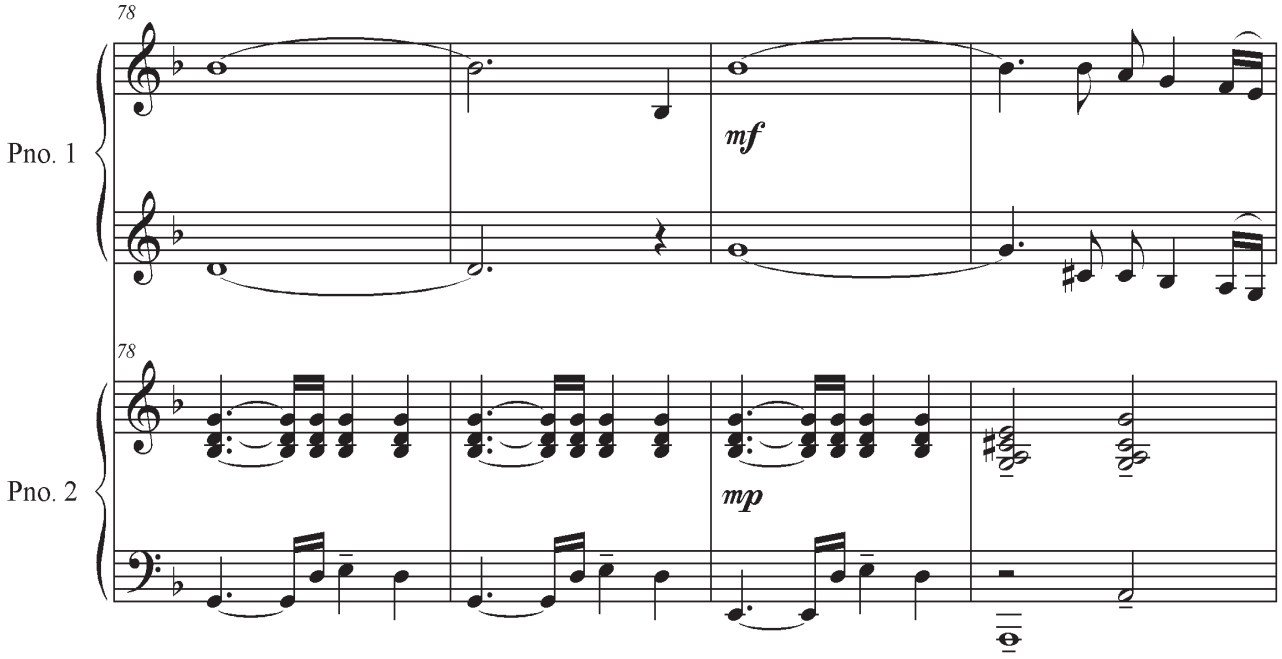

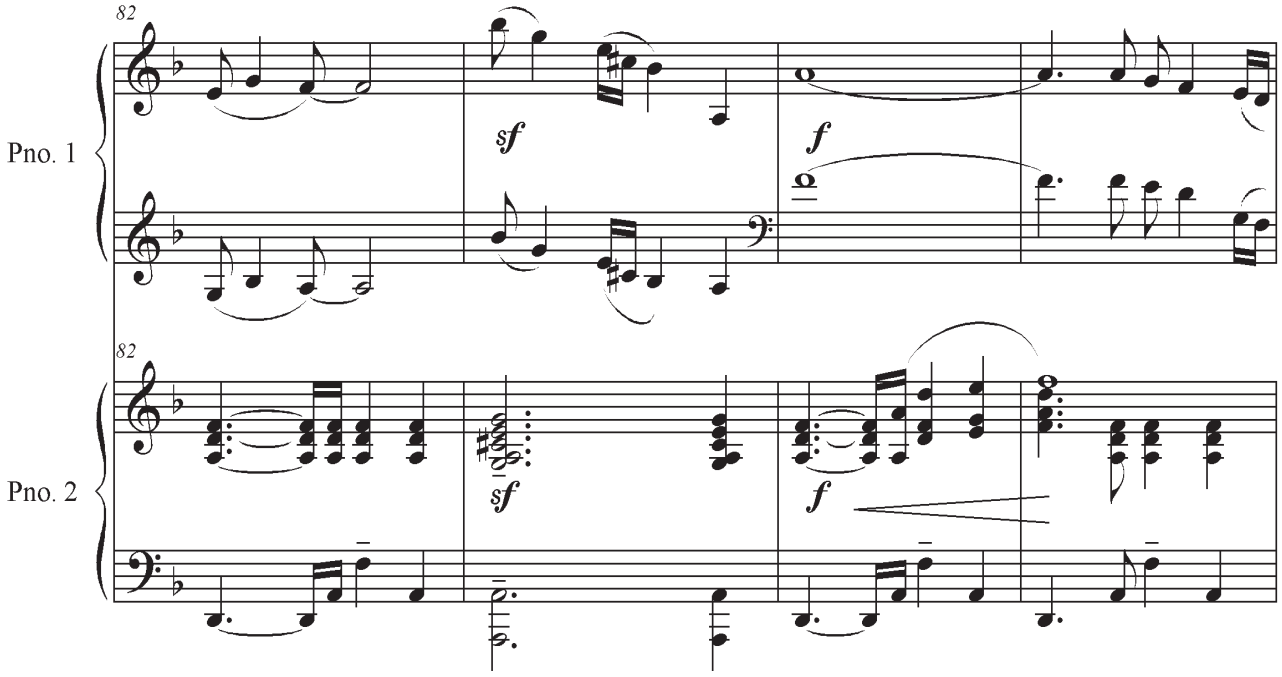

Зміст

Від автора…… 3

Методичні рекомендації…… 3

Розділ 1

Балада 6
Веснянка..... 7
Марш..... 8
Танок 9
Барабан..... 10
Осінній настрій 11
Гуцульський танець 12
Українська пісня..... 13
Гутаперчивий клоун 14

Розділ 2

Прелюд 15
Зоряний вальс..... 26
Кола на воді 28
Святковий вальс..... 30
Спомин..... 36
Ангел 44
Романс 48
Танго (для двох фортепіано)..... 56